

Народна банка на Република Македонија
Сектор за супервизија, банкарска регулатива и финансиска стабилност
Дирекција за финансиска стабилност, банкарска регулатива и методологии

Извештај за банкарскиот систем
на Република Македонија
во третиот квартал од 2009 година

декември, 2009 година

СОДРЖИНА

I. БАНКАРСКИОТ СИСТЕМ ВО ТРЕТИОТ КВАРТАЛ ОД 2009 ГОДИНА	3
1. Структура на банкарскиот систем	3
1.1. Број на банки и штедилници	3
1.2. Концентрација и пазарно учество	3
2. Активност на банките	6
2.1. Биланс на состојба на банките	6
2.2. Биланс на состојба на одделните групи банки	8
2.3. Кредитна активност на банките	10
2.4. Депозитна активност на банките (депозити на нефинансиски лица)	15
3. Ризици во банкарското работење	20
3.1. Кредитен ризик	20
3.2. Ликвидносен ризик	32
3.3. Валутен ризик	39
3.4. Ризик од несолвентност	43
3.5. Профитабилност	48
АНЕКСИ	52

I. БАНКАРСКИОТ СИСТЕМ ВО ТРЕТИОТ КВАРТАЛ ОД 2009 ГОДИНА

1. Структура на банкарскиот систем

1.1. Број на банки и штедилници

На 30.09.2009 година, банкарскиот систем на Република Македонија го сочинуваат осумнаесет банки и десет штедилници. Во споредба со 30.06.2009 година, бројот на банките е непроменет, додека бројот на штедилниците се намали за една штедилница¹.

Банките ја задржаа главната улога во банкарскиот систем на Република Македонија. Учеството на штедилниците во вкупната актива на банкарскиот систем, во вкупните кредити на нефинансиските лица и во вкупните депозити на населението беше незначително и во третиот квартал и изнесуваше 1,3%, 1,8% и 0,5%, соодветно. Поради тоа, понатамошната анализа во Извештајот се фокусира само на работењето на банките.

Во третиот квартал од 2009 година не се случија промени во сопственичката структура на банките. Бројот на банките во доминантна сопственост на странски акционери остана непроменет и изнесува четиринаесет банки. Тие учествуваат во вкупната актива и во вкупните сопствени средства на банкарскиот систем со 93,6% и 88,3%, соодветно. Осум од овие банки се подружници на странски банки.

1.2. Концентрација и пазарно учество

Во третиот квартал од 2009 година се задржа релативно високиот степен на концентрација во банкарскиот систем на Република Македонија, со тенденција на благо зголемување во однос на претходните квартали.

Табела бр. 1.2.1

Степен на концентрација во банкарскиот систем на Република Македонија

	Херфиндал индекс					ЦР-5 показател				
	30.09.2008	31.12.2008	31.03.2009	30.06.2009	30.09.2009	30.09.2008	31.12.2008	31.03.2009	30.06.2009	30.09.2009
Вкупна актива	1,598	1,579	1,616	1,591	1,610	76.7%	75.9%	76.9%	76.7%	77.2%
Кредити на население	1,997	1,953	2,013	1,989	2,043	81.0%	80.5%	80.7%	80.5%	80.9%
Кредити на нефинансиски правни лица	1,824	1,859	1,932	1,967	1,931	78.4%	79.2%	80.4%	81.0%	80.8%
Депозити на население	2,122	2,097	2,098	2,101	2,096	85.0%	84.8%	84.8%	85.0%	85.4%
Депозити на нефинансиски правни лица	1,786	1,642	1,801	1,730	1,784	80.5%	79.9%	83.6%	83.6%	84.1%

Извор: Пресметки на НБРМ.

Според Херфиндал-индексот², во споредба со претходниот квартал, нивото на концентрација бележи пораст во три, а пад во два од анализираните сегменти од

¹ На 24.08.2009 година, гувернерот на Народната банка донесе решение со кое (1) се укина дозволата за основање и работење на „Штедилница Инко“ ДОО Скопје, и (2) се утврди дека се исполнети условите за спроведување ликвидациона постапка на Штедилницата. Ова решение е донесено врз основа на барање од Штедилницата.

² Херфиндал-индексот се пресметува според формулата $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, каде што S е учество на секоја банка во вкупниот износ на категоријата којашто се анализира (на пример: вкупна актива, вкупни депозити итн.), а n е вкупниот број на банки во системот. Кога индексот се движи во интервал од 1.000 единици до 1.800 единици, нивото на концентрација во банкарскиот систем генерално се смета за прифатливо.

работењето на банките. Само во два од анализираните сегменти нивото на концентрација е во рамки на прифатливите нивоа на концентрација. Највисоките нивоа на концентрација, коишто се воедно и над „прифатливите“ граници, сѐ уште се присутни кај депозитите на населението и кредитите на населението. Концентрацијата кај депозитите на нефинансиските правни лица е близу до горната граница од интервалот на прифатливите граници на Херфиндал, а едновременно бележи значително зголемување, од 54 поени во однос на крајот од претходниот квартал. Најголемото намалување на концентрацијата е забележано кај кредитите на нефинансиските правни лица, но сепак концентрацијата е над прифатливите граници.

Според показателот ЦР5³, и онака високата концентрација бележи натамошно зголемување. На 30.09.2009 година, овој показател се зголемува кај сите анализирани категории (во распон од 0,4 до 0,5 процентни поени) во однос на крајот од претходниот квартал, со исклучок на кредитите на нефинансиските правни лица каде што се забележува благо намалување на концентрацијата.

Табела бр. 1.2.2

Пазарно учество на одделните групи банки

Групи банки	Број на банки		Учество во вкупната актива		Учество во вкупната билансна и вонбилансна актива		Учество во вкупните кредити		Учество во вкупните депозити	
	30.06.2009	30.09.2009	30.06.2009	30.09.2009	30.06.2009	30.09.2009	30.06.2009	30.09.2009	30.06.2009	30.09.2009
Големи банки	3	3	66,3%	66,7%	67,7%	67,7%	69,8%	70,0%	72,3%	70,2%
Средни банки	8	8	28,5%	28,4%	27,7%	27,9%	28,4%	27,8%	24,9%	27,1%
Мали банки	7	7	5,1%	4,9%	4,6%	4,4%	1,8%	2,2%	2,8%	2,7%
Вкупно	18	18	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

Во третиот квартал од 2009 година не се забележаа поместувања во составот на одделните групи банки, ниту пак значителни промени во пазарното учество на групите банки. Продолжи доминацијата на групата големи банки во сите домени од работењето, проследена со благо зајакнување на нејзината позиција во делот на вкупната актива и вкупните кредити, за сметка на благото ослабување на позициите на групите средни и мали банки. Групата мали банки сѐ уште има незначителна улога во банкарскиот систем, според сите сегменти на пазарното учество.

Ревидирање на процедурата за групирање на банките

За аналитички цели, НБРМ врши групирање на банките во три групи, според големината на нивната актива. Притоа, заклучно со вториот квартал на 2009 година, границите помеѓу групите банки беа фиксни и изнесуваа 4,5 милијарди и 15 милијарди денари (група мали банки: актива до 4,5 милијарди денари, група средни банки: актива помеѓу 4,5 и 15 милијарди денари и група големи банки: актива над 15 милијарди денари). Примената на фиксни граници во услови на подинамични промени на висината на активата на одделните банки, ја наметна потребата за ревидирање на начинот на определување на границите, како и на висината на границите.

³ Показателот ЦР5 го претставува учеството на активата (односно категоријата којашто се анализира, на пр. кредити на претпријатијата, депозити на претпријатијата итн.) на петте банки со најголема актива (односно категоријата којашто се анализира) во вкупната актива (односно категоријата којашто се анализира) на банкарскиот систем.

Ревидирањето на постојните граници се изврши со помош на статистички алатки и аргументација за статистичката хомогеност на групите банки. Така, за секоја група банки, прво се оцени просечната актива и стандардната девијација на активите на банките во таа група; потоа, се утврди коефициентот на варијација како однос од стандардната девијација и просечната вредност на активата (со податоци од 30.09.2009 година). Резултатот покажа дека овој коефициент е мошне сличен за групата мали и за групата средни банки и се движи околу 40%, што значи дека групите мали и средни банки се еднакво хомогени. Групата големи банки е најхомогена од сите три групи банки (неа ја сочинуваат само три банки чиешто вкупни активи се блиски по својот износ) и нејзиниот коефициент на варијација е околу 9%.

Извршена е симулација на додавање банка којашто има актива од минимум 5 милијарди денари во групата средни банки, којашто покажа дека хомогеноста на оваа група нема да се наруши. Од друга страна, додавањето банка којашто има актива под 5 милијарди денари ќе ја зголеми хетерогеноста на групата средни банки, а ќе ја намали хетерогеноста на групата мали банки. Оттука, првата граница (помеѓу групите мали и средни банки) се определи на 5 милијарди денари. Ист е пристапот и кај втората граница. Банка со актива од минимум 20 милијарди денари ќе предизвика зголемување на хетерогеноста на групата големи банки (имајќи предвид дека најмалата банка во групата големи банки има актива од околу 52 милијарди денари), но нема да предизвика хетерогеноста на големата група да ја надмине хетерогеноста на другите две групи (односно да го надмине коефициентот на варијација од 40%). Со други зборови, под претпоставка дека постои банка со актива од минимум 20 милијарди денари, нејзиното вклучување во групата големи банки ќе предизвика коефициентот на варијација на оваа група да изнесува околу 40%, што беше и бројката за хомогеноста на другите две групи. Спротивно на ова, ако се примени постојната граница на преминување од групата средни во групата големи банки (вкупна актива од 15 милијарди денари), тогаш хетерогеноста на групата големи банки ќе се зголеми до 46%, а на групата средни банки ќе се намали до 33%, што претставува видна разлика во нивната хомогеност.

Оттука, на 30.09.2009 година, НБРМ ги постави границите за групирањето на банките според големината на нивната актива, на 5 и 20 милијарди денари (група мали банки: актива до 5 милијарди денари, група средни банки: актива помеѓу 5 и 20 милијарди денари и група големи банки: актива над 20 милијарди денари). Границите помеѓу одделните групи банки ќе се коригираат автоматски според економскиот принцип - порастот на вкупната актива на банкарскиот систем. Коригирањето на границите ќе се врши еднаш годишно. Имено, во секој трет квартал од тековната година ќе се коригираат границите за следните четири квартали, според стапката на просечниот годишен раст на вкупната актива на банкарскиот систем во претходните четири квартали. На таков начин, границите ќе се поместуваат согласно со просечниот раст на вкупната актива на целиот систем, но таа промена ќе се прави еднаш годишно (секоја промена ќе има важност од една година). Со ова ќе се надмине потребата за често менување на границите поради сезонски фактори, шокови и фактори од неоекономска природа.

Со ваквата поставеност на границите, преминувањето на банка од една во друга група ќе се случува само врз основа на економскиот принцип, односно во повисока група ќе премине само таа банка којашто е мошне поагресивна на пазарот и чијашто актива расте мошне побрзо од активата на вкупниот банкарски систем. И обратно, банка којашто е инертна на пазарот и којашто другите банки ја „претекнуваат“, со текот на времето ќе премине во пониска група.

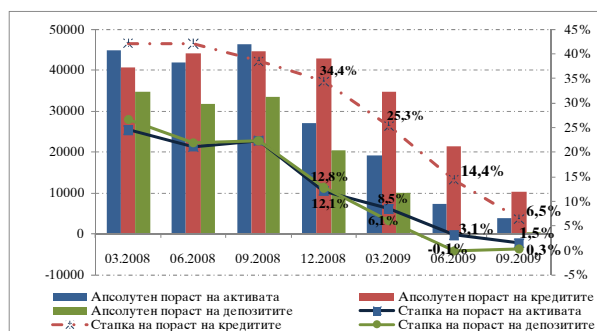
2. Активност на банките

Во третиот квартал од 2009 година, активностите на банките во Република Македонија беа под влијание на постепеното стабилизирање на тековите во глобалната и домашната економија, намаленото влијание на психолошките притисоци во донесувањето на одлуките од страна на економските субјекти, како и натамошното усогласување на банките со макропрudentните мерки преземени од страна на НБРМ. Во такви услови, вкупната актива на банкарскиот систем, како и депозитите на нефинансиските субјекти продолжија да бележат позитивни квартални стапки на промена, како тренд којшто започна кон крајот на првото полугодие од 2009 година. Од друга страна, иако со послаб интензитет, затегнувањето на кредитните услови продолжи и во третото тромесечје од 2009 година, што влијаеше во правец на речиси непроменето ниво на кредитната активност во однос на претходниот квартал.

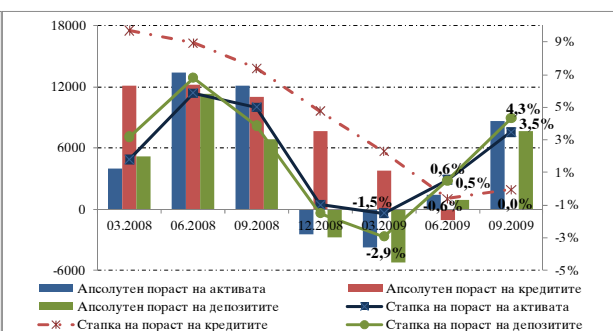
2.1. Биланс на состојба на банките

Во третиот квартал од 2009 година, активата на банкарскиот систем бележи позитивна квартална стапка на промена втор квартал по ред. Истовремено, кварталниот пораст од 3,5% упатува на извесно забрзување на растот на активностите на банките во однос на 30.06.2009 година, кога тие растеа со квартална стапка од 0,6%. Меѓутоа, во споредба со последните неколку години, кога на годишно ниво вкупната актива на банките бележеше двоцифрени стапки на пораст, на 30.09.2009 година, таа изнесуваше само 1,5%.

Графикон бр. 2.1.1.
Годишен пораст на активата, кредитите и депозитите

Графикон бр. 2.1.2.
Квартален пораст на активата, кредитите и депозитите

Кредитите на нефинансиските субјекти се прикажани на бруто-основа.
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во овој квартал, главниот двигател за зголемувањето на банкарските активности беа депозитите на нефинансиските субјекти коишто по негативната годишна промена забележана на 30.06.2009 година (-0,1%), повторно почнаа да растат (годишен раст од 0,3%). Постепеното стабилизирање на тековите во домашната економија, како и намалувањето на психолошките притисоци придонесоа за забрзување на кварталната стапка на промена на депозитите, којашто е позитивна втор квартал по ред и изнесува 4,3%. Ваквите промени на депозитното јадро во целост ги условија и кварталните промени на вкупните извори на средства на банките.

Табела бр. 2.1.1.

Структура на активата и пасивата на ниво на банкарскиот систем

Биланс на состојба	Износ во милиони денари		Структура		Промена 30.09.2009/30.06.2009			
	30.06.2009	30.09.2009	30.06.2009	30.09.2009	Апсолутна промена	Во проценти	Во структурата (во процентни поени)	Учество во промената
Парични средства и средства на сметки кај НБРМ	26.797	30.775	10,8%	12,0%	3.978	14,8%	1,2	46,1%
Портфолио на хартии од вредност	20.167	23.620	8,1%	9,2%	3.453	17,1%	1,1	40,0%
Пласмани кај други домашни и странски банки	30.123	31.790	12,1%	12,4%	1.667	5,5%	0,2	19,3%
Пласмани кај други финансиски институции	1.966	2.282	0,8%	0,9%	316	16,1%	0,1	3,7%
Кредити на нефинансиски субјекти (нето)*	155.673	154.420	62,7%	60,1%	-1.252	-0,8%	-2,6	-14,5%
Пресметана камата и останата актива	5.327	5.577	2,1%	2,2%	250	4,7%	0,0	2,9%
Основни и нематеријални средства	8.579	8.556	3,5%	3,3%	-23	-0,3%	-0,1	-0,3%
Неиздвоена исправка на вредноста	-286	-40	-0,1%	0,0%	-246	85,9%	0,1	-2,8%
Вкупна актива	248.345	256.979	100,0%	100,0%	8.634	3,5%	0,0	100,0%
Депозити од банки и останати финансиски институции	15.286	15.553	6,2%	6,1%	267	1,7%	-0,1	3,1%
Депозити на нефинансиски субјекти	176.555	184.220	71,1%	71,7%	7.665	4,3%	0,6	88,8%
Позајмици (краткорочни и долгорочни)	18.454	18.387	7,4%	7,2%	-67	-0,4%	-0,3	-0,8%
Останата пасива	6.300	7.349	2,5%	2,9%	1.049	16,6%	0,3	12,1%
Посебна резерва за вонбилансни побарувања и останати резервирања	1.015	838	0,4%	0,3%	-178	-17,5%	-0,1	-2,1%
Капитал и резерви	30.735	30.632	12,4%	11,9%	-102	-0,3%	-0,5	-1,2%
Вкупна пасива	248.345	256.979	100,0%	100,0%	8.634	3,5%	0,0	100,0%

* Кредитите на нефинансиски субјекти се прикажани на нето-основа, односно се намалени за исправката на вредноста.

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во третиот квартал од 2009 година, бруто-кредитите⁴ на нефинансиските субјекти забележаа квартално намалување од само 0,05% (подетална анализа на движењата на бруто-кредитите е содржана во делот 2.4. Кредитна активност на банките). Кај нето-кредитите на нефинансиските субјекти се забележува повисоко квартално намалување, од 0,8%, што се должи на зголемениот износ на исправката на вредноста во услови на влошување на квалитетот на кредитното портфолио на банките. Како резултат на ваквата промена, за првпат во изминатите неколку години, се забележа намалување на структурното учество на нето-кредитите во вкупната актива на банките, коешто на 30.09.2009 година изнесуваше 60,1% и во споредба со 30.06.2009 година, забележа пад од 2,6 процентни поени. И покрај тоа, кредитите ја задржаа доминантната позиција во структурата на активата на банките.

Во услови на намалување на нето-кредитите на нефинансиските субјекти, главни двигатели на кварталниот пораст на вкупната актива на банките беа порастот на портфолиото на хартии од вредност и на паричните средства и средствата на сметки кај НБРМ. На 30.09.2009 година, најголем придонес (од 86,3%) во кварталниот пораст на портфолиото на хартии од вредност имаа запишаните благајнички записи коишто, во однос на 30.06.2009 година, се зголемија за 2.979 милиони денари и на 30.09.2009 година изнесуваа 12.618 милиони денари. Порастот на паричните средства на банките во третиот квартал од 2009 година во најголем дел се должи на промените во законската регулатива за пресметувањето и исполнувањето на задолжителната резерва на банките. Од една страна, промените се однесуваат на зголемувањето на стапките на задолжителна резерва на

⁴ Анализата е направена врз основа на бруто-износот на кредитите на нефинансиските субјекти, односно износот којшто не е намален за утврдената исправка на вредноста.

банките⁵. Од друга страна промените се однесуваат на воведувањето обврска за вклучување на дел од задолжителна резерва во странска валута во пресметката и исполнувањето на обврската за задолжителна резерва во денари⁶. Порастот на износот на средства на сметките на банките кај НБРМ (за 3.314 милиони денари) услови околу една половина од вкупниот квартален пораст на активата на банките.

2.2. Биланс на состојба на одделните групи банки

Во третиот квартал од 2009 година, намалувањето на вкупните активности и депозитното јадро продолжи единствено кај групата мали банки, додека кај групите големи и средни банки тие забележаа пораст. Притоа, со остварен најголем апсолутен пораст на активата и депозитите, групата големи банки речиси во целост го услови кварталниот пораст на овие билансни категории и на ниво на целиот банкарски систем. Со тоа, групата големи банки дополнително ја зацврсти својата доминантна позиција во структурата на вкупните средства и депозитите на банките.

Спротивно на состојбата во претходните квартали, кога кредитниот раст кај групата големи банки беше доволен за неутрализирање на кредитниот пад во рамки на другите две групи банки, во третиот квартал од 2009 година единствено кај групата големи банки се забележува намалување на кредитите. Како резултат на ваквата динамика на кредитите, на крајот на третиот квартал од 2009 година, учеството на групата големи банки во вкупните кредити на банкарскиот систем забележа незначително намалување (за 0,3 процентни поена).

Табела бр. 2.2.1

Пазарно учество и промена на вкупната актива, бруто-кредитите и депозитите по групи банки

КАТЕГОРИИ	Износ во милиони денари		Структура		Полугодишна промена 30.09.09/30.06.09			
	30.06.2009	30.09.2009	30.06.2009	30.06.2009	Во апсолутни износи	Во проценти	Во структурата	Учество во промената
Вкупна актива	248.345	256.979	100,0%	100,0%	8.634	3,5%		100,0%
- Големи банки	164.714	171.527	66,3%	66,7%	6.813	4,1%	0,4	78,9%
- Средни банки	70.893	72.838	28,5%	28,3%	1.945	2,7%	-0,2	22,5%
- Мали банки	12.738	12.613	5,1%	4,9%	(125)	-1,0%	-0,2	-1,4%
Кредити на нефинансиски лица	170.698	170.617	100,0%	100,0%	(81)	0,0%		100,0%
- Големи банки	120.012	119.516	70,3%	70,0%	(496)	-0,4%	-0,3	615,7%
- Средни банки	47.099	47.431	27,6%	27,8%	332	0,7%	0,2	-412,5%
- Мали банки	3.587	3.670	2,1%	2,2%	83	2,3%	0,0	-103,2%
Депозити на нефинансиски лица	176.555	184.220	100,0%	100,0%	7.665	4,3%		100,0%
- Големи банки	127.697	133.141	72,3%	72,3%	5.444	4,3%	-0,1	71,0%
- Средни банки	43.960	46.260	24,9%	25,1%	2.300	5,2%	0,2	30,0%
- Мали банки	4.898	4.819	2,8%	2,6%	(79)	-1,6%	-0,2	-1,0%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

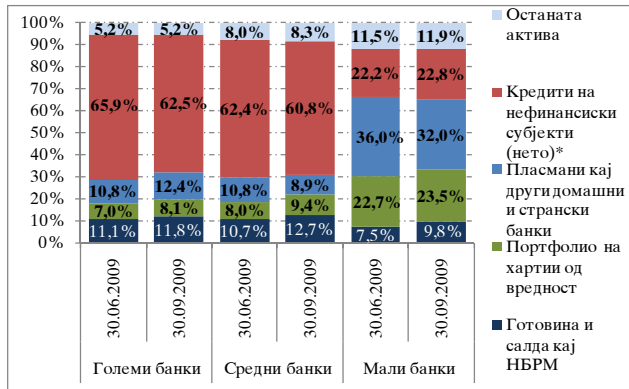
⁵ Во мај 2009 година беше извршена промена на Одлуката за задолжителна резерва со која стапките на задолжителна резерва се зголемија од 10% на 11,5% за обврските во странска валута за јулскиот период на исполнување (односно 13% почнувајќи од августовскиот период на исполнување) и од 10 на 20% за денарските обврски со валутна клаузула.

⁶ Со измените на Одлуката за задолжителна резерва, воведена е обврска за банките дел од пресметаната задолжителна резерва во странска валута (13% за јулскиот период на исполнување и 23% почнувајќи од августовскиот период на исполнување) да ја исполнуваат во денари.

Во третиот квартал од 2009 година не се забележуваат значителни структурни поместувања во активата кај одделните групи банки. И покрај намалувањето на учеството во однос на 30.06.2009 година, кредитите на нефинансиските субјекти и понатаму се главна категорија во структурата на активата кај групите големи и средни банки. Наспроти тоа, значењето на кредитите кај групата мали банки е значително помало. Зголемувањето на учеството на портфолиото на хартии од вредност и паричните средства и средствата на сметки кај НБРМ во вкупната актива е заедничка карактеристика за сите групи банки и го потврдува порастот на овие категории и на ниво на целиот банкарски систем.

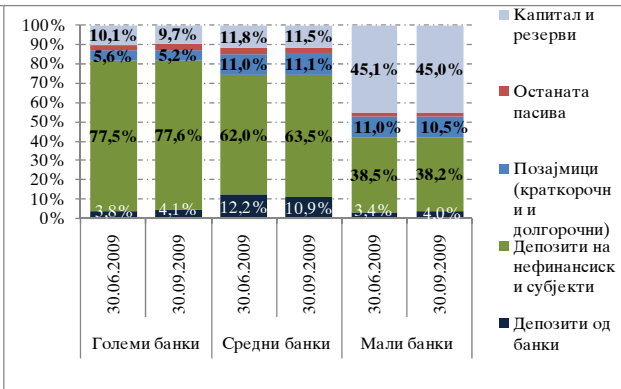
Графикон бр. 2.2.1.

Структура на активата по групи банки

Графикон бр. 2.2.2.

Структура на пасивата по групи банки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Незначителните структурни поместувања беа забележани и на страната на пасивата на одделните групи банки. Најзначаен извор на финансирање на активностите кај групите големи и средни банки и понатаму се депозитите на нефинансиските субјекти. Воедно, како резултат на остварениот квартален пораст, депозитите на нефинансиските субјекти забележаа и дополнително зацврстување на доминацијата во структурата на вкупната пасива кај овие две групи банки. Наспроти тоа, кварталниот пад на депозитите на нефинансиските субјекти придонесе за дополнително намалување на учеството на овој извор на финансирање во структурата на пасивата кај групата мали банки. Како и во претходните периоди, групата мали банки се одликува со повисоко ниво на капитализираност во однос на другите две групи банки.

2.3. Кредитна активност на банките

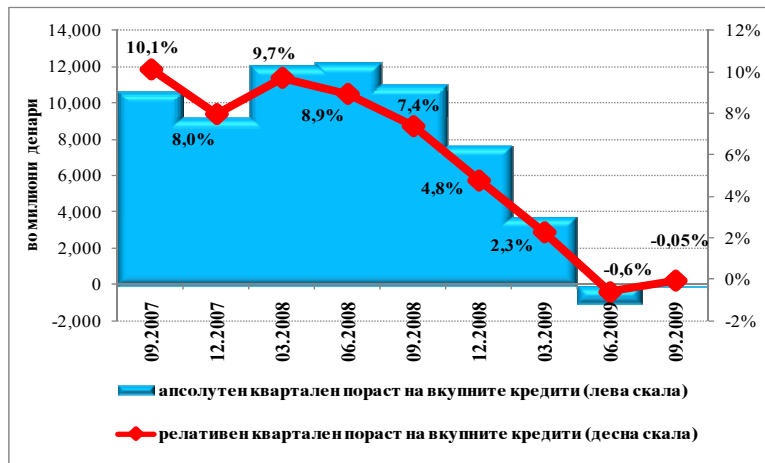
Во услови на релативно послаб степен на затегнување на кредитните политики на банките и непроменета побарувачка за кредити, во третиот квартал од 2009 година кредитирањето на нефинансиските субјекти покажа знаци на одредено стабилизирање. На 30.09.2009 година, бруто-кредитите на нефинансиските субјекти достигнаа 170.617 милиони денари и во споредба со претходниот квартал, забележаа намалување од само 0,05% или 80 милиони денари. Сепак, на годишно ниво, иако со забавена динамика, кредитите на нефинансиските субјекти продолжија да растат и се зголемија за 6,5%, наспроти двоцифрените годишни стапки на промена присутни во изминатиот неколкугодишен период (на 30.09.2008 година, годишната стапка на раст на кредитите изнесуваше 38,5%). Според очекувањата на банките, во следниот квартал условите за одобрување корпоративни и потрошувачки кредити нема да се променат. Наспроти тоа, банките очекуваат делумно олеснување на условите кај станбените кредити. Истовремено, најголем дел од банките очекуваат непроменета побарувачка за корпоративни и потрошувачки кредити, а делумно зголемување на побарувачката за станбени кредити⁷.

Во третиот квартал од 2009 година намалување на кредитната активност беше присутно единствено кај групата големи банки. Кај оваа група банки вкупните кредити забележаа квартален пад од 0,4%, а годишен пораст од 8,1%. Оваа годишна стапка на раст е значително пониска во споредба со двоцифрениот годишен процентуален кредитен раст остварен од групата големи банки во изминатите квартали. Кај групите средни и мали банки беше

забележан квартален пораст на кредитите од 0,7% и 2,3%,

Графикон бр. 2.3.1

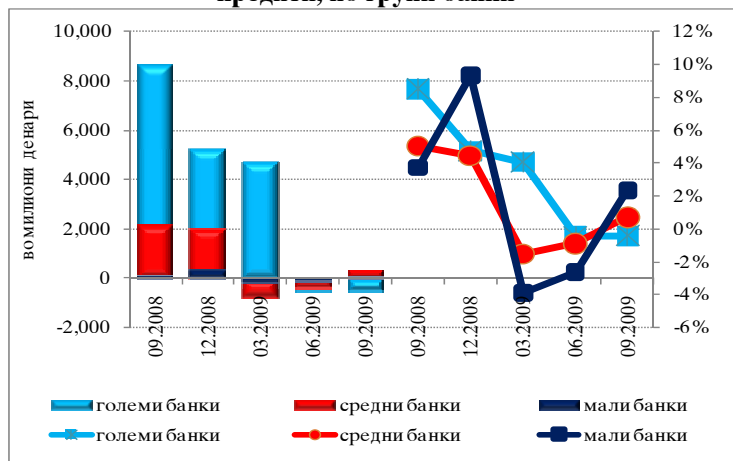
Динамика и квартални стапки на раст на вкупните кредити на нефинансиските субјекти

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 2.3.2.

Апсолутна и релативна квартална промена на вкупните кредити, по групи банки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

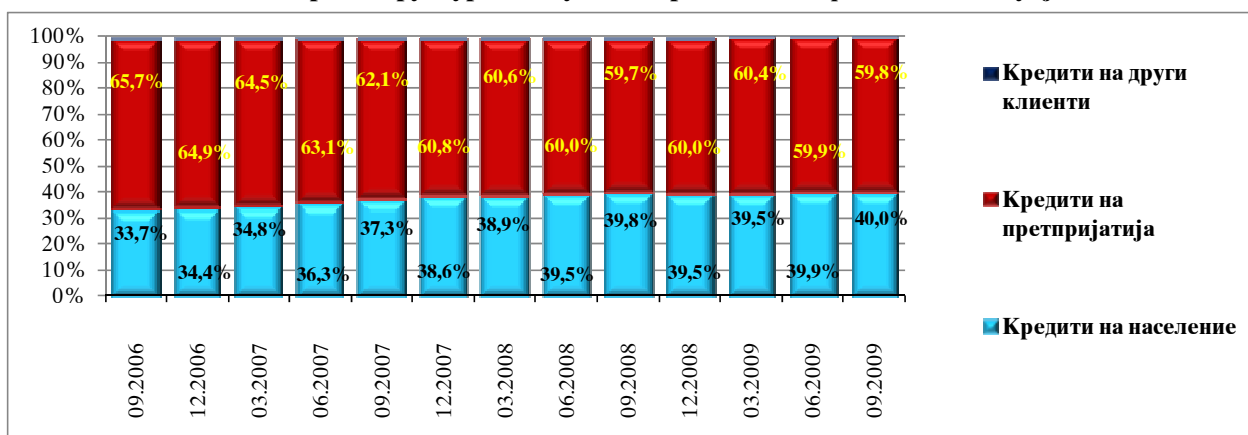
⁷ Извор: Анкета за кредитна активност на НБРМ за октомври 2009 година.

соодветно, со што беше прекинат трендот на негативни квартални стапки на промена, коишто беа остварени во март и јуни 2009 година. И покрај тоа, годишните стапки на промена на кредитите кај групите средни и мали банки сѐ уште се пониски во споредба со групата големи банки и на 30.09.2009 година изнесуваат 2,7% и 4,7%, соодветно.

2.3.1 Структура на бруто-кредитите на нефинансиските субјекти (секторска, рочна и валутна)

Во третиот квартал од 2009 година, минималниот пад на кредитите на претпријатијата и минималниот пораст на кредитите на населението не предизвикаа значителни промени во структурата на вкупните кредити на нефинансиските субјекти.

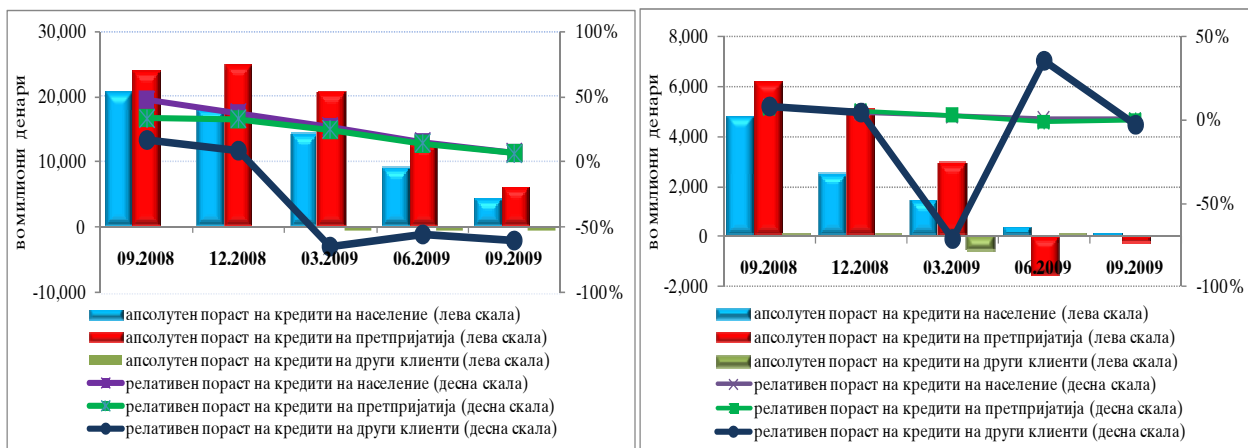
Графикон бр. 2.3.3
Секторска структура на вкупните кредити на нефинансиските субјекти

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Така, кредитите на претпријатијата сѐ уште имаа најголемо учество во структурата на вкупните кредити на нефинансиските субјекти, и покрај незначителното квартално намалување за 224 милиони денари, или за 0,2%. Ваквата динамика ја сведе годишната

Графикон бр. 2.3.4
Годишен раст (лево) и квартален раст (десно) на вкупните кредити на нефинансиските субјекти според сектори

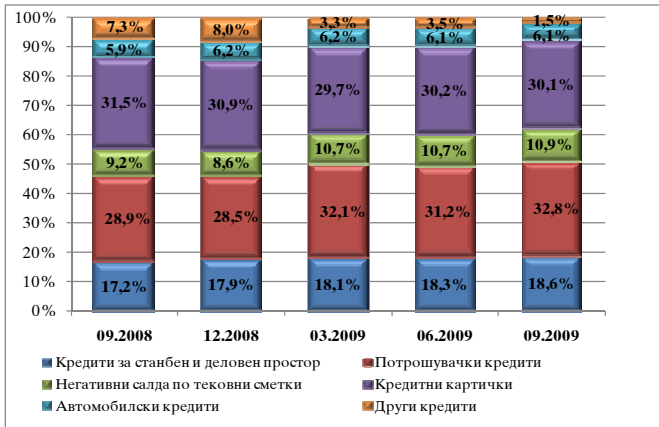

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

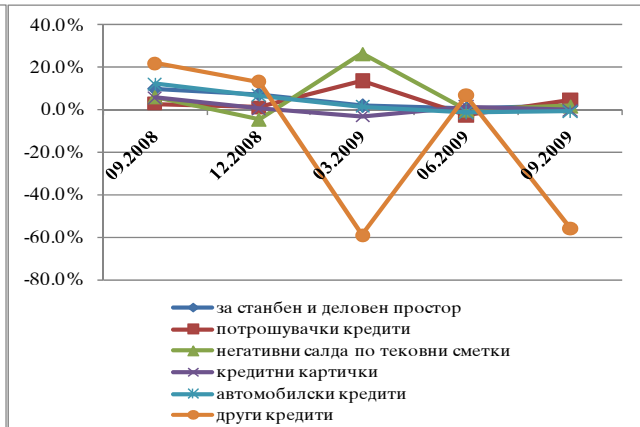
стапка на раст на кредитите на претпријатија на 6,6%, во споредба со годишните стапки на раст од претходни квартали коишто се мереа со двоцифрени бројки (само за споредба, на 30.09.2008 година кредитите на претпријатија забележаа годишен раст од 33,3%). Сепак, кредитите на претпријатијата имаа најголем придонес во кварталната и годишната динамика на вкупните бруто-кредити и условија 278,4% од кварталната и 60,8% од годишната промена на вкупните кредити. Кредитите на населението забележаа незначителен квартален пораст од 153 милиони денари, или 0,2%.

Годишната стапка на раст на кредитите на населението изнесуваше 7,1%, наспроти двоцифрените годишни стапки на раст од претходните квартали (само за споредба на 30.09.2008 година, годишната стапка на раст изнесуваше 47,6%). Кредитите на другите клиенти и во овој квартал имаа незначително учество во структурата и промените на вкупните кредити на нефинансиските субјекти.

Графикон бр. 2.3.5
Структура на кредитите на населението според кредитните производи

Графикон бр. 2.3.6
Квартална динамика на кредитите на населението според кредитните производи

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

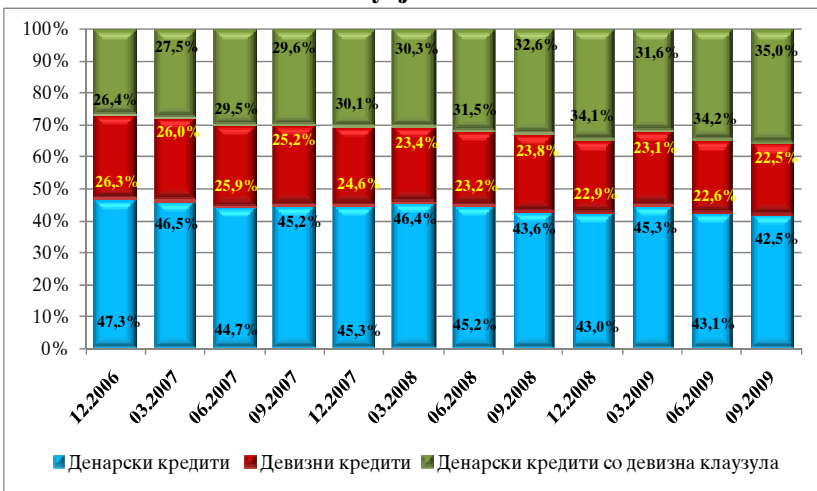
Во структурата на вкупната кредитна изложеност кон населението по кредитни производи, не се забележуваат позначајни поместувања. И понатаму најзначително учество имаат потрошувачките кредити, кредитните картички и кредитите за станбен и деловен простор. Високата променливост на кварталните стапки на промена на категоријата „други кредити“ се должи на прекнижувањата и соодветното прикажување на одделните типови кредитни производи на населението.

На 30.09.2009 година не се забележаа значителни

промени во валутната структура на вкупните кредити на нефинансиските субјекти, пред сè како резултат на релативно сличните квартални промени на трите типови кредити од аспект на нивните валутни карактеристики. Како и во претходниот квартал, кредитите со валутна компонента (во девизи и во денари со девизна клаузула) заземаа поголем дел во структурата на вкупните кредити на нефинансиските субјекти, во однос на

кредитите одобрени во денари. Карактеристично за овој квартал беше забавувањето на негативниот раст на кредитите одобрени во денари и кредитите одобрени во девизи, така што тие забележаа квартално намалување од 1,5% и 0,7%, соодветно (овие стапки се пониски за 3,9 и 1,9 процентни поени во однос на претходниот квартал). Наспроти тоа, кредитите во денари со девизна клаузула остварија квартален пораст од 2,2%, што е стапка пониска за 5,6 процентни поени во однос на претходниот квартал. На годишна основа, најголем пораст од 14,5% се забележа кај кредитите во денари со девизна клаузула, додека кредитите одобрени во денари и кредитите одобрени во девизи забележаа годишен пораст од само 3,8% и 0,4%, соодветно. За споредба, на 30.09.2008 година, годишните стапки на раст на кредитите во денари со девизна клаузула, во денари и во девизи изнесуваа 52,2%, 33,6% и 31,2%, соодветно.

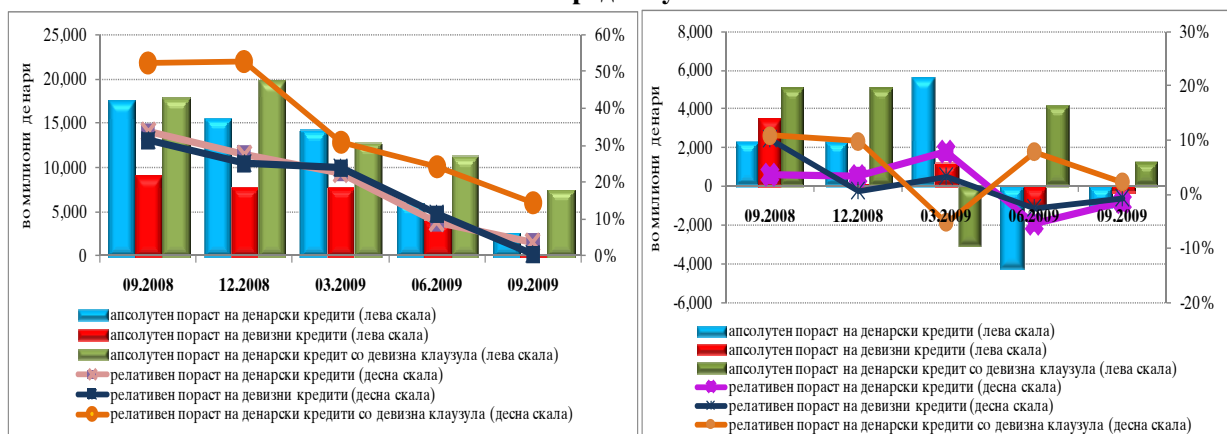
Графикон бр. 2.3.7
Валутна структура на вкупните кредити на нефинансиските субјекти

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките

Графикон бр. 2.3.8

Годишен раст (лево) и квартален раст (десно) на вкупните кредити на нефинансиските субјекти според валутата

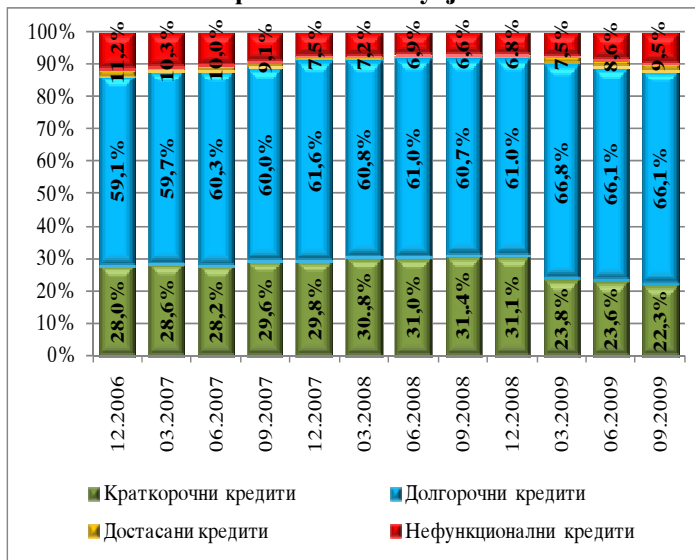

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

На 30.09.2009 година, во рочната структура на вкупните кредити на нефинансиските субјекти не се забележаа значителни промени во однос на претходниот квартал. Во овој квартал беше забележан пораст единствено кај достасаните (а ненаплатени) и нефункционалните кредити. Притоа, висок квартален пораст од 29,5% забележаа достасаните кредити, со што годишната стапка на пораст кај овие кредити достигна високи 84,9%. Како резултат на ваквите движења, достасаните кредити го зголемија учеството во структурата на вкупните кредити на нефинансиските субјекти, но тоа сѐ уште е незначително и изнесува 2,2%. Кај нефункционалните кредити се забележаа квартален пораст од 9,8%, што придонесе за годишна стапка на пораст од 52,9%. Во споредба со претходниот квартал, годишната стапка на пораст на нефункционалните кредити на нефинансиските лица забележа зголемување за 10,0 процентни поени, продолжувајќи го нагорниот тренд што започна на крајот од 2008 година. Како резултат на ваквата динамика, учеството на нефункционалните кредити во вкупните кредити порасна за 0,8 процентни поени и на 30.09.2009 година изнесуваше 9,5%. Долгорочните кредити го задржаа најголемото учество во вкупните кредити на нефинансиските субјекти. Во согласност со општата динамика на кредитната активност за овој квартал, овие кредити забележаа незначително квартално намалување (0,01%), а годишен пораст од 15,9% (за споредба, на 30.09.2008 година оваа стапка изнесуваше 40,3%). Наспроти ова, кај краткорочните кредити се забележуваат негативна квартална и годишна стапка на промена трет квартал по ред и на 30.09.2009 година, тие изнесуваа -5,8% и -24,6%, соодветно.

И во овој квартал, групата големи банки сѐ уште е најзначајна во однос на секторската, рочната и валутната структура на вкупните кредити на банкарскиот систем (анекс бр. 8 Распределба на кредитите на нефинансиските субјекти по одделни групи банки). Во споредба со 30.06.2009 година, не се забележаа значителни промени во распределбата на кредитите по одделни групи банки, со исклучок на достасаните кредити. На квартална основа, учеството на групата големи банки во овие кредити забележа зголемување за 9,7 проценти поени, паралелно со намалувањето на учеството кај групите средни (за 7,7 процентни поени) и мали банки (за 2,0 процентни поени).

Графикон бр. 2.3.9
Рочна структура на вкупните кредити на нефинансиските субјекти

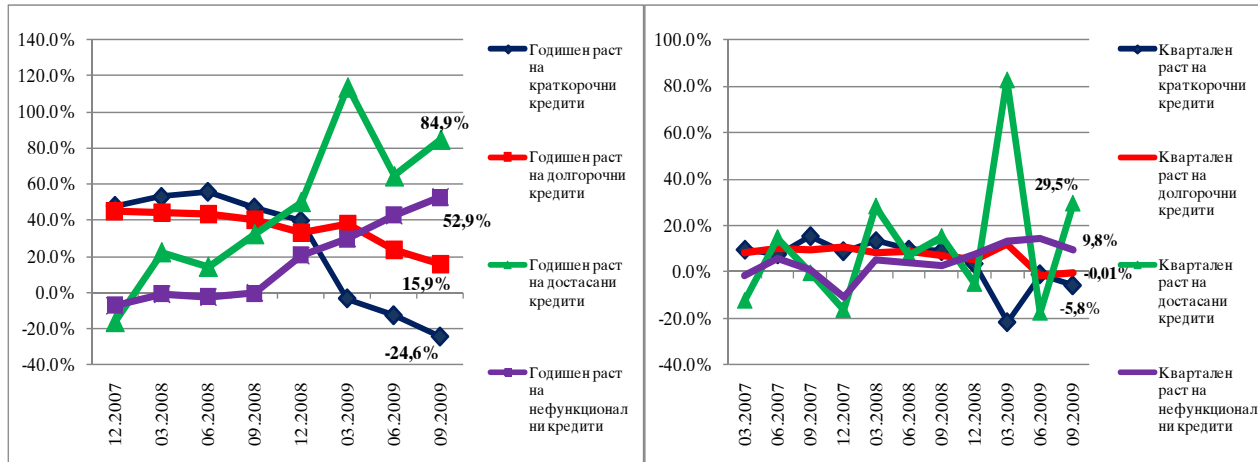

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Долгорочното кредитирање и кредитирањето на секторот „претпријатија“ и понатаму се најзастапени во структурата на вкупните кредити на нефинансиските субјекти кај сите групи банки (анекс бр. 9 - Структурни карактеристики на кредитите на нефинансиските субјекти по одделни групи банки).

Графикон бр. 2.3.10

Годишен раст (лево) и квартален раст (десно) на вкупните кредити на нефинансиските субјекти според рочноста

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

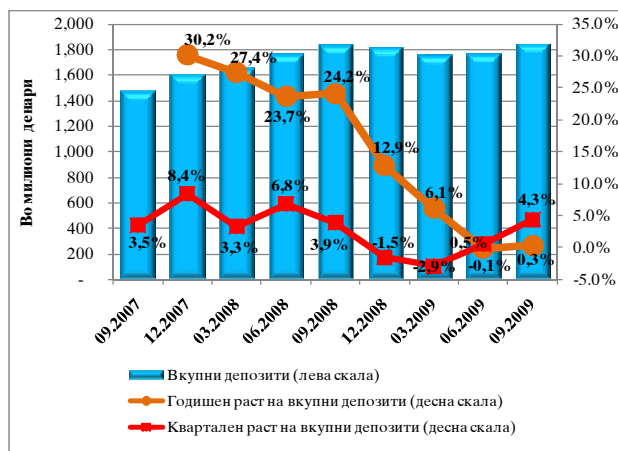
Од аспект на валутата, кредитирањето со валутна компонента е позастапено кај групите големи и средни банки, додека кај групата мали банки сѐ уште преовладуваат денарските кредити.

2.4. Депозитна активност на банките (депозити на нефинансиските лица)

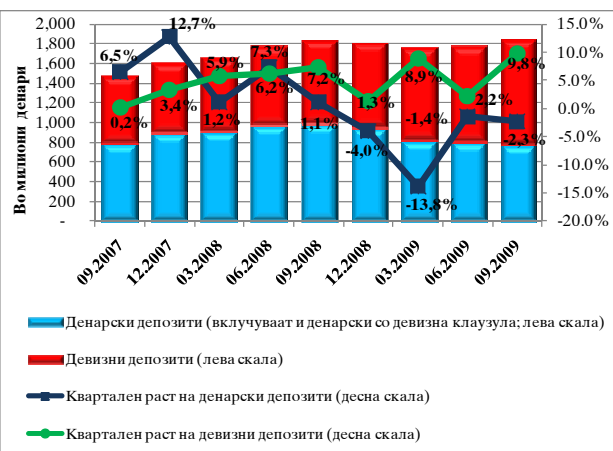
За разлика од остварената негатива годишна промена во претходниот квартал, во третиот квартал од 2009 година депозитното јадро на банките повторно почна да расте. Воедно се забележува и одредено забрзување на кварталната динамика на депозитите, којашто се одликува со позитивна стапка на промена втор квартал по ред. Ваквата динамика на депозитите беше проследена со продолжување на трендот на валутна трансформација во корист на депозитите во девизи.

На 30.09.2009 година, вкупните депозити на банкарскиот систем изнесуваа 184.220 милиони денари и на квартална основа остварија пораст од 4,3%. Анализата на депозитите на квартална и на годишна споредбена основа, во одредени сегменти покажа спротивставени насоки на нивните движења. Сепак, крајниот заклучок е дека се појавуваат знаци на забрзување на растот на депозитите.

Графикон бр. 2.4.1
Промени на вкупните депозити

Графикон бр. 2.4.2
Динамика на вкупните депозити според валутната структура

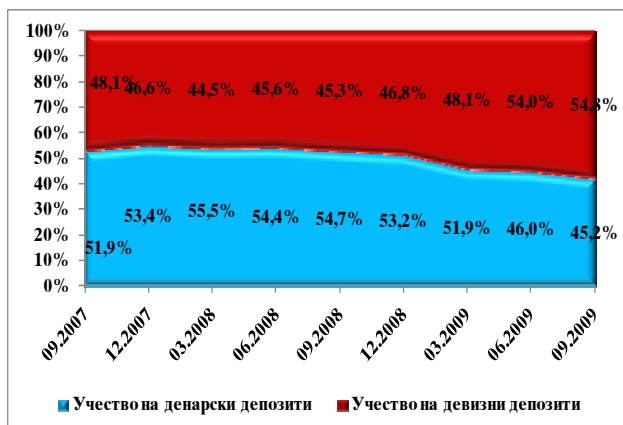
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

2.4.1. Движење на депозитите според валутната структура

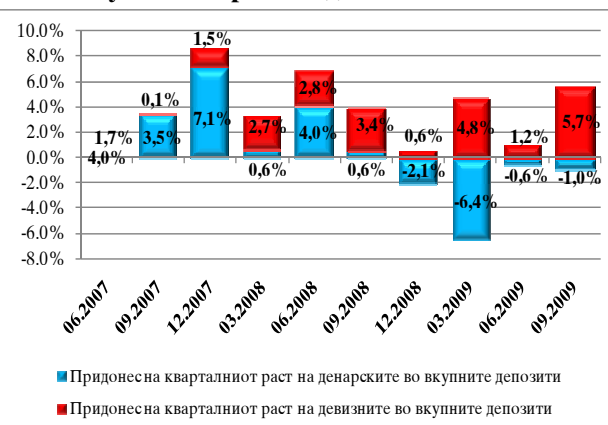
Валутната трансформација на депозитите, којашто продолжи и во третиот квартал од 2009 година, се одрази преку натамошниот пораст на депозитите во девизи, наспроти стеснувањето на денарската депозитна база. На квартална основа, депозитите во девизи пораснаа за 9,8%, што е највисока квартална стапка на пораст во изминатите две години. Ваквата динамика ја доведе годишната стапка на пораст на девизните депозити на 23,7%. Наспроти тоа, депозитите во денари⁸ продолжија да се намалуваат четврт квартал по ред и како резултат на тоа, годишната стапка на пад на денарските депозити го достигна највисокото негативно ниво во изминатите три квартали (-20,3%). Како резултат на ваквите промени, девизните депозити забележаа натамошен пораст на структурното учество во вкупната депозитна база на банките и на 30.09.2009 година формираа околу 60% од неа. Најголем придонес за валутната трансформација имаа депозитите на претпријатија. Имено, кварталната стапка на раст на девизните депозити на претпријатијата изнесуваше 10,6%, наспроти кварталниот пад на денарските депозити на претпријатијата за 8,3%. Кај населението, и денарските и девизните депозити бележат квартален раст од 1,3% и 5,3%, соодветно.

⁸ Депозитите во денари со девизна клаузула се опфатени во депозитите во денари (тие зафаќаат 10,5% од денарските депозити).

Графикон бр. 2.4.3
Валутна структура на вкупните депозити на банките

Графикон бр. 2.4.4
Придонес на денарските и девизните депозити во вкупниот пораст на депозитите на банките

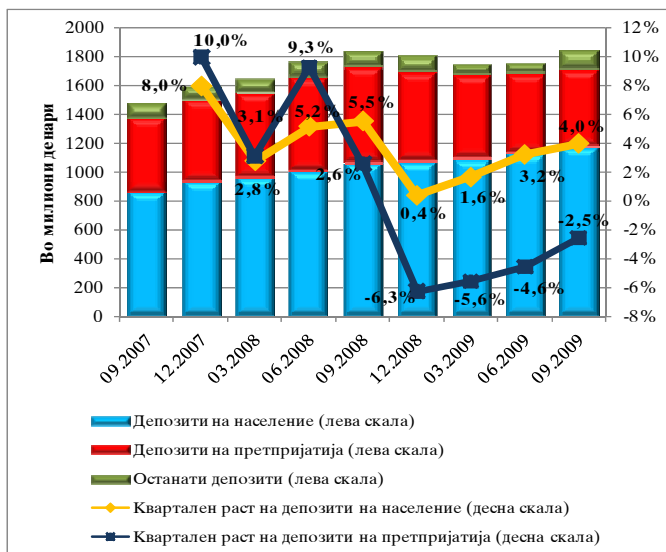
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

2.4.2. Движење на депозитите, според секторската структура

Во третиот квартал од 2009 година, депозитите на населението забележаа благ квартален пораст, додека кварталната стапка на промена на депозитите на претпријатијата и понатаму е негативна. Депозитите на претпријатија бележат негативна квартална стапка на промена четврт квартал по ред. Со тоа, годишната стапка на промена на овие депозити достигна -17,7%, што е највисоко негативно ниво од март 2009 година (од кога депозитите на претпријатијата бележат негативни годишни стапки на промена). Наспроти тоа, депозитите на населението продолжија да растат и тоа со највисока квартална динамика во последната година. Нивната

годишна стапка на пораст достигна 9,5%. Порастот на депозитите на населението во овој квартал, како и значителниот пораст на останатите депозити (58,4%)⁹ во најголем дел го условија прекилот на стеснувањето на депозитното јадро на банките. Како резултат на ваквата динамика на депозитите на одделните сектори, учеството на депозитите на претпријатијата во вкупната депозитна база забележа квартално намалување за 2,1 процентен поен и се сведе на 29,4%. Учеството на депозитите на населението забележа незначително квартално намалување од 0,2 процентни поена, но и понатаму овие депозити го претставуваат најголемиот дел од депозитното јадро на банките (63,8%).

Графикон бр. 2.4.5
Динамика на вкупните депозити според секторската структура

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките

⁹ Порастот на депозитите на останатите клиенти се должи на исплатата на дивиденда на нерезидент, којшто сѐ уште ја чува во банкарскиот систем на Република Македонија во форма на девизен депозит.

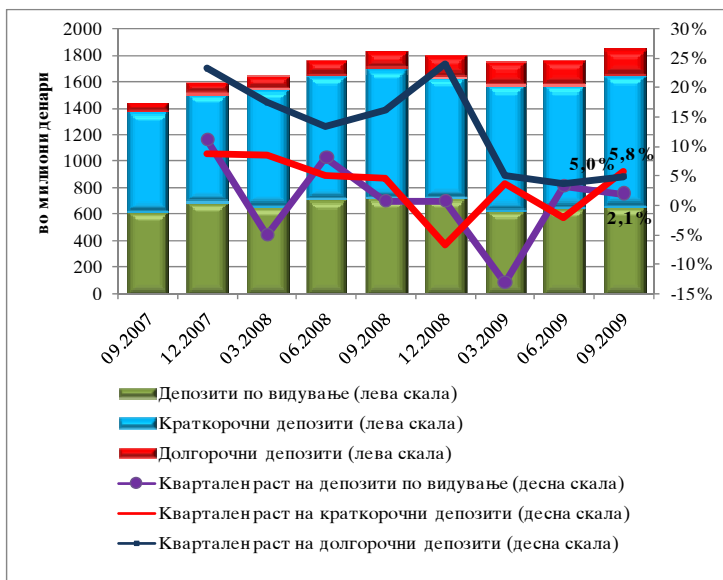
2.4.3. Движење на депозитите, според рочната структура

На 30.09.2009 година, кварталното зголемување беше карактеристично за сите типови

депозити од аспект на рочноста, така што не настанаа позначајни поместувања во рочната структура на вкупните депозити. Највисока квартална стапка на пораст забележаа краткорочните депозити, со што нивната годишна стапка на промена повторно доби позитивна вредност (0,3%), по годишниот пад забележан на 30.06.2009 година. Како и во претходните периоди, краткорочните депозити и понатаму се најзастапени во структурата на депозитното јадро на банките и на 30.09.2009 година формираа 53,2% од него (квартално намалување за 0,7 процентни поени). Кварталната стапка на пораст на долгорочните депозити забележа зголемување за 1,1 процентен поен, додека годишната стапка на пораст на овие депозити изнесуваше 42,4%. Ова беше и највисоката стапка на пораст, во споредба со краткорочните депозити и депозитите по видување, којашто придонесе и за зголемувањето на учеството на долгорочните депозити во вкупната депозитна база на крајот од третиот квартал од 2009 година, на 10,4% (квартален пораст од 0,1 процентен поен и пораст од 3,1 процентен поен во однос на 30.09.2008 година). Сепак, учеството на долгорочните депозити во вкупната депозитна база и понатаму е најниско во споредба со останатите рочни сегменти, што во најголем дел се должи на претходното релативно ниско ниво на овие депозити. Постепеното зголемување на структурното учество на долгорочните депозити делумно претставува одраз на деловните стратегии на банките за поттикнување на долгорочното штедење, со цел да се продолжи просечниот рок на достасување на депозитното јадро и да се постигне негова поголема стабилност. Депозитите по видување, и покрај остварениот квартален пораст од 2,1%, бележат негативна годишна стапка на промена трет квартал по ред и на 30.09.2009 година таа изнесуваше -7,4%. Учеството на депозитите по видување во вкупната депозитна база изнесуваше 36,4% и во однос на вториот квартал од 2009 година, забележа незначително намалување за 0,8 процентни поени.

Групата големи банки сѐ уште е најзначајна во формирањето на депозитната база и во овој квартал, според сите анализирани аспекти (од аспект на секторот, рочноста и валутата).

Графикон бр. 2.4.6
Динамика на вкупните депозити според рочната структура

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Табела бр. 2.4.1

Распореденост на депозитите по групи банки, со состојба на 30.09.2009 година

Групи банки	Секторска структура			Рочна структура			Валутна структура		
	Претпријатија	Население	Останати	По видување	Краткорочни	Долгорочни	Денарски	Денарски со валутна клаузула	Девизни
Големи банки	69,0%	75,9%	52,1%	73,0%	72,8%	66,8%	73,3%	74,1%	71,5%
Средни банки	27,6%	22,1%	43,1%	23,1%	25,4%	30,7%	22,7%	20,5%	27,0%
Мали банки	3,5%	2,0%	4,8%	3,9%	1,7%	2,5%	4,0%	5,4%	1,5%
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

На 30.09.2009 година, вкупните депозити на ниво на одделните групи банки не забележаа значителни промени во нивната структура. Од аспект на секторската структура, доминацијата на депозитите на населението е карактеристична кај сите групи банки. Краткорочно орочените депозити и понатаму се најзастапени во структурата на депозитите кај групата големи и групата средни банки, наспроти групата мали банки во чија структура најзастапени беа депозитите по видување. Како и во претходниот квартал, депозитите во девизи го формираа најголемиот дел од вкупните депозити на групата големи и групата средни банки, додека кај групата мали банки, најголемо учество во структурата заземаа депозитите во денари. Карактеристично за сите групи банки беше незначителното учество на депозитите со девизна клаузула во структурата на вкупните депозити на банките.

Табела бр. 2.4.2

Структура на депозитите по групи банки, со состојба на 30.09.2009 година

Групи банки	Секторска структура				Рочна структура				Валутна структура			
	Претпријатија	Население	Останати	ВКУПНО	По видување	Краткорочни	Долгорочни	ВКУПНО	Денарски	Денарски со валутна клаузула	Девизни	ВКУПНО
Големи банки	28,1%	67,1%	4,9%	100,0%	36,8%	53,6%	9,6%	100,0%	38,4%	4,5%	57,1%	100,0%
Средни банки	32,3%	56,1%	11,6%	100,0%	33,4%	53,9%	12,7%	100,0%	34,2%	3,6%	62,1%	100,0%
Мали банки	38,8%	48,7%	12,4%	100,0%	54,6%	35,5%	9,9%	100,0%	58,2%	9,2%	32,7%	100,0%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

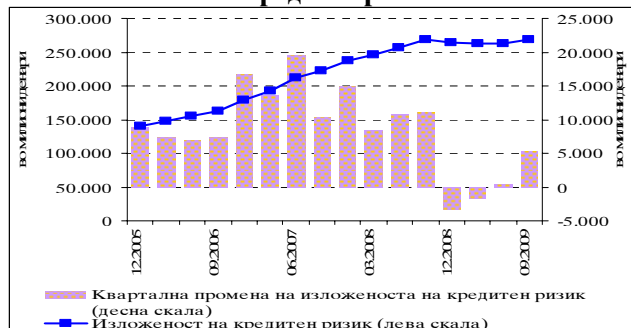
3. Ризици во банкарското работење

3.1. Кредитен ризик¹⁰

3.1.1. Изложеност на кредитен ризик¹¹

На крајот од третиот квартал на 2009 година, изложеноста на кредитен ризик на банкарскиот систем изнесуваше 268.504 милиони денари. Притоа, по намалувањето на изложеноста на кредитен ризик, во претходните три квартали, во третиот квартал од 2009 година, таа забележа пораст за 5.252 милиона денари, односно за 2,0%. Ова зголемување главно произлезе од позитивната динамика на депозитите на нефинансиските субјекти, како главен извор на финансирање на активностите на банките и се одрази преку зголемени вложувања на банките во ликвидни средства, особено во благajничките записи на НБРМ и средствата на коресподентните сметки во странски банки. Сепак, на годишна основа, вкупната изложеност на кредитен ризик сѐ уште бележи минимален раст од 0,2%, што се должи на

Графикон бр. 3.1.1
Динамика и квартална промена на изложеноста на кредитен ризик

Извор: НБРМ, врз основа на податоци доставени од страна на банките.

Графикон бр. 3.1.2

Распределба на промената на изложеноста на кредитен ризик во третиот квартал од 2009 година

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

падот на кредитната

¹⁰ При изработката на овој дел од извештајот се користени податоците коишто банките ги доставуваат до НБРМ, во врска со структурата и квалитетот на нивната изложеност на кредитен ризик.

¹¹ Од 01.01.2009 година, започна да се применува Одлуката за управување со кредитниот ризик („Службен весник на РМ“ бр. 17/2008 и бр.31/2009). Во споредба со претходната регулатива, постојат разлики во однос на опфатот и дефиницијата на кредитната изложеност. Според оваа одлука, вкупната изложеност на кредитен ризик не ги опфаќа: вложувањата во хартии од вредност и други финансиски инструменти коишто се чуваат за тргување, хартиите од вредност коишто се мерат по објективната вредност преку билансот на успех, вложувањата во подружници, придружени друштва и заедничките вложувања и кредити и побарувања коишто се мерат по објективната вредност преку билансот на успех (овие позиции, заклучно со 31.12.2008 година беа вклучени во дефиницијата за кредитната изложеност). На 30.09.2009 година, овие позиции на банките изнесуваа 1.372 милиона денари.

активност во текот на 2009 година.

Носител на растот на изложеноста на кредитен ризик во третиот квартал на 2009 година беше изложеноста на банките кон секторот „финансиски институции и држава¹²“. Кварталната промена на изложеноста кон овој сектор придонесе за речиси 80% од вкупното квартално зголемување на изложеноста на кредитен ризик. Како резултат на валутната трансформација на примарниот пазар на државни хартии од вредност во насока на издавање државни записи со валутна клаузула за сметка на денарските државни записи, денарската изложеност со валутна клаузула забележа најизразен квартален пораст од 10,6% во валутната структура на изложеноста.

Поради зголемениот интерес на банките за вложување во благајнички записи на НБРМ, изложеноста врз основа на други побарувања оствари најбрз квартален раст. Во третиот квартал од 2009 година, изложеноста на кредитен ризик врз основа на други побарувања забележа пораст од 14,7%, односно за 3.103 милиони денари, со што придонесе за 59,1% од вкупниот квартален раст на изложеноста на кредитен ризик.

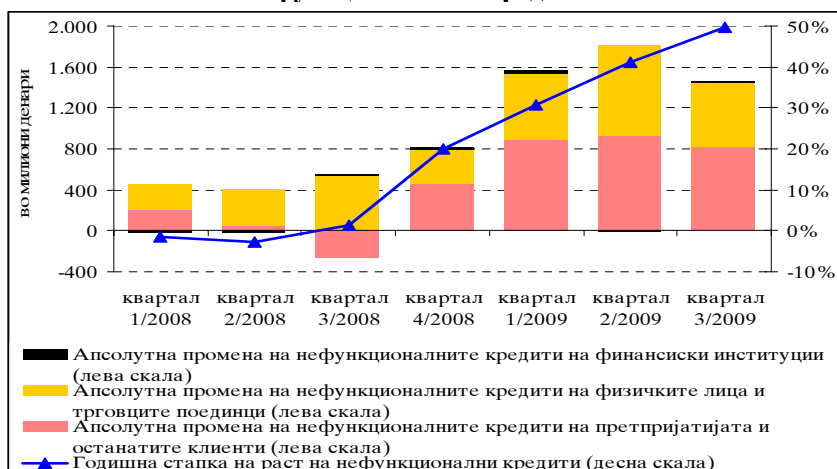
Од друга страна, негативните движења во реалниот сектор и падот на вкупната економска активност придонесоа за забрзување на растот на нефункционалните кредити¹³. Во третиот квартал од 2009 година, нефункционалните кредити пораснаа за 1.617 милиони денари, односно за 11,0%. Во вкупниот квартален раст на нефункционалните кредити, најголем придонес од 56,5% имаа

нефункционалните кредити на секторот „претпријатија и останати клиенти“, по кои

следат нефункционалните кредити кај секторот „физички лица и трговци-поединци“ со придонес од 42,7%. Притоа, растот на нефункционалните кредити е уште поизразен, ако се набљудува на годишна основа. На 30.09.2009 година, нефункционалните кредити растат за 5.630 милиони денари, во споредба со 30.09.2008 година, односно за 49,7%, што е највисока годишна стапка на раст на нефункционалните кредити во изминатите шест години.

Растот на изложеноста на кредитен ризик во третиот квартал од 2009 година во целост беше концентриран кај групата големи банки. Во третото тримесечје, изложеноста

Графикон бр. 3.1.3
Секторска распределба на кварталната промена на нефункционалните кредити

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

¹² За потребите на оваа анализа, секторот „финансиски институции и држава“ каде што меѓу другото се вклучени и вложувањата во благајнички записи на НБРМ и државните записи, се анализираат заедно.

¹³ Извор: Кредитен регистар, врз основа на податоците доставени од страна на банките. Во оваа анализа нефункционалните кредити ги опфаќаат нефункционалните кредити на нефинансиските и финансиските лица.

на кредитниот ризик на групата големи банки забележа раст од 3,0% и воедно, единствено кај оваа група годишната стапка на промена на изложеноста на кредитен ризик е позитивна. Групата големи банки, на квартална основа, го зајакна своето структурно учество во изложеноста на кредитен ризик за 0,7 процентни поени и на 30.09.2009 година изнесува 70,2%. Скромен квартален раст од 0,6% забележа и изложеноста на кредитен ризик на групата средни банки, меѓутоа на годишна основа бележи намалување за 1,5%. Наспроти тоа, кај групата мали банки се забележува намалување на изложеноста на кредитен ризик и на квартална, и на годишна основа.

Табела бр. 3.1.1

Квартална и годишна промена на изложеноста на кредитен ризик по групи банки

Групи банки	Изложеност на кредитен ризик (во милиони денари)			Годишна промена (30.09.2008 - 30.09.2009)			Квартална промена (30.06.2009 - 30.09.2009)		
	30.09.2008	30.06.2009	30.09.2009	Апсолутна промена (во милиони денари)	Стапка на промена (во %)	Учество во промената (во %)	Апсолутна промена (во милиони денари)	Стапка на промена (во %)	Учество во промената (во %)
Големи банки	186.574	183.048	188.497	1.923	1,0%	441,1%	5.449	3,0%	103,8%
Средни банки	69.385	67.918	68.358	-1.027	-1,5%	-235,6%	440	0,6%	8,4%
Мали банки	12.109	12.286	11.649	-460	-3,8%	-105,5%	-637	-5,2%	-12,1%
Вкупно за банкарскиот систем	268.068	263.252	268.504	436	0,2%	100,0%	5.252	2,0%	100,0%

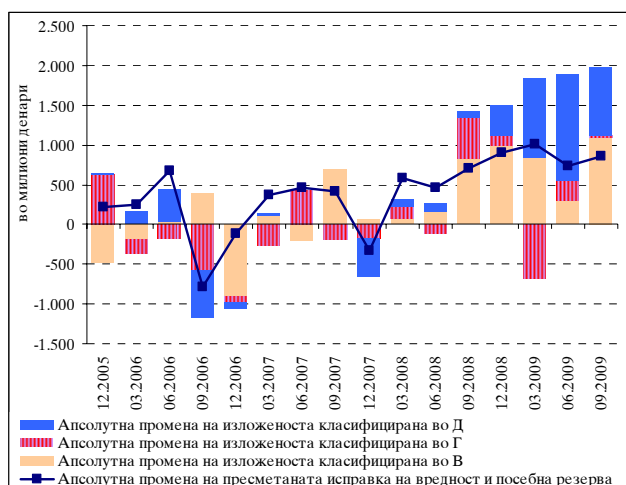
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

3.1.2. Квалитет на изложеноста на кредитен ризик на ниво на банкарскиот систем

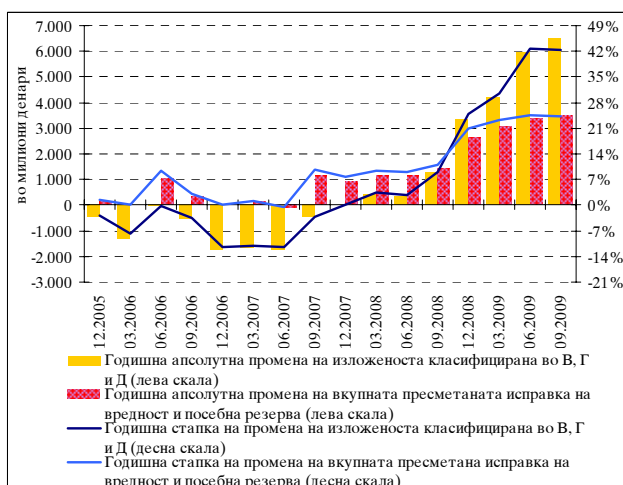
Во третиот квартал на 2009 година продолжи трендот на намалување на квалитетот на изложеноста на кредитен ризик на банките. Зголемениот степен на ризичност се согледува како преку динамиката на показателите за кредитниот ризик, така и преку миграцијата на изложеноста на кредитен ризик во категориите со повисока ризичност, што е одраз на засилување на процесот на т.н. „зреење“ на кредитното портфолио. Во услови на намалување на вкупната економска активност и заострени услови за рефинансирање на обврските на реалниот сектор во претходните квартали, негативните движења во квалитетот на изложеноста на кредитен ризик во одреден степен може да се сметаат како очекувани. Воедно, банките располагаат со доволно почетно ниво на сопствени средства за апсорпција на загубите коишто би произлегле од остварувањето на кредитниот ризик.

Во третиот квартал на 2009 година, изложеноста на кредитен ризик класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ продолжи да бележи силен раст. Така, изложеноста на кредитен ризик во овие категории на ризик на 30.09.2009 година забележа годишна стапка на раст од 42,4%, односно за 6.544 милиони денари. На квартална основа (30.09.2009 година - 30.06.2009 година), изложеноста на кредитен ризик со повисок степен на ризичност забележа раст од 1.989 милиони денари, односно за 10,0%. Изложеноста на кредитен ризик класифицирана во категориите на ризик „В“ и „Д“ учествуваа со 55,3% и 43,9%, соодветно, во кварталниот пораст на изложеноста од поризичните категории. Притоа, во третиот квартал на 2009 година, 84,2% од растот на изложеноста со повисок степен на ризичност е концентриран кај секторот „претпријатија и останати клиенти“, 11,3% кај физичките лица и трговците-поединци, а 4,5% кај секторот „финансиски институции и држава“.

Графикон бр. 3.1.4
Квартална промена на изложеноста на кредитен ризик класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ и исправката на вредноста на средствата за кредитен ризик

Графикон бр. 3.1.5
Годишна апсолутна и релативна промена на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ и исправката на вредноста на средствата за кредитен ризик

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забрзувањето на растот на изложеноста на кредитен ризик со повисок степен на ризичност не е проследено со иста динамика на раст на вкупната пресметана исправка на вредноста и посебната резерва од страна на банките. На 30.09.2009 година, утврдената исправка на вредноста и посебната резерва¹⁴ забележаа квартален пораст од 855 милиони денари, што покрива 43% од кварталниот раст на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“. Нееднаквото темпо на раст на пресметаната исправка на вредноста и посебната резерва и изложеноста во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ уште повеќе доаѓа до израз ако се набљудува годишниот раст. Имено, на 30.09.2009 година пресметаната исправка на вредноста и посебната резерва забележаа годишен раст од 24,3%, што е помалку за 18,1 процентен поен од годишната стапка на раст на изложеноста со повисок степен на ризичност. Разликата меѓу растот на утврдената исправка на вредноста и посебната резерва и растот на изложеноста со повисока ризичност наметнува потреба од поголема внимателност, односно зголемување на степенот на прудентност при процената на ризиците од страна на банките, особено во зависност од карактерот на вкупните макроекономски движења.

Придвижувањето на изложеноста на кредитен ризик кон поризичните категории, при скроман раст на вкупната изложеност на кредитен ризик и пад на вкупната економска активност, придонесе кон негативни движења на показателите за кредитен ризик за банкарскиот систем. Во третиот квартал од 2009 година се забележува влошување на

¹⁴ Од вкупната утврдена исправка на вредноста, на 30.09.2009 година, само 0,2% не беа издвоени и признаени како расход во билансот на успех.

показателите за кредитниот ризик, како на квартална, така и на годишна основа. Така, на 30.09.2009 година учеството на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната изложеност на кредитен ризик изнесува 8,2% и бележи зголемување за 0,6 проценти поени, на квартална основа, а за 2,4 процентни поени на годишна основа. Особено е видлив трендот на понатамошен пад на покриеноста на изложеноста на кредитен ризик класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ со издвоената исправка на вредност и посебната резерва, која на 30.09.2009 година изнесува 81,5% и на годишна основа бележи намалување за 10,9 процентни поени.

Табела бр. 3.1.2

Показатели за степенот на ризичност на изложеноста на кредитен ризик на банкарскиот систем

Показатели за кредитниот ризик	30.09.2008	30.06.2009	30.09.2009
Просечно ниво на ризичност	5,4%	6,5%	6,7%
Просечно ниво на ризичност, без да се земе предвид изложеноста кон финансиски институции и државата	6,9%	7,9%	8,3%
Пресметана исправка на вредноста и посебна резерва/Сопствени средства	46,8%	49,4%	51,5%
% на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупна изложеност на кредитен ризик	5,8%	7,6%	8,2%
% на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупна изложеност на кредитен ризик, без да се земе предвид изложеноста кон финансиските институции и државата	7,1%	9,3%	10,2%
% на „Д“ во вкупна изложеност на кредитен ризик	2,3%	3,4%	3,6%
Покриеност на „В“, „Г“ и „Д“ со издвоената исправка на вредност и посебна резерва	92,4%	84,4%	81,5%
% на „В“, „Г“ и „Д“ во сопствени средства	50,0%	57,8%	63,1%
% на „Д“ во сопствени средства	19,9%	25,6%	27,9%
% на нето „В“, „Г“ и „Д“ во сопствени средства	19,5%	21,8%	23,8%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

На 30.09.2009 година, изложеноста класифицирана во поризичните категории зафаќа 63,1% од вкупните сопствени средства на банкарскиот систем. При евентуална целосна ненаплатливост на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“, за покривање на загубите би биле апсорбирани 23,8% од сопствените средства на банките, што е за 2,0 процентни поени повеќе во споредба со 30.06.2009 година. Притоа, стапката на адекватност на капиталот би се намалила од тековните 16,5%, на 12,1%.

На 30.09.2009 година, беше забележано зголемување од 0,2 процентни поена на квартална основа, односно за 1,3 процентни поени на годишна основа, и кај просечната ризичност¹⁵ на вкупната изложеност на кредитен ризик. Со почетокот на примената на Одлуката за управување со кредитниот ризик, меѓу другото, се создава простор за поделба на изложеноста на кредитен ризик според техниката на утврдување на исправката на вредноста, којашто не е унифицирана за вкупната изложеност на кредитен ризик. Тоа, од своја страна, може да наметне разлики во големината и значењето на показателот за просечната ризичност, за одделните делови од изложеноста на кредитен ризик. На крајот од третиот квартал на 2009 година, банките на поединечна основа класифицирале 80,6% од вкупната изложеност на кредитен ризик, додека остатокот (од 19,4%) од изложеноста на кредитен ризик е класифициран на групна основа¹⁶. Од изложеноста којашто е

¹⁵ Просечното ниво на ризичност се пресметува како однос на пресметаната исправка на вредноста (за билансната изложеност на кредитен ризик) и посебната резерва (за вонбилансните ставки од изложеноста на кредитен ризик) и вкупната изложеност на кредитен ризик.

¹⁶ Согласно со одредбите на Одлуката за управување на кредитниот ризик („Службен весник на РМ“ бр.17/2008 и бр.31/2009) којашто се применува од 01.01.2009 година, банките се должни да ја класифицираат секоја изложеност којашто се смета како поединечно значајна ставка на поединечна основа. Како поединечно значајна ставка е определена изложеноста кон клиент којашто е повисока од 300.000 денари или е повеќе од 0,007% од вкупната изложеност на кредитен ризик на банката. Банката може да ги класифицира изложеностите коишто

класифицирана на групна основа, на 30.09.2009 година 82,2% е изложеност класифицирана на групна основа во портфолиото на мали кредити. На 30.09.2009 година, просечното ниво на ризичност кај изложеноста класифицирана на поединечна основа и по одделните категории на ризик изнесува 7,7% (1,1% за изложеноста во категоријата на ризик „А“, 10,5% за „Б“, 26,7% за „В“, 60,9% за „Г“ и 95,7% за „Д“). На 30.09.2009 година, просечната ризичност на изложеноста класифицирана на групна основа во портфолиото на мали кредити изнесува 2,9%. На 30.09.2009 година, просечната ризичност на изложеноста класифицирана на групна основа во хомогени потпортфолија на слични финансиски инструменти коишто не се оштетени на поединечна основа изнесуваше 0,4%. Релативно помалата ризичност на изложеноста којашто е класифицирана на групна основа може да се покаже како извор на неочекувани загуби за кредитен ризик, особено ако моделите коишто се користат за нејзино пресметување не се правилно изградени. Оттука, се наметнува потребата од редовно ажурирање и ревидирање на статистичките модели коишто се користат за утврдување на исправката на вредноста на групна основа. Воедно, неопходно е да се обезбеди задоволителен степен на вклопеност на овие модели во целокупниот систем за управување со ризиците на банките.

Во текот на третиот квартал од 2009 година, банките направија релативно мали отписи на побарувањата во износ од 60 милиони денари, што претставува само 0,02% од изложеноста на кредитен ризик на крајот 30.06.2009 година. Оттука, во третиот квартал на 2009 година, ефектот од отпишаните побарувања врз показателите за квалитетот на изложеноста на кредитен ризик е незначителен. Така, доколку банките не вршеа отписи на побарувањата во третиот квартал на 2009 година, учеството на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ ќе останеше непроменето (8,2%). Во структурата на отпишаните побарувања преовладуваат побарувањата врз основа на кредити со учество од 80,7%, а од аспект на валутната структура, денарските побарувања со учество од 64,4%. Според секторската структура на отпишаните побарувања 88,5% се од нефинансиски правни лица, а само 11,5% од физички лица. Во третиот квартал банките наплатија претходно отпишани побарувања во износ од 14 милиони денари.

Во третиот квартал на 2009 година дојде до намалување на квалитетот на изложеноста на кредитен ризик во денари и покрај растот на вложувањата на банките во благаянички записи како инструменти без кредитен ризик. Денарската изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ забележа квартален раст за 935 милиони денари, односно за 8,4%, со што нејзиното учество во вкупната денарска изложеност се зголеми за 1,0 процентен поен во споредба со 30.06.2009 година. Притоа, во кварталниот раст на денарската изложеност класифицирана во категориите со повисока ризичност, учеството на секторот „претпријатија и останати клиенти“ изнесува 93,3% и речиси во целост произлегува од дејностите „индустрија“ и „трговија на големо и мало“. Во

не се сметаат за поединечно значајни ставки на групна основа во портфолиото на мали кредити, при што вкупниот износ на така класифицираната изложеност не смее да биде повеќе од 33% од вкупната изложеност на кредитен ризик на банката. Банката е должна да ги преоцени на групна основа изложеностите за кои, при класификацијата на поединечна основа, не е издвоена исправка на вредноста односно посебна резерва, за слични финансиски инструменти, во хомогени потпортфолија според сродноста на кредитниот ризик. Исклучок постои ако не е можно нивно класифицирање во хомогени потпортфолија. Утврдувањето на исправката на вредноста и посебната резерва на средствата на групна основа се врши со примена на соодветен статистички модел. Ова претставува дополнителен предизвик за банките, заради потребата од градење соодветен модел којшто најдобро ќе одговара на нивниот профил на ризичност. На 30.09.2009 година, седум банки користат класификација на дел од изложеноста на кредитен ризик на групна основа во портфолиото на мали кредити, а само пет банки пресметуваат исправка на вредноста на групна основа за слични финансиски инструменти.

третиот квартал на 2009 година, утврдената исправка на вредноста и посебната резерва кај денарската изложеност на кредитен ризик порасна за 413 милиони денари, односно за 4,1%.

Квартален раст на изложеноста од поризичните категории за 1.120 милиони денари, односно за 26,0% се забележува и кај изложеноста на кредитен ризик во денари со валутна клаузула. Секторот „претпријатија и останати клиенти“ учествуваше со 81,6% во овој раст (концентриран во дејностите „индустрија“ и „градежништво“). Посилниот пораст на утврдените исправка на вредноста и посебна резерва на изложеноста во денари со валутна клаузула (од 31,7%, односно за 986 милиони денари) придонесоа за зголемување на степенот на покриеност на изложеноста од поризичните категории со издвоена исправка на вредност и посебна резерва за 3,2 процентни поена.

Табела бр. 3.1.3

Показатели за степенот на ризичност според валутната структура на изложеноста на кредитен ризик

Показатели за степенот на ризичност	Денарска изложеност		Денарска изложеност со валутна клаузула		Девизна изложеност	
	30.06.2009	30.09.2009	30.06.2009	30.09.2009	30.06.2009	30.09.2009
Показатели за кредитен ризик за вкупната изложеност на кредитен ризик						
Учество на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната изложеност на кредитен ризик	9,3%	10,3%	6,6%	7,3%	5,8%	5,6%
Просечно ниво на ризичност	8,3%	8,9%	4,8%	5,7%	5,1%	4,3%
Пресметани исправка на вредност и посебна резерва за кредитен ризик / Изложеност во „В“, „Г“ и „Д“	89,7%	86,2%	72,2%	75,4%	87,8%	77,0%
Показатели за кредитен ризик за изложеноста на кредитен ризик без изложеноста кон секторот „финансиски институции и држава“						
Учество на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната изложеност на кредитен ризик	10,6%	11,7%	7,3%	8,8%	9,1%	8,8%
Просечно ниво на ризичност	8,3%	10,0%	5,3%	6,6%	8,3%	6,7%
Пресметани исправка на вредност и посебна резерва за кредитен ризик / Изложеност во „В“, „Г“ и „Д“	89,7%	85,8%	73,0%	74,9%	91,7%	76,4%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Наспроти движењата кај денарската изложеност и изложеноста во денари со валутна клаузула, девизната изложеност забележа подобрување на профилот на ризичност претставен преку показателите за кредитниот ризик. Носител на ова подобрување беше кварталното намалување на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 66 милиони денари, односно за 1,4%. Но, степенот на покриеност на девизната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“, забележа забележителен пад од 10,8 процентни поени, што се должи на кварталното намалување на утврдената исправка на вредноста и посебна резерва кај девизната изложеност на кредитен ризик за 544 милиони денари, односно 13,6%.

Намалување на квалитетот на изложеноста на кредитен ризик е видливо и кај одделните групи банки преку влошувањето на показателите за кредитниот ризик. Најдинамичен квартален раст на изложеноста класифицирана во категориите на ризик со повисок степен на ризичност, од 1.528 милиони денари, се забележа кај групата големи банки, којшто создаде 76,8% од вкупниот раст на оваа изложеност. Воедно, кај групата големи банки, се намали степенот на покриеност на изложеноста со издвоената исправка на вредност и посебна резерва, на квартална основа за 5,5 процентни поени. Сепак, на крајот од третиот квартал на 2009 година, сѐ уште најмала покриеност на изложеноста во поризичните категории со издвоена исправка на вредност и посебна резерва од 63,8% се забележува кај групата средни банки. На 30.09.2009 година, делот од изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за кој не е издвоена исправка на вредност и посебна резерва, опфаќа 27,8% од сопствените средства на групата средни банки и при евентуална целосна ненаплатливост на оваа изложеност, стапката на адекватност на

капиталот на групата средни банки би се намалила за 4,8 процентни поени, од постојните 17,4% на 12,6%. Ако не се земе предвид изложеноста кон финансиските институции и државата, на 30.09.2009 година, учеството на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ е исклучително високо (22,3%) кај групата мали банки.

Табела бр. 3.1.4

Показатели за квалитетот на изложеноста на кредитен ризик по одделни групи банки

Показатели за кредитниот ризик	Големи банки			Средни банки			Мали банки		
	30.09.2008	30.06.2009	30.09.2009	30.09.2008	30.06.2009	30.09.2009	30.09.2008	30.06.2009	30.09.2009
Просечно ниво на ризичност	5,7%	6,8%	7,0%	3,8%	5,1%	5,3%	9,0%	9,3%	10,1%
Просечно ниво на ризичност, без да се земе предвид изложеноста кон финансиски институции и државата	7,3%	8,2%	8,6%	4,8%	6,4%	6,7%	18,6%	19,0%	19,3%
Пресметана исправка на вредност и посебна резерва/Сопствени средства	63,7%	60,7%	64,0%	29,4%	38,3%	38,5%	21,7%	23,1%	24,1%
% на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупна изложеност на кредитен ризик	5,7%	7,4%	8,0%	5,2%	7,6%	8,2%	9,2%	10,5%	11,0%
% на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупна изложеност на кредитен ризик, без да се земе предвид изложеноста кон финансиски институции и државата	7,4%	8,9%	9,8%	5,4%	9,6%	10,3%	19,4%	23,1%	22,3%
% на „Д“ во вкупна изложеност на кредитен ризик	2,4%	3,5%	3,6%	1,2%	2,4%	2,8%	7,2%	7,1%	8,0%
Покриеност на „В“, „Г“ и „Д“ со издвоената вкупна исправка на вредност и посебна резерва	100,6%	92,7%	87,2%	65,8%	61,6%	63,8%	100,1%	88,5%	91,6%
% на „В“, „Г“ и „Д“ во сопствени средства	63,8%	65,7%	73,4%	39,8%	57,3%	59,8%	22,2%	26,1%	26,2%
% на „Д“ во сопствени средства	26,3%	30,9%	33,4%	9,5%	17,9%	20,4%	17,4%	17,5%	19,2%
% на нето „В“, „Г“ и „Д“ во сопствени средства	23,9%	23,1%	26,6%	20,6%	27,9%	27,8%	3,2%	5,0%	4,3%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

3.1.3. Квалитет на изложеноста на кредитен ризик кон секторот „претпријатија и останати клиенти“¹⁷

Намалувањето на економската активност, отежнатите услови за рефинансирање на обврските и намалувањето на кредитната активност беа присутни и во третиот квартал на 2009 година и влијаеја во насока на влошување на кредитната способност на секторот „претпријатија и останати клиенти“. Тоа услови понатамошно намалување на квалитетот на изложеноста на кредитен ризик кон овој сектор. Во третиот квартал на 2009 година, изложеноста на кредитен ризик кон секторот „претпријатија и останати клиенти“ класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ забележа раст од 1.675 милиони денари, односно за 12,5%. Овој раст беше проследен со многу пониски квартални стапки на раст на вкупната изложеност на кредитен ризик кон овој сектор и на утврдените исправка на вредноста и посебна резерва, коишто во првото полугодие изнесуваа 1,0% и 6,1%, соодветно. Дополнително на тоа, растот на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ кон овој сектор, речиси во целост е концентриран кај две дејности „индустрија“ и „трговија на големо и мало“.

¹⁷ Останатите клиенти ги опфаќаат: непрофитните институции коишто им служат на домаќинствата, јавните установи и институции, фондовите за социјално и здравствено осигурување и слично.

Табела бр. 3.1.5

Промена на изложеноста на кредитен ризик кон секторот „претпријатија и останати клиенти“ класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“

Изложеност на кредитен ризик кон претпријатијата и останатите комитенти, по одделни дејности	Изложеност на кредитен ризик класифицирана во „В“, „Г“ и „Д“ (во милиони денари)			Пресметана исправка на вредноста и посебна резерва на средствата пресметани од страна на банките (во милиони денари)			Апсолутни квартални промени (во милиони денари)		Релативни квартални промени (во %)		Распределба на кварталниот порастот (во %)	
	30.09.2008	30.06.2009	30.09.2009	30.09.2008	30.06.2009	30.09.2009	Изложеност во „В“, „Г“ и „Д“	Исправка на вредноста и посебна резерва	Изложеност во „В“, „Г“ и „Д“	Исправка на вредноста и посебна резерва	Изложеност во „В“, „Г“ и „Д“	Исправка на вредноста и посебна резерва
Индустрија	5.048	6.853	8.101	4.969	5.584	6.055	1.248	471	18,2%	8,4%	74,5%	68,2%
Земјоделство, лов и шумарство	640	629	672	660	602	587	43	-15	6,8%	-2,5%	2,6%	-2,2%
Градежништво	1.037	970	947	844	864	768	-23	-96	-2,4%	-11,1%	-1,4%	-13,9%
Трговија на големо и мало	2.449	3.283	3.673	2.523	2.804	3.115	390	311	11,9%	11,1%	23,3%	45,0%
Сообраќај, складирање и врски	495	865	857	463	595	609	-8	14	-0,9%	2,4%	-0,5%	2,0%
Останати дејности	1.105	760	785	775	816	822	25	6	3,3%	0,7%	1,5%	0,9%
Вкупна изложеност на кредитен ризик кон претпријатија и останати клиенти	10.774	13.360	15.035	10.234	11.265	11.956	1.675	691	12,5%	6,1%	100,0%	100,0%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Намалениот квалитет на изложеноста на кредитен ризик кон секторот „претпријатија и останати клиенти“ се забележува и преку кварталните промени на показателите за кредитниот ризик. Имено, просечната ризичност на изложеноста кон овој сектор се зголеми на квартална основа за 0,4 процентни поени и на 30.09.2009 година изнесува 9,3%. На 30.09.2009 година, учеството на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната изложеност кон овој сектор изнесува 11,7% и бележи квартален и годишен пораст од 1,2 и 3,2 процентни поени, соодветно. Значителен пад на годишна основа од 19,6 процентни поени се забележува и кај степенот на покриеност на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ со утврдената исправка на вредноста и посебна резерва. Влошувањето на показателите за степенот на ризичност во третиот квартал на 2009 година е најизразено кај дејноста „индустрија“.

Табела 3.1.6

Показатели за степенот на ризичност на изложеноста на кредитен ризик кон секторот „претпријатија и останати клиенти“

Показатели за квалитетот на изложеноста на кредитен ризик	Датум	Индустрија	Земјоделство, лов и шумарство	Градежништво	Трговија на големо и мало	Сообраќај, складирање и врски	Вкупна изложеност кон претпријатија и останати комитенти
Просечно ниво на ризичност	30.09.2009	12,5%	15,7%	6,0%	7,8%	7,3%	9,3%
	30.06.2009	11,3%	16,2%	6,7%	7,2%	7,2%	8,9%
	30.09.2008	10,4%	16,8%	7,6%	6,8%	5,4%	8,5%
Учество на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната изложеност на кредитен ризик	30.09.2009	16,7%	18,0%	7,4%	9,2%	10,3%	11,7%
	30.06.2009	13,9%	16,9%	7,6%	8,5%	10,5%	10,5%
	30.09.2008	10,6%	16,3%	9,3%	6,6%	5,8%	8,5%
Пресметана исправка на вредноста и посебна резерва / изложеноста класифицирана во „В“, „Г“ и „Д“	30.09.2009	74,7%	87,8%	81,1%	84,8%	71,1%	79,5%
	30.06.2009	81,5%	95,7%	89,1%	85,4%	68,7%	84,3%
	30.09.2008	98,4%	103,2%	81,3%	103,0%	93,6%	99,1%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Анализирано по одделните групи банки, најголем квартален раст, од 13,8%, односно за 1.368 милиони денари, на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ кон секторот „претпријатија и останати клиенти“ се забележува кај групата големи банки. Со тоа, на 30.09.2009 година учеството на изложеноста со повисока ризичност кај оваа група банки изнесува 12,1% и е поголемо за 1,5 процентни поени во споредба со

30.06.2009 година (анекс бр. 12 - Показатели за кредитниот ризик за одделни сектори по групи банки). Дополнително на тоа, степенот на покриеност на изложеноста од поризичните категории кон овој сектор со утврдената исправка на вредноста и посебна резерва се намали за 6,6 процентни поени, на квартална основа, и на 30.09.2009 година изнесува 82,5%. Кај групата средни банки се забележува најмала покриеност на изложеноста од поризичните категории кон секторот „претпријатија и останати клиенти“ со утврдена исправка на вредноста и посебна резерва од 66,9%, но и најмала просечна ризичност на изложеноста кон овој сектор од 6,3%. Кај групата мали банки се забележува релативно висока ризичност на изложеноста кон секторот „претпријатија и останати клиенти“, што во одреден степен произлегува од скромната улога на оваа група во финансиското посредување.

3.1.4. Квалитет на изложеноста на кредитен ризик кон секторот „физички лица“

Во третиот квартал на 2009 година, продолжи трендот на намалување на квалитетот на изложеноста на кредитен ризик кон физичките лица, но со видливо побавно темпо споредено со претходните три квартали. Изложеноста на кредитен ризик кон физичките лица класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ забележа квартален раст од 144 милиони денари, односно за 2,4%, што е најмал квартален раст во изминатите две години. Притоа, во третиот квартал од 2009 година, вкупната утврдена исправка на вредноста и посебна резерва за кредитен ризик од изложеноста кон физички лица забележа речиси идентичен раст како и изложеноста со повисока ризичност. Воедно, вкупната изложеност кон овој сектор забележа минимално квартално намалување од 0,1%, што претставува одраз на зголемениот степен на претпазливост на банките во поглед на кредитирањето на населението.

Табела бр. 3.1.7

Промена на изложеноста на кредитен ризик кон секторот „физички лица“ класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“

Кредитна изложеност кон физички лица, по одделни продукти	Изложеност на кредитен ризик класифицирана во „В“, „Г“ и „Д“ (во милиони денари)			Исправка на вредност и посебна резерва, пресметани од страна на банките (во милиони денари)			Апсолутни квартални промени (во милиони денари)		Релативни квартални промени (во %)		Распределба на кварталниот порастот (во %)	
	30.09.2008	30.06.2009	30.09.2009	30.09.2008	30.06.2009	30.09.2009	Изложеност во „В“, „Г“ и „Д“	Исправка на вредноста и посебна резерва	Изложеност во „В“, „Г“ и „Д“	Исправка на вредноста и посебна резерва	Изложеност во „В“, „Г“ и „Д“	Исправка на вредноста и посебна резерва
Кредити за станбен и деловен простор	448	558	509	532	453	422	-49	-31	-8,8%	-6,8%	-34,0%	-21,5%
Потрошувачки кредити	2.075	2.502	2.954	1.207	1.991	2.214	452	223	18,1%	11,2%	313,9%	154,9%
Негативни салда по тековни сметки	362	298	346	310	499	528	48	29	16,1%	5,8%	33,3%	20,1%
Кредитни картички	925	1.673	1.552	748	1.577	1.546	-121	-31	-7,2%	-2,0%	-84,0%	-21,5%
Автомобилски кредити	168	327	276	156	218	212	-51	-6	-15,6%	-2,8%	-35,4%	-4,2%
Други кредити	286	554	419	344	314	274	-135	-40	-24,4%	-12,7%	-93,8%	-27,8%
Вкупна изложеност на кредитен ризик кон физички лица	4.264	5.912	6.056	3.297	5.052	5.196	144	144	2,4%	2,9%	100,0%	100,0%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците од страна на банките.

Според одделните кредитни производи коишто се нудат на населението, најголем раст на изложеноста во поризичните категории на ризик се забележува кај потрошувачките кредити, по кои следат негативните салда врз основа на тековни сметки. Кај останатите кредитни производи во третиот квартал од 2009 година се забележува намалување на износот на изложеноста со повисок степен на ризичност. Идентични квартални промени се забележуваат и кај утврдените загуби поради оштетување на средствата според одделните кредитни производи.

Табела бр. 3.1.8

Показатели за степенот на ризичност на изложеноста на кредитен ризик кон секторот „физички лица“

Показатели за квалитетот на изложеноста на кредитен ризик	Датум	Кредити за станбен и деловен простор	Потрошувачки кредити	Негативни салда по тековни сметки	Кредитни картички	Автомобилски кредити	Други кредити*	Вкупна изложеност кон физички лица
Просечно ниво на ризичност	30.09.2009	2,9%	8,7%	6,2%	6,6%	4,5%	23,0%	6,7%
	30.06.2009	3,2%	8,2%	6,0%	6,7%	4,6%	11,6%	6,5%
	30.09.2008	4,1%	5,6%	4,5%	3,2%	3,5%	6,3%	4,4%
Учество на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната изложеност на кредитен ризик	30.09.2009	3,5%	11,6%	4,1%	6,6%	5,8%	35,1%	7,8%
	30.06.2009	3,9%	10,3%	3,6%	7,1%	6,9%	20,5%	7,5%
	30.09.2008	3,5%	9,5%	5,2%	3,9%	3,8%	5,2%	5,7%
Пресметана исправка на вредноста и посебна резерва / Изложеност на кредитен ризик класифицирана во „В“, „Г“ и „Д“	30.09.2009	82,8%	75,0%	152,8%	99,7%	76,7%	65,5%	85,8%
	30.06.2009	81,2%	79,6%	167,5%	94,2%	66,7%	56,7%	86,1%
	30.09.2008	118,8%	58,2%	85,6%	80,9%	93,1%	119,9%	77,3%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците добиени од страна на банките.

* Во категоријата „други кредити“ е вклучена билансната и вонбилансната изложеност на кредитен ризик кон физичките лица којашто не е опфатена со наведените кредитни производи.

Во третиот квартал на 2009 година, показателите за ризичноста на изложеноста на кредитен ризик кон секторот физички лица забележаа влошување. Но, влошувањето е далеку поизразено ако показателите се набљудуваат на годишна основа, отколку само во третиот квартал на 2009 година. Кај некои од кредитните производи коишто се нудат на населението, во третиот квартал на 2009 година, се забележува и подобрување на степенот на ризичност. Таков е случајот со кредитите за станбен и деловен простор, автомобилските кредити и изложеноста врз основа на кредитни картички, каде што се забележува намалување на просечната ризичност и зголемување на покриеноста на изложеноста класифицирана во „В“, „Г“ и „Д“ со утврдените загуби поради оштетување. Квартален раст на учеството на изложеноста со повисока ризичност од 1,3 проценти поени се забележува кај потрошувачките кредити.

На 30.09.2009 година, највисоко учество на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната изложеност кон секторот „физички лица“ од 11,8% се забележува кај групата средни банки. Воедно, кај групата средни банки покриеноста на изложеноста на кредитен ризик од поризичните категории со утврдената исправка на вредноста и посебна резерва е најмала, во споредба со останатите групи банки и изнесува 61,0%. Степенот на покриеност на изложеноста кон физички лица со повисока ризичност со утврдените загуби поради оштетување на средствата кај групите големи и мали банки изнесува 102,5% и 89,1%. Анализирани по одделни кредитни производи коишто се нудат на физичките лица, на 30.09.2009 година, највисока просечна ризичност кај групата големи банки се забележува кај потрошувачките кредити, а кај групите средни и мали банки, кај изложеноста врз основа на кредитни картички.

Стрес-тест симулација¹⁸ за чувствителноста на банкарскиот систем на влошувањето на квалитетот на изложеноста на кредитен ризик, кон секторот „претпријатија и останати комитенти“ и/или кон секторот „физички лица“

Стрес-тест симулацијата за чувствителноста на банкарскиот систем на евентуалното влошување на степенот на ризичност на изложеноста на кредитен ризик кон нефинансиските

¹⁸ Стрес-тест симулацијата е спроведена со користење на податоците од Кредитниот регистар (од Извештајот за изложеноста на кредитен ризик по дејности и кредитни производи, со состојба на 30.09.2009 година).

субјекти се темели на претпоставката за преминување на определен процент од изложеноста на кредитен ризик од секоја одделна категорија на ризик кон двете следни категории со повисок степен на ризичност, каде што се распоредува во подеднаков износ. Дополнително на тоа, при симулацијата се претпоставува идентична просечна ризичност на секоја од петте категории на ризик, како и пред преминувањето на изложеноста. Целта на симулацијата е да се утврди можниот негативен ефект врз адекватноста на капиталот и ризичноста на изложеноста, од преминување на изложеноста на кредитен ризик (како за вкупната изложеност, така и за изложеноста кај одделните сектори и дејности) од постоечката, во повисоките категории на ризик.

Доколку се претпостави истовремено прераспоредување на 10% и 30% од изложеноста на кредитен ризик кон секторите „физички лица“ и „претпријатија и останати клиенти“, од категориите со понизок кон категориите со повисок степен на ризичност, тогаш адекватноста на капиталот на банкарскиот систем би забележала намалување за 2,0 и 6,0 процентни поени, соодветно. При ова преминување, учеството на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната изложеност на кредитен ризик на ниво на банкарскиот систем би изнесувало 12,0% и 19,8% (8,2% пред симулацијата). Анализата на резултатите според одделни дејности покажува дека претпоставеното преминување на изложеноста би предизвикало најголемо влошување на квалитетот на изложеноста кон дејностите „земјоделство, лов и шумарство“ и „индустрија“. Кај одделните кредитни производи коишто се нудат на населението, најголем степен на ризичност по симулацијата би имале потрошувачките кредити. Од друга страна, адекватноста на капиталот на банките покажува најголема чувствителност при преминување на изложеноста на кредитен ризик кон секторот „претпријатија и останати клиенти“, за дејностите „индустрија“ и „трговија на големо и мало“, односно кај секторот „физички лица“, за изложеноста врз основа на кредитни картички и потрошувачки кредити.

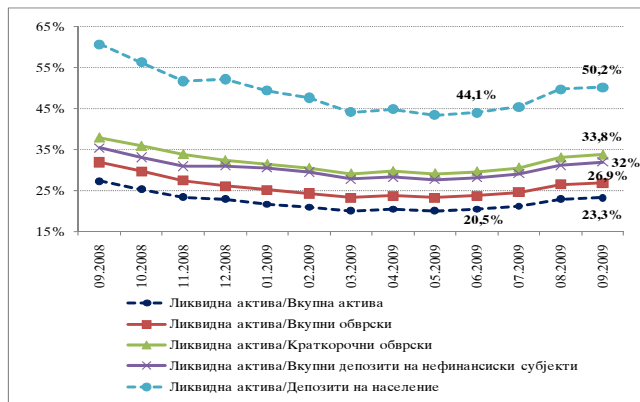
3.2. Ликвидносен ризик

Во третиот квартал од 2009 година, се забележува подобрување на ликвидноста на банкарскиот систем, што во најголема мера претставува прудентен одговор на банките на зголемените ризици во нивното работење. Влијание има и усогласувањето на банките со обврската за одржување минимално ниво на ликвидност, воведена од страна на НБРМ, на почетокот на 2009 година. Квалитативно подобрената ликвидносна состојба на банкарскиот систем се согледува преку: подобрените показатели за ликвидност, зголемениот број на банки со стапка на ликвидност над 1, подобрување на резултатите од извршената стрес-тест анализа, намалување на негативниот јаз меѓу средствата и обврските од аспект на нивната договорна рочност и високиот процент на стабилни депозити. И покрај забележаните поповолни движења и очекувања во споредба со првиот и вториот квартал од 2009 година, сепак последователните посткризни ризици од закрепнувањето на економијата сè уште постојат, создавајќи неизвесен амбиент, што ја наметнува потребата банките во идниот период да посветат уште поголемо внимание при управување со ликвидноста.

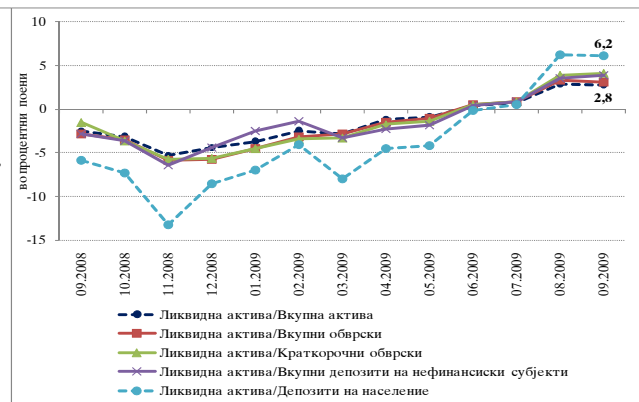
3.2.1. Показатели за ликвидноста на банките¹⁹

Во третиот квартал од 2009 година, показателите за ликвидноста на банкарскиот систем започнаа да забележуваат подобрување. Од јули 2009 година, сите показатели на ликвидноста имаат позитивна квартална промена. На 30.09.2009 година, учеството на ликвидната актива²⁰ во вкупната актива изнесуваше 23,3% и забележа зголемување за 2,8 процентни поени во однос на 30.06.2009 година. Подобрување во однос на претходниот квартал забележаа и сите останати показатели за ликвидноста. Притоа, најизразено квартално зголемување (за 6,2 процентни поена) се забележува кај показателот за покриеност на депозитите на населението со вкупната ликвидна актива (анекс бр. 13 - Показатели за ликвидност).

Графикон бр. 3.2.1
Месечна состојба на показателите за ликвидност на банкарскиот систем

Графикон бр. 3.2.2
Квартална промена на показателите за ликвидност на банкарскиот систем

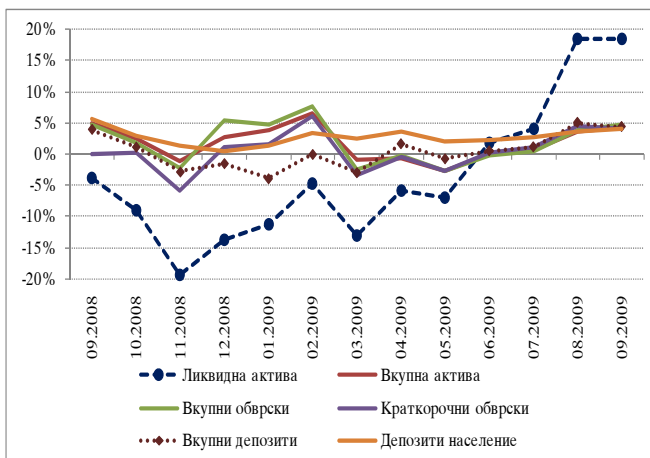
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

¹⁹ При пресметката на одделните компоненти за анализа на ликвидносната позиција на банките не се земаат предвид депозитите кај и кредитите на домашните банки (компоненти од активата), односно депозитите на и заемите од домашните банки (компоненти од пасивата).

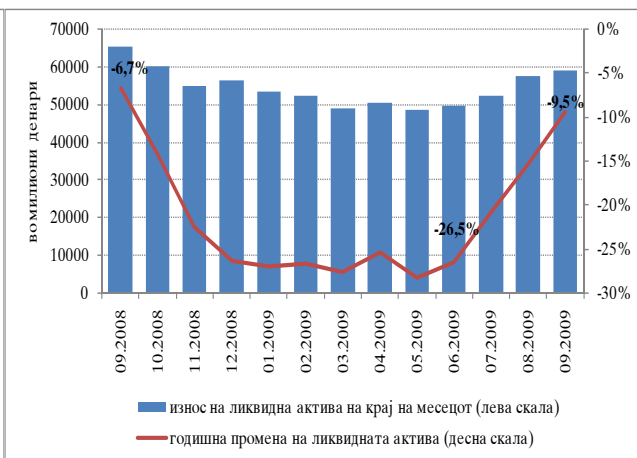
²⁰ Ликвидната актива ги опфаќа паричните средства и средствата на сметките кај НБРМ, благајничките записи на НБРМ, кореспондентните сметки и краткорочните пласмани кај странски банки и пласманите во краткорочни хартии од вредност издадени од државата.

Ваквата динамика на показателите за ликвидноста во голема мера беше определена од позитивните стапки на промена на ликвидната актива, коишто во третиот квартал од 2009 година, беа далеку повисоки од оние на останатите компоненти на показателите за ликвидност. На 30.09.2009 година, ликвидната актива на банките изнесуваше 59.037 милиони денари, што е повеќе за 18,5% во однос на 30.06.2009 година. Во истиот период, останатите компоненти на показателите за ликвидноста на банките забележаа квартално зголемување од 3,5% (вкупна актива) до 4,8% (вкупни депозити). Подобрувањето на ликвидноста на банките во третиот квартал од 2009 година се потврдува и преку значителното намалување на негативната вредност на годишните стапки на промена на ликвидната актива карактеристични за претходните месеци. На 30.09.2009 година, годишната стапка на промена на ликвидната актива изнесуваше негативни 9,5%, и е речиси трипати пониска од соодветната стапка на 30.06.2009 година.

Графикон бр. 3.2.3
Квартална промена на компонентите на
показателите за ликвидност на банкарскиот
систем

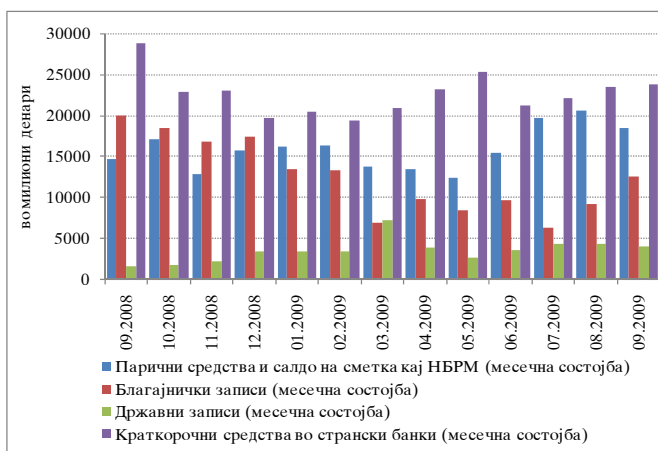

Графикон бр. 3.2.4
Движење на ликвидната актива на
банкарскиот систем

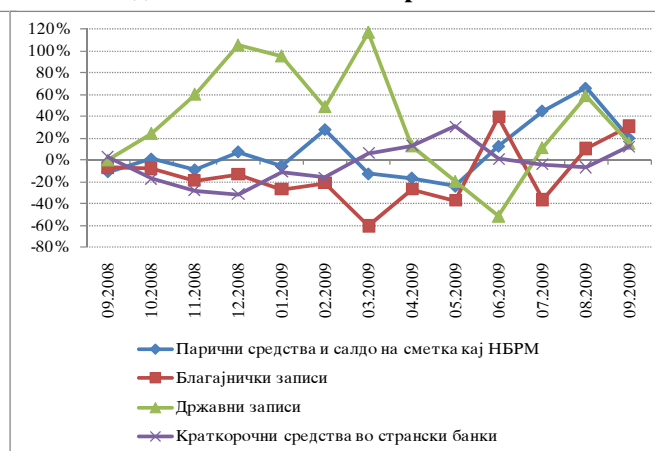

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

Графикон бр. 3.2.5
Месечна состојба на елементите на
ликвидната актива на банкарскиот систем

Графикон бр. 3.2.6
Квартална промена на елементите на
ликвидната актива на банкарскиот систем

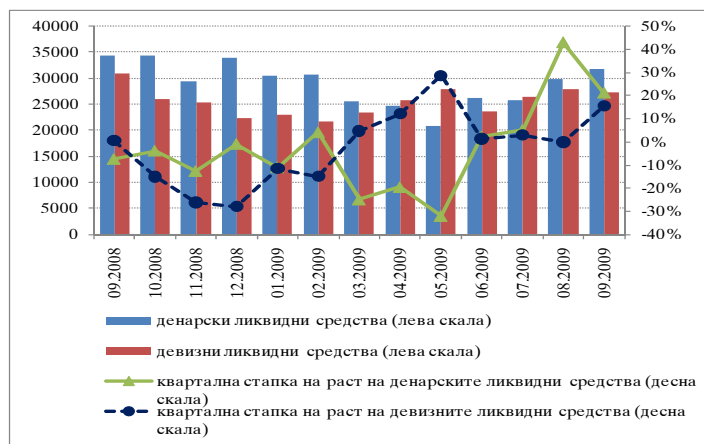

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

Во третиот квартал од 2009 година, растот на ликвидната актива се должи на зголемувањето на благајничките записи, паричните средства и средствата на сметките кај НБРМ, како и на пласманите во краткорочни средства во странски банки²¹. Сите овие категории поединечно придонесоа со по околу 30% во растот на ликвидната актива. Највисок квартален пораст од 3.090 милиони денари (или за 20,0%) забележаа паричните средства и средствата на сметките кај НБРМ. Благајничките записи и пласманите во краткорочни средства во странски банки забележаа квартален пораст од 30,9% и 12,3%, соодветно. Овие три компоненти имаат учество од 93,1% во ликвидната актива (40,3% е учеството на пласманите во краткорочни средства кај странски банки, 31,4% на паричните средства и средствата на сметки кај НБРМ и 21,4% на благајничките записи). Иако со најмал придонес за растот на ликвидната актива (од 5,8%), државните записи на квартална основа се зголемија за 15,2%.

Посилниот раст на денарските од девизните ликвидни средства во третиот квартал од 2009 година придонесе да се зајакне учеството на денарската компонента²² во структурата на ликвидната актива. На 30.09.2009 година, денарските ликвидни средства учествуваа со 53,7%, што е повеќе за 1,2 процентни поена во однос на учеството на 30.06.2009 година. Ваквите движења се должат на поголемиот износ на пласирани средства во благајнички записи, како и на држењето на поголем износ на денарска готовина од страна на банките (во најголем дел како резултат на промените во регулативата за задолжителната резерва - подетално во делот 2 - Активности на банките).

Графикон бр. 3.2.7
Месечна состојба и квартални стапки на промена на ликвидните средства според валутната структура

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

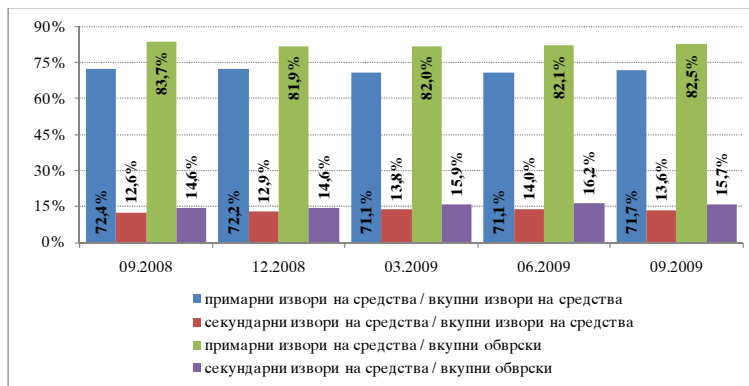
²¹ Пласмани во краткорочни средства во странски банки се однесува на коресподентните сметки и други краткорочни средства во странски банки.

²² За потребите на анализата на ликвидноста на банките, средствата во денари со валутна клаузула се вклучуваат во средствата во денари.

3.2.2. Извори на финансирање на банкарскиот систем

Депозитите на нефинансиските субјекти (т.н. примарни извори на средства) и во овој квартал ја задржаа улогата на главен извор на финансирање на банкарските активности. Структурата на изворите на финансирање на банките речиси е непроменета во однос на претходните квартали. Примарните извори на средства наспроти негативните стапки на промена во првите месеци од 2009 година, од месец јуни 2009 забележуваат позитивна квартална стапка на раст, којашто на 30.09.2009 година го достигна нивото од 4,3%. Во однос на 30.09.2008 година, тие незначително се зголемија (за 0,3%). Сепак, нивното учество во вкупните извори на финансирање и во вкупните обврски остана речиси непроменето. Подеталната анализа на движењата и структурата на депозитите е опфатена во делот 2.3 - Депозитна активност на банките.

Графикон бр.3.2.8
Релативно значење на одделните извори на финансирање

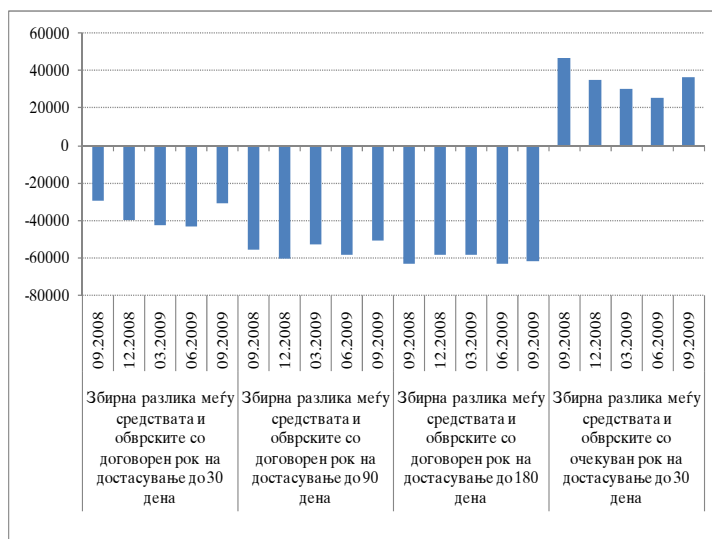

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

3.2.3. Рочна структура на средствата и обврските на банките

Во третиот квартал од 2009 година, негативниот јаз меѓу средствата и обврските, од аспект на нивната договорна рочност, се намалува. Ваквата состојба е најмногу очигледна кај збирната неусогласеност меѓу средствата и обврските со договорна рочност до 30 дена, којашто во однос на 30.06.2009 година, се намали за 12.493 милиони денари, или за 28,9%. И покрај неусогласеноста во договорната рочна структура на средствата и обврските, банките успеваат целосно да одговорат на сите одливи на средства. Според очекувањата на банките, постои усогласеност на рочноста на средствата и обврските до 30 дена, при што во однос на 30.06.2009 година, очекуваниот позитивен јаз се зголеми за 10.671 милион денари (или за 41,8%), додека во однос на 30.09.2008 година се намали за 10.364 милиони денари, или за 22,3% (анекс бр. 14 и 15 - Договорна и очекувана рочна структура на средствата и

Графикон бр. 3.2.9
Динамика на збирната разлика меѓу договорната и очекуваната рочност на средствата и обврските за различни рочни сегменти

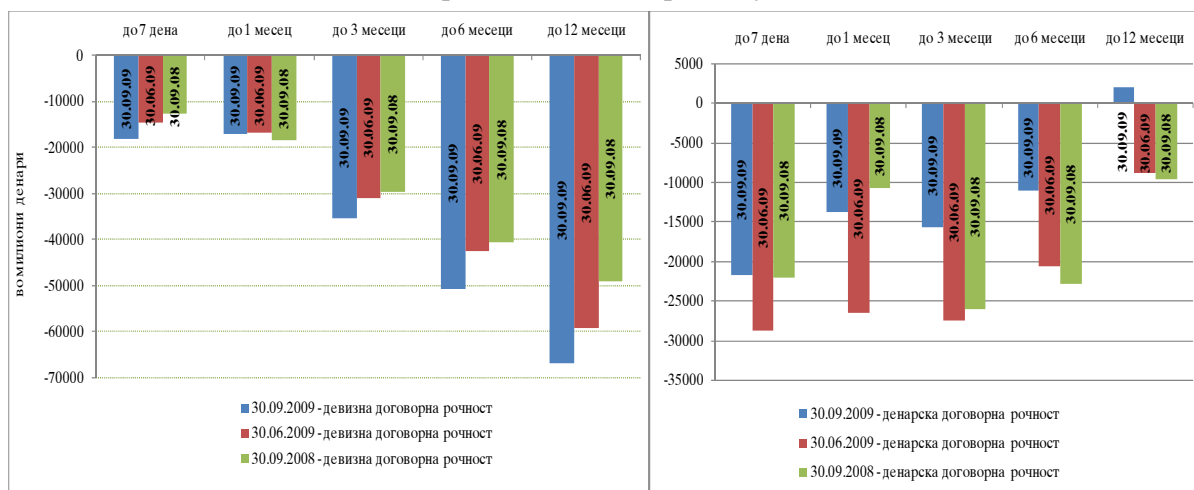

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

обврските на банкарскиот систем на 30.09.2009 година).

Од аспект на валутната структура на јазот, во третиот квартал од 2009 година се намали збирната договорна неусогласеност на средствата и обврските во денари во пократките рочни блокови, достигнувајќи дури и позитивен јаз во рочниот блок до една година. Тоа во најголема мера се должи на зголемените пласмани во благајнички записи и поголемата денарска готовина на банките во третиот квартал од 2009 година, како и на намалувањето кај депозитите во денари со девизна клаузула (поради одлив на депозит во денари со девизна клаузула, чуван заради исплата на дивиденда кон странски акционер). **Наспроти тоа се продлабочи рочната неусогласеност меѓу средствата и обврските во девизи, и тоа најмногу во рочниот сегмент до шест месеци, што се должи главно на промени на страната на пасивата на банките.**

Графикон бр. 3.2.10
Збирна договорна преостаната рочна (не)усогласеност на средствата и обврските на банкарскиот систем според валутата

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

На 30.09.2009 година, според очекувањето на банките, нивото на стабилните депозити²³ е високо и речиси непроменето во однос на претходниот квартал. Процентот на стабилни депозити според очекувањата на банките, на ниво на банкарскиот систем изнесува 82,1% (82,8% на 30.06.2009 година). Според очекувањата на банките на 30.09.2009 година, во рок до седум дена би се одлеале 17,9% од вкупните депозити по видување, што во однос на претходниот квартал претставува зголемување за 0,7 процентни поени.

Ликвидносната позиција на банките се согледува и преку остварувањето на пропишаните прудентни стапки на ликвидност за двата рочни сегмента²⁴. Во однос на 30.06.2009 година, зголемен е бројот на банките коишто ја достигнале и ја надминале стапката на ликвидност од 1 во денари и во двата рочни сегмента. Со нешто побавно темпо се одвива исполнувањето на пропишаната динамика за достигнување на стапките на ликвидност во девизи. Имено, во однос на претходниот квартал, намален е бројот на банки

²³ Почнувајќи од јануари 2009 година, нивото на стабилни депозити се однесува на вкупните депозити на ниво на банкарскиот систем, а не само на депозитите на нефинансиски субјекти.

²⁴ Согласно со Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките („Службен весник на РМ“ бр.163/08, 66/09 и 144/09) банките се должни, според пропишана динамика, почнувајќи од март 2009 година, да достигнат стапки на ликвидност за средствата и обврските во денари и девизи до 30 и 180 дена, еднакви на 1.

со стапка на ликвидност над 1 во девизи во рочниот сегмент до 30 дена, а истовремено и во двата рочни сегменти за девизи е зголемен бројот на банките со стапка на ликвидност под 1 коишто не ја оствариле потребната динамика за 30.09.2009 година.

Табела бр. 3.2.1

Преглед на исполнувањето на стапката на ликвидност до 30 дена и до 180 дена

број на банки	рочен сегмент до 30 дена						рочен сегмент до 180 дена					
	денари			девизи			денари			девизи		
	28.02.2009	30.06.2009	30.09.2009	28.02.2009	30.06.2009	30.09.2009	28.02.2009	30.06.2009	30.09.2009	28.02.2009	30.06.2009	30.09.2009
стапка на ликвидност > 1	14	17	17	12	17	16	9	11	16	8	10	10
стапка на ликвидност < 1	4	1	1	6	1	2(1)*	9	7(3)*	2	10	8(1)*	8(3)*

*Забелешка: бројот во заградата означува колку банки со стапка на ликвидност под 1 не го оствариле потребното минимално ниво на стапката на ликвидност утврдено за конкретниот датум.

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

3.2.4. Ликвидност на одделните групи банки

Зголемувањето на ликвидната актива во третиот квартал од 2009 година беше карактеристично за сите групи банки. Притоа најизразено зголемување се забележа кај групата големи банки којашто е и носител на растот на ликвидната актива на ниво на целиот банкарски систем. Кај оваа група банки кварталното зголемување на ликвидната актива изнесуваше 7.644 милиони денари (или за 26,0%), со што придонесе со 82,9% за вкупниот раст на ликвидната актива на ниво на целиот банкарски систем. **Во текот на третиот квартал од 2009 година, речиси сите показатели за ликвидност по одделни групи банки започнаа да бележат подобрување.** Најзначајно подобрување на овие показатели се забележува кај групата големи банки, што во најголема мера е резултат на позитивната динамика на ликвидната актива кај оваа група банки.

Табела бр. 3.2.2

Квартална промена на показателите за ликвидност по одделни групи банки

Показател	30.09.2008			30.06.2009			30.09.2009		
	Големи банки	Средни банки	Мали банки	Големи банки	Средни банки	Мали банки	Големи банки	Средни банки	Мали банки
Ликвидна актива/Вкупна актива	26,0%	26,7%	52,3%	18,0%	22,8%	48,0%	21,8%	23,9%	44,0%
Ликвидна актива/Вкупни обврски	29,5%	31,0%	116,0%	20,3%	26,0%	121,1%	24,6%	27,1%	93,0%
Ликвидна актива/Краткорочни обврски	33,5%	41,1%	149,3%	24,4%	36,2%	112,8%	29,6%	37,7%	115,6%
Ликвидна актива/Вкупни депозити на нефинансиски субјекти	31,4%	38,7%	119,2%	23,0%	36,0%	94,5%	27,8%	37,2%	100,1%
Ликвидна актива/Депозити на население	51,0%	75,2%	258,9%	34,3%	62,9%	207,5%	41,4%	66,3%	205,3%

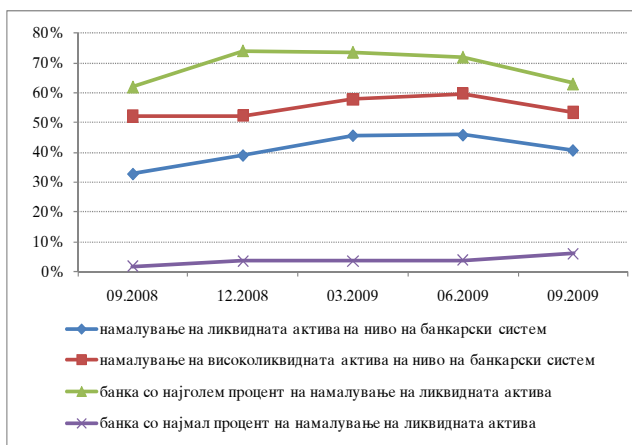
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

Стрес-тест симулации за отпорноста на банкарскиот систем на ликвидносни шокови

Стрес-тест анализата на 30.09.2009 година покажа дека банките, и во услови на евентуалните неповолни шокови, можат да ја одржуваат ликвидноста на задоволително ниво. Нагорниот тренд на ликвидната актива предизвика извесно подобрување на резултатите од двете сценарија коишто се користат во рамки на оваа анализа.

Така, при симулација на повлекување на 20% од депозитите на населението надвор од банкарскиот систем, намалувањето на ликвидната и високоликвидната актива на банкарскиот систем е помало, во споредба со претходниот квартал. По симулацијата, сите банки располагаат со доволно ликвидни и високоликвидни средства за покривање на одливот, освен една банка којашто нема доволен износ на високоликвидната актива.

Графикон бр. 3.2.11
Резултати од стрес-тест симулацијата за повлекување на 20% од депозитите на населението надвор од банкарскиот систем

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Табела бр. 3.2.3

Учество на ликвидната и високоликвидната актива пред и по симулација

Опис	Ликвидна актива / Вкупна актива			Високоликвидна актива / Вкупна актива		
	30.09.2008	30.06.2009	30.09.2009	30.09.2008	30.06.2009	30.09.2009
Пред симулација	26,3%	20,1%	23%	16,5%	15,4%	17,5%
По симулација : Повлекување на 20% одеднаш од депозитите на населението	19,4%	12%	15%	8,6%	6,9%	9%

Влијанието врз ликвидноста на банките е поизразено при симулацијата на повлекување на депозитите на дваесетте најголеми депоненти на секоја банка одделно. При ова сценарио, најголемото намалување на ликвидната актива достигнува дури до 91,1%. Кај четири банки се јавува недостаток на ликвидна актива за покривање на обврските врз основа на депозити на дваесетте најголеми депоненти, што е помалку за две банки во однос на 30.06.2009 и 30.09.2008 година.

3.3. Валутен ризик

Во третиот квартал од 2009 година, се задржа високото учество на средствата и обврските со девизна компонента во билансите на банките. Како резултат на подинамичниот раст на девизната компонента во пасивата на банките, на крајот на третиот квартал од 2009 година дополнително се намали јазот меѓу активата и пасивата со девизна компонента. Воедно, ова упатува и на намалување на изложеноста на банките на валутен ризик. На 30.09.2009 година, сите банки ги исполнуваа пропишаните лимити за агрегатната девизна позиција.

3.3.1. Изложеност на валутен ризик

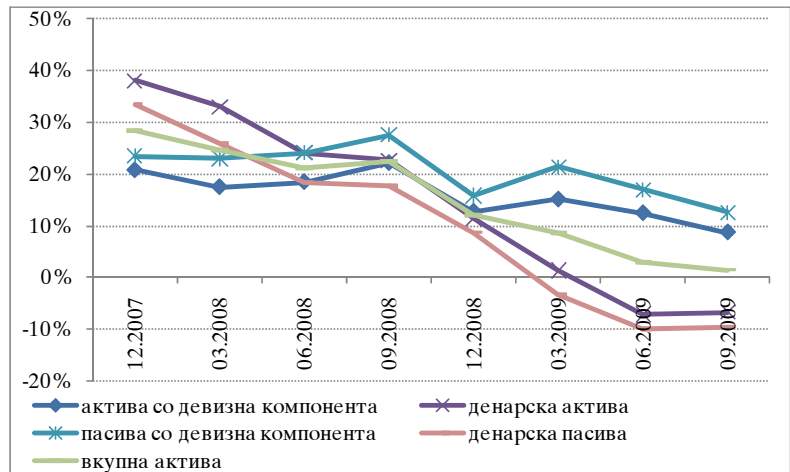
Во третиот квартал од 2009 година, активата и пасивата со девизна компонента продолжија да растат со побрзо темпо во однос на вкупната актива на банките. Истовремено, продолжи и трендот на подинамичен пораст на пасивата со девизна

компонента, што придонесе за натамошно стеснување на јазот помеѓу активата и пасивата со девизна компонента. Така, на 30.09.2009 година активата со девизна компонента достигна ниво од 146.105 милиони денари и забележа квартален пораст од 4,1% (годишен пораст од 8,7%). Најголемиот дел од порастот на активата со девизна компонента се должи на активата во денари со девизна клаузула, којашто

создаде 56,2% од кварталниот пораст на вкупната актива со девизна компонента. Пасивата со девизна компонента изнесуваше 141.696 милиони денари и во однос на минатиот квартал, се зголеми за 4,3% (годишен пораст од 12,6%). Притоа, девизната пасива забележа квартален пораст од 8.029 милиони денари, наспроти кварталното намалување, од 2.211 милиони денари, на пасивата во денари со девизна клаузула. На 30.09.2009 година, денарската актива и денарската пасива забележаа квартален пораст од 2,7% и 2,5%, соодветно, наспроти сѐ уште негативните годишни стапки на промена на овие категории.

Ваквите движења не доведоа до значителни промени во валутната структура на активата и пасивата на банкарскиот систем (анекс бр. 16 и 17 - Структура на билансната и вонбилансната актива / пасива во странска валута и во денари со девизна клаузула). Денарската компонента и во активата и во пасивата на банките, зазема нешто помалку од 45% со присутен тренд на постојаното намалување на ова учество во валутната структура.

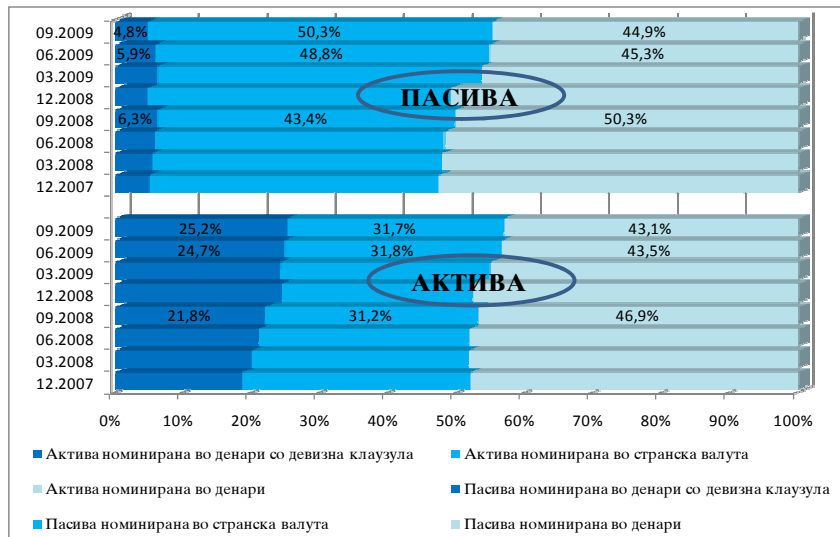
Графикон бр. 3.3.1
Годишни стапки на промена на активата и пасивата на банкарскиот систем, според валутната структура

Извор: НБРМ, врз основа на податоци доставени од страна на

Девизната компонента преовладува на двете страни од билансот на ниво на банкарскиот систем. За разлика од активата, каде што се блиски учествата на активата во девизи и активата во денари со девизна клаузула, на страната на пасивата, обврските со девизна клаузула имаат минимално учество.

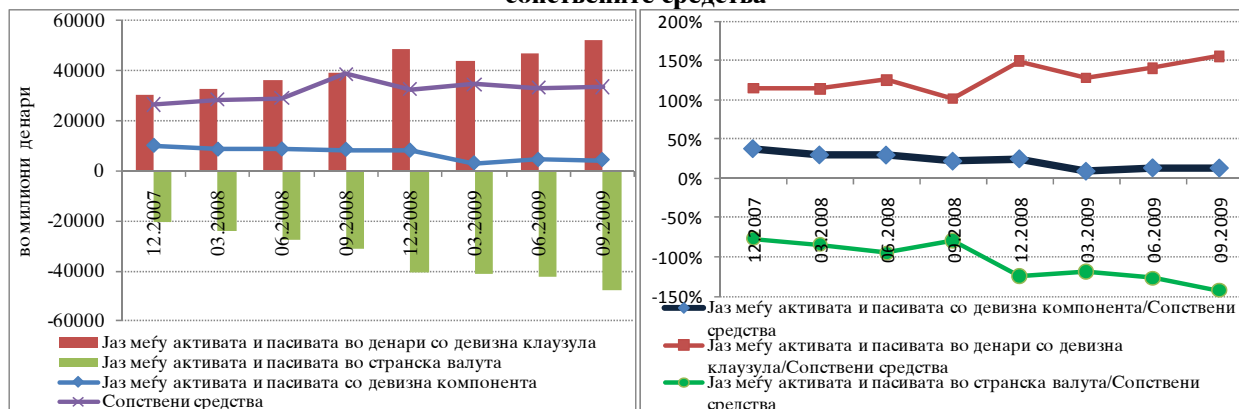
Графикон бр. 3.3.2
Валутна структура на активата и пасивата на банките

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Намалувањето на јазот меѓу активата и пасивата со девизна компонента, со истовремено зголемување на сопствените средства на банките доведе до одредено намалување и на нивниот сооднос. На 30.09.2009 година, јазот меѓу активата и пасивата со девизна компонента изнесува 4.408 милиони денари и забележа квартално намалување од 1,2%. При квартален пораст на сопствените средства од 0,8%, соодносот на јазот меѓу активата и пасивата со девизна компонента и сопствените средства се сведе на 13,1% (квартално намалување од 0,3 процентни поени).

Графикон бр. 3.3.3
Движење на јазот меѓу активата и пасивата со девизна компонента и на нивниот сооднос со сопствените средства

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Како и во изминатите периоди, позитивниот јаз меѓу активата и пасивата со девизна компонента се должи на изразениот позитивен јаз меѓу активата и пасивата во денари со девизна клаузула, наспроти негативниот јаз меѓу девизната актива и пасива. На крајот на третиот квартал од 2009 година, јазот во денари со девизна клаузула изнесува 52.235 милиони денари и забележа изразен квартален пораст од 11,6%. Растот на овој јаз најмногу се должи на порастот на активата во денари со девизна клаузула, а пред сѐ на растот на вложувањата на банките во државни записи во денари со девизна клаузула (коишто во однос на минатиот квартал забележаа пораст од 74,7%). Од друга страна, пасивата во денари со девизна клаузула се движеше по надолна линија како последица на исплата на дивиденда од домашен субјект (којашто ја чувал во денари со девизна клаузула) на странски акционер (кој ја чува во девизи). Поради оваа трансакција, краткорочните девизни депозити од нефинансиските субјекти - нерезиденти забележаа квартален пораст од 48,7%. Тоа, наспроти незначителниот пораст на активностите на банките во странска валута, се одрази со продлабочување на негативниот јаз меѓу активата и пасивата во девизи во однос на претходниот квартал за 13%, со што тој достигна негативна вредност од 47.826 милиони денари.

Табела бр. 3.3.1

Структура на активата и пасивата со девизна компонента и на јазот помеѓу нив, според валути

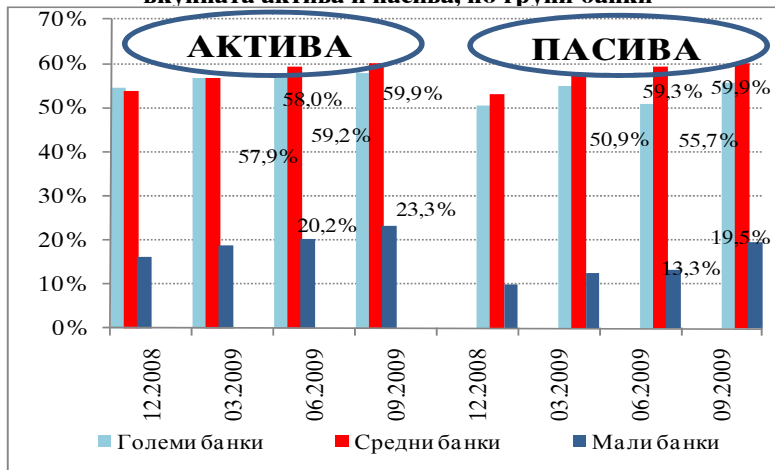
Валуты	30.06.2009			30.09.2009		
	Валутна структура на активата со девизна компонента	Валутна структура на пасивата со девизна компонента	Валутна структура на јазот помеѓу активата и пасивата со девизна компонента	Валутна структура на активата со девизна компонента	Валутна структура на пасивата со девизна компонента	Валутна структура на јазот помеѓу активата и пасивата со девизна компонента
Евро	89,6%	89,9%	85,3%	90,4%	90,4%	88,8%
Американски долар	6,7%	7,0%	-2,0%	6,1%	6,6%	-7,3%
Швајцарски франк	1,8%	1,4%	12,3%	1,7%	1,4%	11,3%
Останато	1,9%	1,8%	4,4%	1,8%	1,7%	7,2%
Вкупно	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Анализирано според одделните валути, структурата на активата и пасивата со девизна компонента, како и на јазот помеѓу нив, остана непроменета. Еврото дополнително ја зајакна својата доминантна позиција во билансите на банките. Американскиот долар е единствената валута во која јазот помеѓу активата и пасивата со девизна компонента, на ниво на банкарскиот систем, е

Графикон бр. 3.3.4

Учество на активата и пасивата со девизна компонента во вкупната актива и пасива, по групи банки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

негативен.

И на крајот од третиот квартал од 2009 година, учеството на активата и пасивата со девизна компонента е највисоко кај групата средни банки. Во третиот квартал од 2009 година, кај сите групи банки се забележа зголемување на учеството на девизната компонента во активата и пасивата. Најзначително квартално процентуално зголемување на ваквото учество се забележува кај групата мали банки (за 3,1 и 6,2 процентни поена, соодветно).

3.3.2. Агрегатна девизна позиција на банките и отворена девизна позиција во одделна валута

На 30.09.2009 година, сите банки го почитуваа пропишаниот лимит²⁵ за агрегатната девизна позиција²⁶.

Агрегатна кратка девизна позиција имаа четири банки од групата средни банки и една банка од групата мали банки, додека останатите банки имаа агрегатна долга девизна позиција. Отворената девизна

позиција по одделните валути кај најголем дел од банките не надминува 5% од сопствените средства, со исклучок на отворената девизна позиција во евра, каде што постои порамномерна распределба на банките во рамки на одделните интервали за соодносот помеѓу отворената девизна позиција во одделна валута и сопствените средства на банките.

Табела бр. 3.3.2

Учеството на агрегатната девизна позиција во сопствените средства, по број на банки со состојба на 30.09.2009 година

Агрегатна девизна позиција/Сопствени средства	Број на банки	
	Агрегатна долга позиција	Агрегатна кратка позиција
под 5%		2
од 5% до 15%	6	1
од 15% до 30%	6	2

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките. Забелешка: Една банка нема обврска за известување до НБРМ согласно со Одлуката за управување со валутниот ризик.

Табела бр. 3.3.3

Отворена девизна позиција по одделни валути / сопствени средства

Отворена девизна позиција по одделни валути/Сопствени средства	Број на банки							
	Евро		Американски долар		Швајцарски франк		Останато	
	Долга	Кратка	Долга	Кратка	Долга	Кратка	Долга	Кратка
под 5%	2	3	6	10	11	3	12	1
од 5% до 10%	2				1		1	
од 10% до 20%	5	1						
од 20% до 30%	2	2						

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

²⁵ Согласно со Одлуката за управување со валутниот ризик, агрегатната девизна позиција треба да изнесува најмногу до 30% од сопствените средства на банката.

²⁶ Агрегатната девизна позиција го претставува поголемиот износ помеѓу агрегатната долга девизна позиција (збир од сите долги позиции) и агрегатната кратка девизна позиција (збир од сите кратки позиции, во апсолутна вредност) на банката.

3.4. Ризик од несолвентност

Во третиот квартал од 2009 година, стапката на адекватност на капиталот на ниво на банкарскиот систем забележа раст од 0,1 процентен поен. Овој минимален пораст се должи на нешто подинамичниот пораст на сопствените средства на банкарскиот систем, во споредба со растот на активата пондерирана според ризиците.

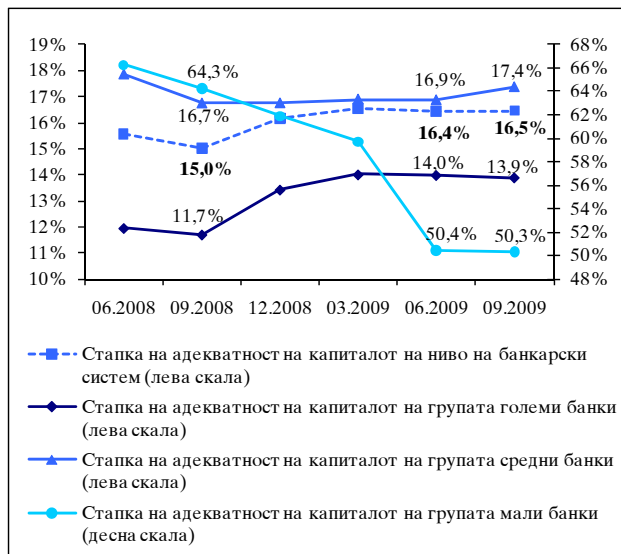
Субординираните инструменти претставуваат најзначаен извор за зголемувањето на сопствените средства на банкарскиот систем. Наспроти тоа, во услови на отсуство на нови емисии на акции, капиталот и резервите забележаа минимално намалување, што е пред сè последица на зголемувањето на тековната загуба. Ваквите движења предизвикаа извесно влошување на одделни показатели за солвентноста и капитализираноста на банкарскиот систем (показателот „Тиер- 1“, стапката на капитализираност на банкарскиот систем).

3.4.1. Показатели за солвентноста и капитализираноста на банкарскиот систем

Банките имаат релативно силна солвентна позиција. На 30.09.2009 година, стапката на адекватност на капиталот на ниво на банкарскиот систем изнесува 16,5%, што претставува квартален раст за 0,1 процентен поен (на годишна основа стапката на адекватност на капиталот забележа пораст од 1,5 процентни поени). Кварталниот пораст на оваа стапка произлегува од зголемувањето на адекватноста на капиталот кај групата средни банки (од 16,9% на 30.06.2009 година, на 17,4% на 30.09.2009 година). Наспроти тоа, кај групата големи и групата мали банки, стапката на адекватност на капиталот забележа минимален квартален пад, од 0,1 процентен поен.

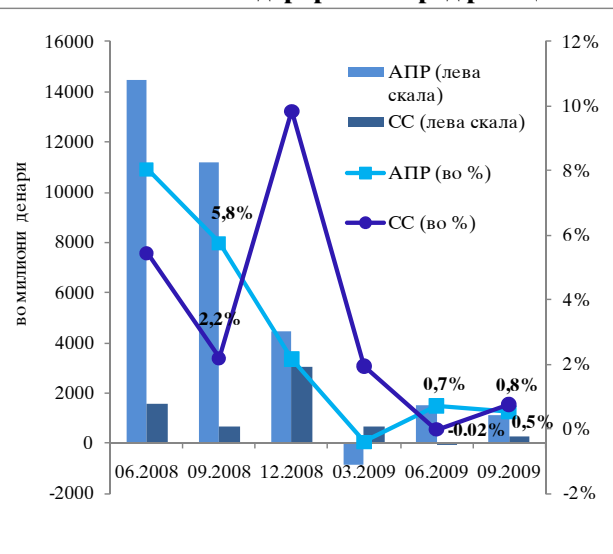
Графикон бр. 3.4.1

Движење на стапката на адекватност на капиталот

Графикон бр. 3.4.2

Квартална промена на сопствените средства и активата пондерирана според ризиците

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

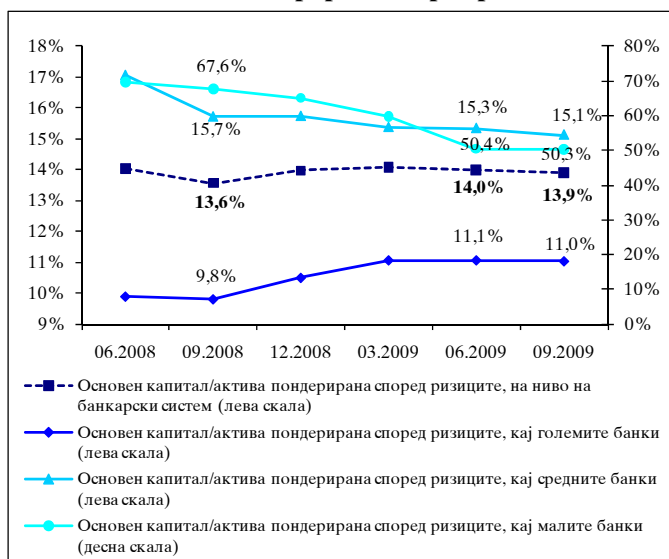
Забелешка: АПР: актива пондерирана според ризиците; СС: сопствени средства.

Минималното квартално зголемување на стапката на адекватност на капиталот произлегува од малку посилен пораст на сопствените средства на банкарскиот систем, во споредба со растот на активата пондерирана според ризиците. На 30.09.2009 година, сопствените средства на банките изнесуваат 34.827 милиони денари и во споредба со крајот на првото полугодие од 2009 година забележаа зголемување за 0,8%. **Порастот на сопствените средства на ниво на банкарскиот систем се должи исклучиво на зголеменото користење на субординираните инструменти,** коешто во целост беше концентрирано кај една банка од групата средни банки (на нето-основа, субординираните инструменти на ниво на банкарскиот систем се зголемија за дополнителни 338 милиони денари, односно за 7,1%). Од друга страна, на крајот на третиот квартал од 2009 година, активата пондерирана според ризиците изнесуваше 211.641 милион денар, и во споредба со 30.06.2009 година забележа раст од 0,5%. Најголем придонес во кварталниот пораст на активата пондерирана според ризиците²⁷ имаше растот на непокриените гаранции и акредитиви, коишто во третиот квартал од 2009 година се зголемија за 1.643 милиони денари (или за 12,2%) (анекс бр. 19 - Стапка на адекватност на капиталот, по групи банки).

Показателот за учеството на основниот капитал²⁸ во активата пондерирана според ризиците (Tier - 1 ratio), пресметан на ниво на банкарскиот систем, бележи минимален пад, што е последица на кварталното намалување на основниот капитал. Во услови на отсуство на нови емисии на обични акции, намалувањето на основниот капитал е присутно кај групата големи (за 0,7 милиони денари) и кај групата мали банки (квартален пад за 77 милиони денари или за 1,6%). Намалувањето на основниот капитал кај групата големи банки произлегува од порастот на нематеријалните средства²⁹, како одбитна ставка од основниот капитал, додека намалувањето на основниот капитал кај малите банки е резултат на зголемувањето на тековната загуба

како одбитна ставка од основниот капитал. Кварталното намалување на учеството на основниот капитал во активата пондерирана според ризиците кај групата средни банки произлегува од побавниот пораст на основниот капитал (во третиот квартал од 2009 година,

Графикон бр. 3.4.3
Движење на учеството на основниот капитал во активата пондерирана според ризиците

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

²⁷ Согласно со регулативата, активата пондерирана според ризиците ја сочинуваат: билансната и вонбилансната активата пондерирана според кредитниот ризик и активата пондерирана според валутниот ризик.

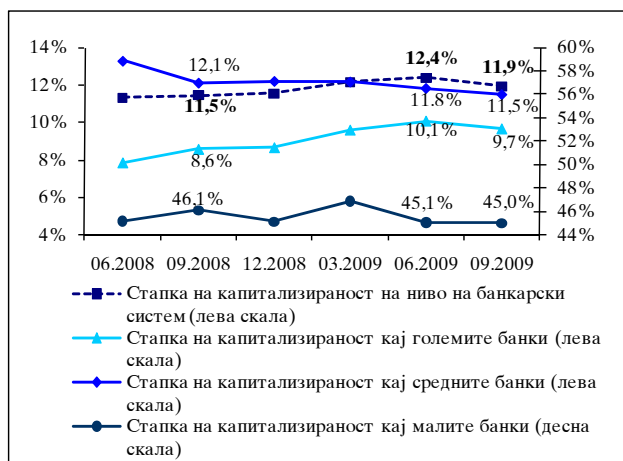
²⁸ Во пресметките се користи основниот капитал намален за одбитните ставки (ред IV од Извештајот за сопствените средства на банката, согласно со Упатството за спроведување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот - „Службен весник на РМ“ бр. 43/2009).

²⁹ Согласно со Упатството за спроведување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, во нематеријалните средства се опфатени гудвилот, патентите, лиценците, концесиите и заштитните знаци.

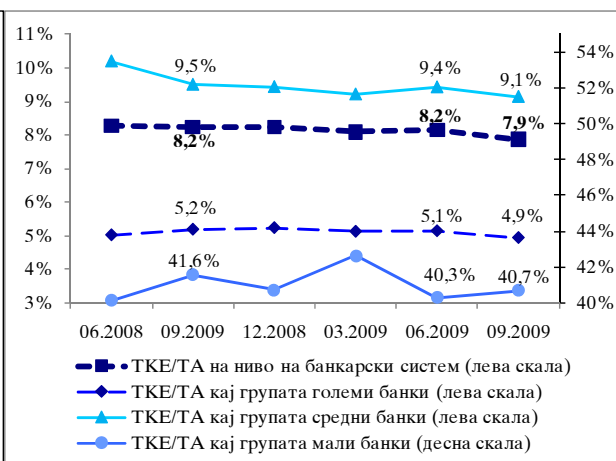
основниот капитал на средните банки забележа раст од само 0,2%³⁰, што е последица на зголемувањето на тековната загуба како одбитна ставка од основниот капитал) во споредба со растот на активата пондерирана според ризиците (за 1,5%).

Во третиот квартал од 2009 година, стапката на капитализираност³¹ на банкарскиот систем се намали, што е последица на падот на капиталот и резервите на банките. На 30.09.2009 година, стапката на капитализираност на банкарскиот систем изнесуваше 11,9%, што претставува намалување од 0,5 процентни поени во споредба со крајот на првото полугодие од 2009 година. Намалувањето на капиталот и резервите кај групата средни (за 13 милиони денари, или за 0,1%) и кај групата мали банки (за 64 милиони денари, или за 1,1%) произлегува од кварталното зголемување на тековната загуба кај овие групи банки. Од друга страна, кај групата големи банки, кварталниот пад на капиталот и резервите (за 25 милиони денари, или за 0,2%) е последица на намалувањето на ревалоризациските резерви.

Графикон бр. 3.4.4
Движење на стапката на капитализираност

Графикон бр. 3.4.5
Движење на показателот ТКЕ/ТА

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка: ТКЕ: акционерски капитал во материјална форма врз основа на обични акции (Tangible common equity); ТА: материјални средства (Tangible assets).

Показателот³² за учеството на акционерскиот капитал во материјална форма врз основа на обични акции³³ (т.н. „tangible common equity“) во материјалните средства³⁴ (т.н.

³⁰ Зголемувањето на основниот капитал кај групата средни банки е целосно концентрирано кај една банка и произлегува од намалувањето на износот на неиздвоената исправка на вредноста и посебна резерва, во споредба со 30.06.2009 година.

³¹ Стапката на капитализираност претставува сооднос на капиталот и резервите на банките и нивната актива.

³² Показателот за соодносот меѓу акционерскиот капитал во материјална форма врз основа на обични акции и материјалните средства се смета за најконзервативен показател за капацитетот на банките за апсорбирање на евентуалните загуби и во услови на глобалната финансиска криза, доби предност во однос на стапката на адекватност на капиталот и показателот за учеството на основниот капитал на банкарскиот систем во активата пондерирана според ризиците.

³³ Акционерскиот капитал во материјална форма врз основа на обични акции (т.н. „tangible common equity“) се добива кога вредноста на уплатениот акционерски капитал на банката ќе се намали за износот на сите оние средства коишто при евентуална ликвидација на банката би имале мала или никаква вредност (нематеријалните средства коишто вклучуваат: основачки вложувања, патенти, лиценци и концесии, софтвер, гудвил, дизајн, модел и заштитни знаци и други права и ставки на нематеријалните средства), како и за износот на уплатениот капитал на банката врз основа на приоритетни акции.

„tangible assets“) на ниво на банкарскиот систем забележа квартално намалување за 0,3 процентни поени. Ваквите движења произлегуваат од посилниот квартален пораст на материјалните средства кај групата големи банки (за 4,1%), во споредба со растот на акционерскиот капитал во материјална форма врз основа на обични акции кај оваа група банки (за 0,04%), како и од намалувањето на акционерскиот капитал во материјална форма врз основа на обични акции кај групата средни банки (за 0,3% или за 23 милиони денари), што е последица на зголемувањето на нематеријалните средства.

Стрес-тест симулации за отпорноста на банкарскиот систем на хипотетички шокови со состојба на 30.09.2009 година

На крајот од третиот квартал на 2009 година, спроведените стрес-тест симулации¹ за отпорноста на банкарскиот систем и на одделните банки во Република Македонија на евентуалните надворешни шокови, покажаа дека банкарскиот систем и поодделните банки и понатаму се релативно отпорни на влијанието на овие шокови. Сепак, при спроведувањето на поекстремните симулации се забележува намалување на стапката на адекватност на капиталот под 8%, како кај одделни банки, така и на ниво на банкарскиот систем.

Резултатите од спроведената стрес-тест анализа покажуваат дека стапката на адекватност на капиталот, на ниво на банкарскиот систем, се намалува под 8% во случај на екстремните деветта (зголемување на изложеноста на кредитен ризик во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 150% и депрецијација на девизниот курс на денарот во однос на еврото и американскиот долар за 30%) и десетта симулација (истовремена прекласификација во категоријата на ризик „Д“ на петте најголеми кредитни изложености кон нефинансиски субјекти). Имено, при спроведувањето на деветтата симулација, стапката на адекватност на капиталот на банкарскиот систем се сведува на нивото од 5,2% (од почетните 16,5%, пред спроведувањето на шокот), додека при спроведувањето на десеттата симулација адекватноста на капиталот се намалува на нивото од 5,5%.

Табела бр. 3.4.1

Резултати од стрес - тест симулациите за отпорноста на банкарскиот систем и одделните банки на хипотетички шокови, со состојба на 30.09.2009

Реден број на симулација	Адекватност на капиталот на ниво на банкарски систем пред симулација	Адекватност на капиталот на ниво на банкарски систем после симулација	Број на банки чија адекватност на капиталот после симулација е под адекватноста на капиталот на ниво на банкарскиот систем после симулација
1	16,5%	15,8%	2 (г); 4 (с)
2	16,5%	14,5%	2 (г); 4 (с)
3	16,5%	13,2%	2 (г); 4 (с)
4	16,5%	14,6%	2 (г); 4 (с)
5	16,5%	13,1%	3 (г); 4 (с)
6	16,5%	13,2%	3 (г); 4 (с)
7	16,5%	16,6%	2 (г); 4 (с)
8	16,5%	14,4%	2 (г); 3 (с)

Извор: интерни пресметки на НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.
Забелешка: (г) - голема банка; (с) - средна банка; (м) - мала банка.

³⁴ Материјалните средства (т.н. „tangible assets“) се добиваат кога вкупната актива ќе се намали за износот на нематеријалните средства, коишто вклучуваат: основачки вложувања, патенти, лиценци и концесии, софтвер, гудвил, дизајн, модел и заштитни знаци и други права и ставки на нематеријалните средства.

Анализата по одделни банки покажува дека стапката на адекватност на капиталот се намалува под 8%, кај поединечни банки, при спроведувањето на третата, петтата, шестата и осмата симулација. При уште поостри симулации коишто се применети во анализите, стапката на адекватност на капиталот се намалува уште повеќе.

¹Оваа стрес-тест анализа се темели врз примената на осум хипотетички симулации, од кои:

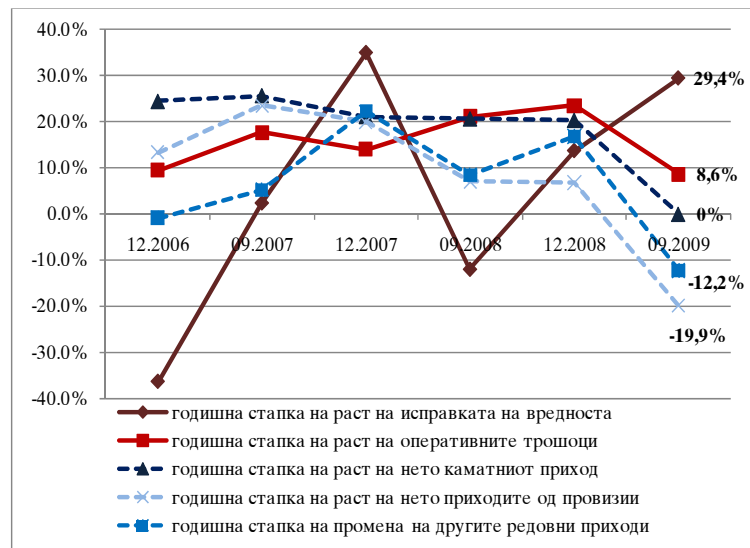
- три симулации за изолиран кредитен шок, (зголемување на изложеноста на кредитен ризик класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 10%, 30% и 50%),
- четврта симулација како комбинација на кредитен и каматен шок (зголемување на изложеноста на кредитен ризик во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 30% и пораст на домашните каматни стапки за 5 процентни поени),
- петта симулација како комбинација на кредитен и девизен шок (зголемување на изложеноста на кредитен ризик во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 50% и депрецијација на девизниот курс на денарот во однос на еврото и американскиот долар за 20%),
- шеста симулација како комбинација на шоките на страната на кредитниот ризик, девизниот ризик и ризикот на каматна стапка (зголемување на кредитната изложеност во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 50%, депрецијација на девизниот курс на денарот во однос на еврото и американскиот долар за 20% и зголемување на домашните каматни стапки за 5 процентни поени),
- седма симулација, апрецијација на девизниот курс на денарот во однос на еврото и американскиот долар во висина од 20%,
- осма симулација, истовремена прекласификација во категоријата на ризик „В“ на петте најголеми кредитни изложености кон нефинансиски субјекти (вклучувајќи ги и поврзаните субјекти).

3.5. Профитабилност

Во првите девет месеци од 2009 година, профитабилноста на банките во Република Македонија беше на пониско ниво во однос на истиот период од 2008 година. Во првите девет месеци од 2009 година, вкупната добивка на банкарскиот систем на Република Македонија изнесуваше 1.348 милиони денари, што претставува намалување за 60% во споредба со истиот период од 2008 година. Влошената профитабилност на банките се согледува и преку порастот на бројот на банките коишто прикажаа тековна загуба, од пет на 30.09.2008 година, на осум на 30.09.2009 година и пораст на нивното учество во вкупната актива на банките од 8,7% на 30.09.2008 година, на 10,9% на 30.09.2009 година.

Забавениот раст на активностите на банките, влошениот квалитет на нивното кредитно портфолио, како и ограничените можности на банките за намалување на оперативните трошоци беа основните фактори коишто придонесоа за намалената профитабилност и ефикасност на банкарскиот систем. Најголемо влијание врз намалувањето на добивката имаше растот на исправката на вредноста³⁵ поради влошениот квалитет на кредитното портфолио на банките. Истовремено, иако со побавна динамика, продолжи растот на оперативните трошоци³⁶, присутен во изминатите неколку години. Во структурата на оперативните трошоци, трошоците за вработени и понатаму се најзначајна ставка со учеството од 42% и придонесоа со 53,8% во нивниот пораст во однос на првите девет месеци од 2008 година. Наспроти тоа, за првпат во изминатите неколку години се забележува намалување на приходите на банките по сите основи (нето каматниот приход, нето-приходите од провизии, другите редовни приходи³⁷ и вонредните приходи³⁸). Притоа, како особено негативно може да се оцени намалувањето на

Графикон бр. 3.5.1
Динамика на главните компоненти на профитабилноста

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

³⁵ Заради споредливост со периодите пред примената на новата сметководствена рамка, во исправката на вредноста се опфатени: исправката на вредноста на финансиските средства на нето-основа, неизвршената (дополнително утврдена) исправка на вредноста, ослободувањето на исправката на вредноста на приходите од камати, посебната резерва за вонбилансна изложеност на нето-основа.

³⁶ Во оперативните трошоци се опфатени: трошоците за вработените, амортизацијата, општите и административните трошоци, премиите за осигурување депозити, другите резервирања и останатите расходи на дејноста, освен вонредните расходи.

³⁷ Во другите редовни приходи се опфатени: нето-приходите од тргување, нето-приходите од други финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност, нето-приходите од курсни разлики, приходите врз основа на дивиденди и капитални вложувања, добивката од продажба на финансиските средства расположливи за продажба, капиталните добивки остварени од продажба на средства, ослободувањето на останатите резервирања, приходите по други основи и загубите од продажба на финансиски средства расположливи за продажба.

³⁸ Во вонредните приходи се вклучени и приходите врз основа на наплатени претходно отпишани побарувања врз основа на главница и камата.

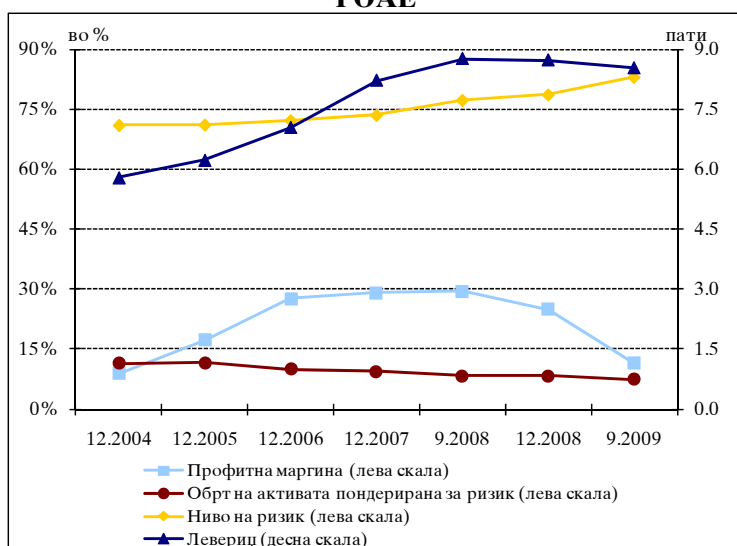
двете основни категории на редовни приходи на банките: нето каматниот приход и нето-приходите од провизии, коишто беа основни носители на профитабилното работење на банките во досегашниот период. Во услови на забавена кредитна активност и влошен квалитет на кредитното портфолио, во првите девет месеци од 2009 година се забележува значително забавување на растот на приходите од камати на банките (пораств од 6,7% во однос на првите девет месеци од 2008 година, наспроти порастот од 31,6% за првите девет месеци од 2008 година во однос на првите девет месеци од 2007 година). Наспроти тоа, стимулативната каматна политика, со цел да се задржи постојното и да се прошири депозитното јадро придонесе за посилен пораст на расходите од камати (пораств од 15,2% во однос на првите девет месеци од 2008 година). Во такви услови е неизбежен надолжниот тренд на нето каматниот приход на банките. Намалувањето на нето-приходите од провизии во најголема мера е условено од општото забавување на активностите на банките во овој период³⁹.

3.5.1. Показатели за профитабилноста и ефикасноста на банките

Неповолните движења на приходите, расходите и финансискиот резултат на банките доведоа до влошување на сите анализирани показатели за профитабилноста и ефикасноста на банкарскиот систем.

Намалувањето на износот на остварената добивка во првите девет месеци од 2009 година, паралелно со растот на активата на банките (којшто иако со забавена динамика, продолжи и во 2009 година), придонесоа за намалување на стапката на поврат на активата (РОАА). Имено, на крајот на третиот квартал од 2009 година, овој показател беше повеќе од преполовен во однос на истиот период од претходната година и изнесуваше 0,7%. Истовремено, стапката на поврат на капиталот (РОАЕ) значително се намали во однос на 30.09.2008 година и се задржа на едноцифрено ниво (6%) трет квартал по ред. За разлика од претходните години кога динамиката на показателот РОАЕ⁴⁰ најмногу беше условена од коефициентот на задолженост⁴¹, во првите девет месеци од 2009 година таа беше под

Графикон бр. 3.5.2
Динамика на компонентите коишто го сочинуваат РОАЕ

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

³⁹ Одредено влијание врз висината на приходите од провизии може да има и примената на новата регулативна рамка, од 01.01.2009 година. Имено, со примената на новата сметководствена рамка за банките и новата одлука за управување со кредитниот ризик, се воведо категоријата „акумулирана амортизација“. Претходно (кај дел од банките) наплатените провизии врз основа на кредити се прикажуваа како приход од провизии во полн износ, без да се врши разграничување на приходите во текот на траењето на кредитот. Со новата регулатива, ваквата провизија претставува каматен приход којшто се приходува во текот на траењето на кредитот.

⁴⁰ Стапката на поврат на просечните сопствени средства (РОАЕ) може да се прикаже на овој

$$\text{начин: } ROAE = \frac{P}{CR} * \frac{S}{S} * \frac{A}{A} * \frac{RWA}{RWA} = \frac{P}{S} * \frac{S}{RWA} * \frac{A}{CR} * \frac{RWA}{A} = PM * RWATurnover * L * RBAratio$$

негативно влијание на движењата на профитната маргина⁴², како и показателот за нивото на ризик на банкарските активности. Имено, профитната маргина, за разлика од постојаниот пораст присутен до третиот квартал од 2008 година, на крајот на третиот квартал од 2009 година забележа годишно намалување за 18,1 процентен поен и се сведе на 11,4%, односно на нивоата присутни пред 2005 година. Дополнителен негативен ефект на нивото на показателот РОАЕ во првите девет месеци од 2009 година имаше и порастот на општото ниво на ризичност на банкарските активности, изразено преку пораст на соодносот помеѓу активата пондерирана за ризици и просечната актива на банките, од 77,3% на 30.09.2008 година, на 83% на 30.09.2009 година.

Табела бр. 3.5.1
Показатели за профитабилноста и ефикасноста на банките

Показател	Банкарски систем		Големи банки		Средни банки		Мали банки	
	30.09.2008	30.09.2009	30.09.2008	30.09.2009	30.09.2008	30.09.2009	30.09.2008	30.09.2009
Стапка на поврат на просечна актива (ROAA)	1,9%	0,7%	2,7%	1,8%	0,3%	-0,5%	-0,5%	-0,2%
Стапка на поврат на просечниот капитал (ROAE)	16,5%	6,0%	33,0%	16,5%	2,6%	-7,0%	-1,2%	-2,7%
Оперативни трошоци / вкупни редовни приходи* (Cost-to-income показател)	58,3%	67,9%	47,8%	55,9%	74,8%	88,2%	94,5%	104,9%
Некаматни расходи/вкупни редовни приходи*	62,9%	72,9%	51,4%	59,8%	80,2%	94,8%	107,4%	115,9%
Трошоци за плати/вкупни редовни приходи*	23,9%	28,5%	19,8%	23,2%	30,1%	36,9%	39,3%	48,2%
Исправка на вредноста /нето каматен приход	24,4%	31,5%	18,6%	25,6%	34,8%	45,1%	34,2%	26,8%
Нето каматен приход/просечна актива	3,8%	3,6%	3,7%	3,5%	4,2%	3,8%	3,8%	3,7%
Нето каматен приход/вкупни редовни приходи*	62,3%	66,7%	61,8%	65,5%	62,7%	69,7%	65,8%	64,6%
Нето каматен приход/некаматни расходи	99,0%	91,4%	120,3%	109,5%	78,2%	73,5%	61,2%	55,7%
Добивка/вкупни редовни приходи*	30,9%	13,2%	46,1%	28,6%	5,0%	-15,3%	-9,0%	-21,2%
Број на банки кои прикажале добивка	13	10	3	3	6	5	4	2

*Забелешка: Вкупните редовни приходи се пресметани како збир од нето-каматните приходи, нето-приходите од провизии, останатите нето-финансиски приходи и другите редовни приходи.

Во првите девет месеци од 2009 година продолжи трендот на влошување на оперативната ефикасност на банките, којшто започна на крајот на 2008 година. Во услови на годишен пораст на сите расходи (оперативните трошоци за 8,6%, некаматните расходи за 8,2% и трошоците за вработените за 11,3%), наспроти намалувањето на вкупните редовни приходи за 6,6%, значителен дел од приходите од редовните активности се искористи за покривање на расходите на банките. Притоа, сите показатели за соодносот меѓу одделните видови трошоци и вкупните редовни приходи забележаа влошување во однос на првите девет месеци од 2008 година. Влошувањето на оперативната ефикасност се потврдува и преку намалената маргина на покриеност на некаматните расходи со нето каматниот приход, од речиси целосна покриеност на 30.09.2008 година, на ниво од 91,4% на 30.09.2009 година. Во иднина, се очекува банките да ја подобрат профитабилната позиција и преку зголемување на својот капацитет за контрола и намалување на трошоците од работењето.

Порастот на исправката на вредноста, наспроти намалениот нето каматен приход, придонесе за пораст на делот од овие редовни приходи, којшто е потребен за апсорбирање на утврдените загуби од кредитното портфолио на банките. Имено на крајот на третиот квартал од 2009 година, речиси една третина од остварениот нето каматен приход се „троши“ за покривање на утврдената исправка на вредноста за потенцијални кредитни загуби.

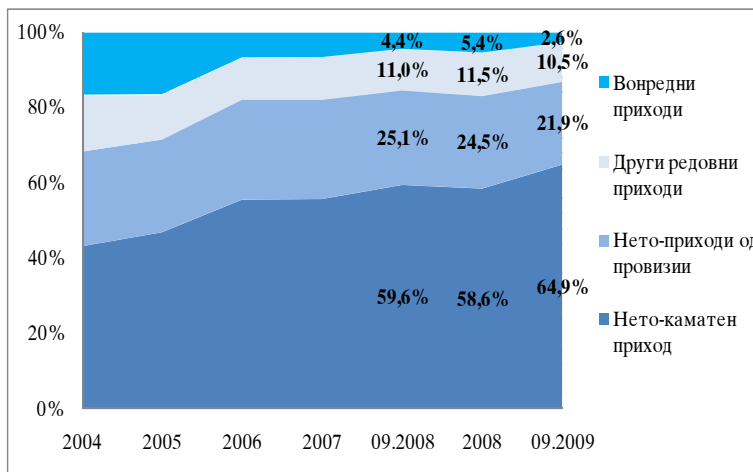
каде што: P=добивка по оданочувањето; CR=просечни сопствени средства; S=вкупни редовни приходи; A=просечна актива, RWA=актива пондерирана за ризик; PM=профитна маргина; RWAturnover=обрт на активата пондерирана за ризик; L=ливериџ или коефициент на задолженост и RBAratio=показател за нивото на преземен ризик.

⁴¹ Коефициентот на задолженост е пресметан како сооднос меѓу просечната актива и просечниот капитал на ниво на банкарскиот систем.

⁴² Профитната маргина е пресметана како сооднос помеѓу добивката и вкупните редовни приходи.

Намалувањето на приходите на банките не предизвика значителни промени во структурата на вкупните приходи, како и во структурата на редовните приходи на банките. На крајот на третиот квартал од 2009 година, нето каматниот приход ја зацврсти доминантната позиција во структурата на вкупните приходи на банките и покрај намалувањето на неговиот апсолутен износ во однос на истиот период од 2008 година. Зголеменото значење на нето каматниот приход во структурата на вкупните приходи на банките е резултат на поизразените негативни стапки на промена на останатите приходни категории на банките. Нето каматниот приход формира и најголем дел од вкупните редовни приходи на банките (околу две третини). Како резултат на значителното намалување на нето-приходите од провизии се забележува намалување и на нивното значење во формирањето на вкупните приходи на банките. И покрај тоа, тие сѐ уште се втората најзначајна компонента во структурата на вкупните приходи.

Графикон бр. 3.5.3
Структура на вкупните приходи на банките

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

3.5.2 Профитабилност на одделните групи банки

Влошената профитабилност на крајот на првите девет месеци од 2009 година беше карактеристична за сите три групи банки. Тоа се согледува преку речиси преполовената добивка кај групата големи банки, работењето со загуба на групата средни банки и зголемената загуба на групата мали банки. Во однос на првите девет месеци од 2008 година, добивката на групата големи банки се намали за 1.339 милиони денари, или за 41,1%. Групата средни банки, на крајот на првите девет месеци од 2009 година прикажа загуба од 453 милиони денари, наспроти позитивниот финансиски резултат од 168 милиони денари во истиот период претходната година. Порастот на исправката на вредноста и оперативните трошоци, наспроти намалените приходи од провизии беа заедничките фактори коишто условија значителен пад на добивката кај групата големи банки и загуба кај групата средни банки. Дополнително негативно влијание на профитабилноста кај групата големи банки имаа намалените вонредни приходи, а кај групата средни банки намалените други редовни приходи. Зголемените оперативни трошоци и намалените вонредни приходи беа основните фактори за загубата на групата мали банки, во износ од 116 милиони денари, којашто беше поголема за 140,9% од загубата во првите девет месеци од 2008 година (анекс бр. 3 - Биланс на успех на ниво на банкарскиот систем). **Ваквите движења, придонесоа за влошување и на сите показатели за профитабилноста и ефикасноста на одделните групи банки.**

АНЕКСИ

БИЛАНС НА СОСТОЈБА - АКТИВА

Анекс бр. 1

во милиони денари

АКТИВА	Група големи банки	Група средни банки	Група мали банки	Вкупно
ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И СРЕДСТВА НА СМЕТКИ КАЈ НБРМ	19.464	9.222	1.199	29.885
Денарски парични средства	9.687	4.420	889	14.996
Девизни парични средства	1.717	805	108	2.631
Благородни метали и други парични средства	0	1	0	1
Чекови и менџи	16	25	2	44
Задолжителна резерва и задолжителни депозити	8.043	3.971	199	12.213
ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА ТРГУВАЊЕ	783	421	0	1.203
Харити од вредност и други финансиски инструменти во денари чувани за тргување	523	132	0	655
Харити од вредност и други финансиски инструменти во странска валута чувани за тргување	74	164	0	238
Харити од вредност и други финансиски инструменти во денари со валутна клаузула чувани за тргување	186	124	0	310
ДЕРИВАТИ ЗА ТРГУВАЊЕ ПО ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ	16	0	0	16
ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ПО ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ ПРЕКУ БИЛАНСОТ НА УСПЕХ	0	0	0	0
ВГРАДЕНИ ДЕРИВАТИ И ДЕРИВАТНИ СРЕДСТВА ЧУВАНИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК	0	0	0	0
ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЧУВАНИ ДО ДОСПЕВАЊЕ	3.654	999	1.048	5.701
Инструменти на пазарот на пари чувани до доспевање издадени од државата	0	54	207	261
Инструменти на пазарот на пари чувани до доспевање издадени од централната банка	0	945	841	1.786
Останати должнички инструменти чувани до доспевање издадени од државата	3.348	0	0	3.348
Останати должнички инструменти чувани до доспевање издадени од банки и штедилници	306	0	0	306
ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА	9.377	5.412	1.910	16.700
Инструменти на пазарот на пари расположливи за продажба издадени од државата	1.690	1.748	249	3.687
Инструменти на пазарот на пари расположливи за продажба издадени од централната банка	6.264	3.104	1.334	10.703
Инструменти на пазарот на пари расположливи за продажба издадени од банки и штедилници	0	0	0	0
Останати должнички инструменти расположливи за продажба издадени од нефинансиски друштва	0	0	0	0
Останати должнички инструменти расположливи за продажба издадени од државата	937	375	25	1.337
Останати должнички инструменти расположливи за продажба издадени од банки и штедилници	306	0	0	306
Останати должнички инструменти расположливи за продажба издадени од останати финансиски друштва	0	0	0	0
Сопственички инструменти расположливи за продажба издадени од нефинансиски друштва	4	38	9	51
Сопственички инструменти расположливи за продажба издадени од банки и штедилници	8	26	253	287
Сопственички инструменти расположливи за продажба издадени од останати финансиски друштва	166	119	35	321
Сопственички инструменти расположливи за продажба издадени од нерезиденти	2	2	6	10
ПЛАСМАНИ КАЈ ЦЕНТРАЛНАТА БАНКА	856	0	33	889
Депозити кај Централната банка	856	0	33	889
ПЛАСМАНИ ВО ФИНАНСИСКИ ДРУШТВА	22.352	7.521	4.197	34.071
Сметки кај домашни банки	1.664	673	615	2.953
Сметки кај домашни банки	1.671	674	616	2.961
Исправка на вредноста и акумулирана амортизација на сметки кај домашни банки	-6	-1	-1	-8
Сметки кај странски банки	19.606	5.817	1.195	26.617
Сметки кај странски банки	19.608	5.819	1.196	26.623
Исправка на вредноста и акумулирана амортизација на сметки кај странски банки	-2	-2	-1	-5
Депозити во нерезидентни-финансиски друштва	36	76	2	114
Депозити во нерезидентни-финансиски друштва	0	0	0	0
Кредити на домашни банки	0	20	2.300	2.320
Кредити на домашни банки	0	20	2.330	2.350
Исправка (општејтување на средствата) на вредност на кредити на домашни банки	0	0	-30	-30
Кредити на штедилници	972	30	0	1.002
Кредити на штедилници	977	30	0	1.007
Исправка (општејтување на средства) на вредност на кредити на штедилници	-5	0	0	-5
Кредити на друштва за осигурување	0	0	0	0
Кредити на друштва за осигурување	0	0	0	0
Акумулирана амортизација на кредити на друштва за осигурување	0	0	0	0
Исправка на вредност на кредити на друштва за осигурување	0	0	0	0
Кредити на пензиски фондови	0	0	0	0
Кредити на пензиски фондови	0	0	0	0
Исправка на вредност на кредити на пензиски фондови	0	0	0	0
Кредити на други финансиски друштва	8	82	0	90
Кредити на други финансиски друштва	8	95	0	103
Акумулирана амортизација на кредити на други финансиски друштва	0	0	0	0
Исправка на вредност на кредити на други финансиски друштва	0	-12	0	-13
Кредити на нерезидентни-финансиски друштва	0	802	72	874
Кредити на нерезидентни-финансиски друштва	0	802	73	875
Исправка на вредност на кредити на нерезидентни-финансиски друштва	0	0	-1	-1
Побарувања по ојкупени побарувања (факторинг и forfeiting) од нерезидентни финансиски друштва	16	0	0	16
Побарувања по ојкупени побарувања (факторинг и forfeiting) од нерезидентни финансиски друштва	17	0	0	17
Акумулирана амортизација на побарувања по ојкупени побарувања (факторинг и forfeiting) од нерезидентни финансиски друштва	0	0	0	0
Исправка на вредност на побарувања по ојкупени побарувања (факторинг и forfeiting) од нерезидентни финансиски друштва	-1	0	0	-1
Сомнителни и спорни побарувања од финансиски друштва	51	21	13	86
Сомнителни и спорни побарувања од финансиски друштва	77	44	119	240
Исправка на вредност на сомнителните и спорни побарувања од финансиски друштва	-25	-23	-106	-154

* Интерна шема на НБРМ

Забелешка: Одредени минимални отстапувања меѓу поединечните износи и збирните износи се резултат на заокружувања.

во милиони денари

АКТИВА	Група големи банки	Група средни банки	Група мали банки	Вкупно
ПЛАСМАНИ ВО НЕФИНАНСИСКИ СУБЈЕКТИ	107.266	44.274	2.881	154.420
Кредити на нефинансиски друштва	62.454	24.385	1.303	88.142
Кредити на нефинансиски друштва	65.294	24.903	1.349	91.546
Акумулирана амортизација на кредити на нефинансиски друштва	-69	-85	-4	-158
Исправка на вредноста на кредити на нефинансиски друштва	-2.772	-432	-42	-3.246
Кредити на сектор - држава	109	20	0	129
Кредити на сектор - држава	109	20	0	129
Акумулирана амортизација на кредити на сектор - држава	0	0	0	0
Исправка на вредноста на кредити на сектор - држава	0	0	0	0
Кредити на непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	67	14	1	81
Кредити на непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	69	14	1	84
Акумулирана амортизација на кредити на непрофитните институции кои им служат на домаќинствата	0	0	0	0
Исправка на вредноста на кредити на непрофитните институции кои им служат на домаќинствата	-2	0	0	-2
Кредити на домаќинствата	42.673	17.566	1.459	61.698
Кредити на домаќинствата	43.055	18.033	1.495	62.584
Акумулирана амортизација на кредитите на домаќинствата	-187	-114	-5	-306
Исправка на вредноста на кредитите на домаќинствата	-196	-353	-32	-581
Побарувања за плаќање извршени по дадени авали на хартии од вредност и гаранции	16	13	0	29
Побарувања за плаќање извршени по дадени авали на хартии од вредност и гаранции	19	18	0	38
Исправка на вредноста на побарувањата за плаќање извршени по дадени авали на хартии од вредност и гаранции	-3	-5	0	-9
Побарувања по ојкувени побарувања (факторинг и форфейтирање) на нефинансиски друштва	9	61	0	69
Побарувања по ојкувени побарувања (факторинг и форфейтирање) на нефинансиски друштва	9	61	0	69
Исправка на вредноста на побарувањата по основ ојкувени побарувања (факторинг и форфейтирање) на нефинансиски друштва	0	0	0	0
Пласмани на нефинансиски друштва - нерезидентни	1	42	0	42
Пласмани на нефинансиски друштва - нерезидентни	1	42	0	42
Исправка на вредноста на пласманите на нефинансиски друштва - нерезидентни	0	0	0	0
Пласмани на домаќинствата - нерезидентни	0	0	2	2
Пласмани на домаќинствата - нерезидентни	0	0	2	2
Акумулирана амортизација на пласмани на домаќинствата - нерезидентни	0	0	0	0
Исправка на вредноста на пласманите на домаќинствата - нерезидентни	0	0	0	0
Негативни салда по тековни сметки на нерезидентни - останати сектори (нефинансиски субјекти)	0	0	0	0
Негативни салда по тековни сметки на нерезидентни - останати сектори (нефинансиски субјекти)	0	0	0	0
Сомнителни и спорни побарувања од нефинансиски субјекти	2.805	2.284	123	5.211
Сомнителни и спорни побарувања од нефинансиски субјекти	10.960	4.340	823	16.124
Исправка на вредноста на сомнителните и спорни побарувања од нефинансиски субјекти	-8.155	-2.057	-701	-10.912
Група исправка на вредноста на портфолиото на мали кредити	-865	-110	-6	-981
Група исправка на вредноста на поединечно значајните изложености кои не се оштетени на поединечна основа	-1	0	0	-1
ПОБАРУВАЊА ВРЗ ОСНОВА НА КАМАТИ	861	456	43	1.360
Побарувања врз основа на камати од кредити и пласмани во денари	333	172	19	524
Побарувања за камати врз основа на кредити и пласмани во странска валута	135	89	4	228
Побарувања врз основа на камати на кредити во денари со девизна клаузула	312	173	18	503
Побарувања врз основа на камати од хартии од вредност во денари	32	11	1	45
Побарувања врз основа на камати од хартии од вредност во странска валута	0	5	0	5
Побарувања врз основа на камати од хартии од вредност во денари до валутна клаузула	26	4	1	31
Побарувања врз основа на камати од останати финансиски инструменти	10	3	0	13
Побарувања врз основа на камати на депозити во денари	0	0	0	0
Побарувања врз основа на камати на депозити во странска валута	12	0	0	12
Побарувања врз основа на камати на сомнителни и спорни побарувања	0	-1	0	-1
ВЛОЖУВАЊА ВО ПРИДРУЖЕНИ ДРУШТВА, ПОДРУЖНИЦИ И ЗАЕДНИЧКИ ВЛОЖУВАЊА	154	0	0	154
Вложувања во придружени друштва	123	0	0	123
Вложувања во подружници	31	0	0	31
ОСТАНАТА АКТИВА	773	690	109	1.572
Побарувања врз основа на провизи и надоместоци	49	53	16	117
Сомнителни и спорни побарувања врз основа на провизи и надоместоци	9	3	0	12
Одложени даночни средства	2	0	0	2
Други средства	66	74	8	149
Побарувања од купувачи и други побарувања	472	274	49	794
Одложени приходи, однапред платени трошоци и времени сметки	176	286	37	498
ПРЕЗЕМЕНИ СРЕДСТВА ВРЗ ОСНОВА НА НЕПАЛАТЕНИ ПОБАРУВАЊА	1.746	621	407	2.773
Преземени средства врз основа на непалатени побарувања	1.746	621	407	2.773
НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	298	377	78	753
Основачки вложувања	0	0	1	1
Патенти, лиценци и концесии	123	131	21	275
Софтвер	687	412	107	1.207
Други права	7	141	2	150
Други свјазки на нематеријални средства	28	3	4	35
Акумулирана амортизација на нематеријалните средства	-547	-310	-58	-916
ОСНОВНИ СРЕДСТВА (НЕДВИЖНОСТИ И ОПРЕМА)	3.959	2.882	961	7.803
Земјиште	0	0	0	0
Градежни објекти	3.473	2.086	820	6.379
Опрема	3.142	1.805	460	5.407
Други свјазки на недвижности и опрема	392	116	90	598
Недвижности и опрема во подготвка	251	183	72	506
Акумулирана амортизација на основните средства	-3.299	-1.307	-481	-5.087
НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЈБА	0	0	58	58
КОМИСИОНО РАБОТЕЊЕ	-31	2	-310	-339
Денарски побарувања по работи во име и за сметка на други	3.170	2.141	647	5.958
Побарувања по работи во име и за сметка на други во странска валута	602	1	462	1.065
Денарски обврски по работи во име и за сметка на други	-3.199	-1.953	-829	-5.981
Обврски по работи во име и за сметка на други во странска валута	-602	0	-590	-1.193
Оперативни трошоци за работење во име и за сметка на други	0	114	1	115
Приходи за работење во име и за сметка на други	-2	-301	-1	-303
НЕПРИЗНАЕНА ЗАГУБА ПОРАДИ ОШТЕТУВАЊЕ	0	-39	-2	-40
ВКУПНА АКТИВА	171.527	72.838	12.613	256.979

* Интерна шема на НБРМ

Забелешка: Одредени минимални отстапувања меѓу поединечните износи и збирните износи се резултат на заокружувања.

БИЛАНС НА СОСТОЈБА - ПАСИВА

Анекс бр. 2
во милиони денари

ПАСИВА	Група големи банки	Група средни банки	Група мали банки	Вкупно
ОБВРСКИ ЗА ТРГУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ ПО ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ ПРЕКУ БИЛАНСОТ НА УСПЕХ ОПРЕДЕЛЕНИ КАКО ТАКВИ ПРИ ПОЧЕТНОТО ПРИЗНАВАЊЕ	0	0	0	0
ДЕРИВАТНИ ОБВРСКИ ЧУВАНИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК	0	0	0	0
ДЕПОЗИТИ НА ФИНАНСИСКИ ДРУШТВА	7.091	7.953	508	15.553
Депозити на домашни банки	720	211	30	960
Депозити на штедилници	195	83	0	279
Депозити на осигурителни друштва	1.900	2.133	57	4.090
Депозити на пензиски фондови	497	632	30	1.159
Депозити на друштва финансиски друштва	1.120	233	71	1.424
Депозити на нерезидентни-финансиски друштва	2.225	4.213	311	6.749
Ограничени депозити и друштва депозити на финансиски друштва	435	447	10	892
ДЕПОЗИТИ ПО ВИДУВАЊЕ НА НЕФИНАНСИСКИ ДРУШТВА	48.956	15.461	2.631	67.048
Тековни сметки и депозити по видување на нефинансиски друштва во денари	12.628	4.695	1.091	18.415
Тековни сметки и депозити по видување од сектор-држава во денари	1.577	30	87	1.694
Тековни сметки и депозити по видување на непрофитни институции кои им служат на домаќинствата во денари	908	265	44	1.218
Тековни сметки и депозити по видување на домаќинствата во денари	9.547	2.786	456	12.789
Тековни сметки и депозити по видување нерезидентни во денари	319	65	56	440
Тековни сметки и депозити по видување на нефинансиски друштва во ситранска валута	4.835	2.662	121	7.619
Тековни сметки и депозити по видување од сектор-држава во ситранска валута	14	0	0	14
Тековни сметки и депозити по видување на непрофитни институции кои им служат на домаќинствата во ситранска валута	189	49	4	242
Тековни сметки и депозити по видување на домаќинствата во ситранска валута	15.689	4.027	527	20.244
Тековни сметки и депозити по видување на нерезидентни во ситранска валута	981	497	219	1.697
Ограничени депозити и друштва депозити на нефинансиски субјекти	2.267	385	25	2.677
КРАТКОРОЧНИ ДЕПОЗИТИ НА НЕФИНАНСИСКИ ДРУШТВА	71.374	24.916	1.711	98.000
Денарски краткорочни депозити на нефинансиски друштва	4.708	2.174	221	7.103
Денарски краткорочни депозити на сектор-држава	152	122	0	273
Денарски краткорочни депозити на непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	482	208	29	720
Денарски краткорочни депозити на домаќинства	15.852	3.345	468	19.666
Денарски краткорочни депозити на нефинансиски друштва-нерезидентни	81	2	0	84
Краткорочни депозити на нефинансиски друштва во ситранска валута	5.489	2.806	9	8.303
Краткорочни депозити во ситранска валута на непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	29	0	0	29
Краткорочни депозити во ситранска валута на домаќинства	36.464	9.867	480	46.811
Краткорочни депозити во ситранска валута на нерезидентни - нефинансиски субјекти	707	3.849	44	4.601
Денарски краткорочни депозити со валутна клаузула на нефинансиски друштва	5.619	1.414	381	7.414
Денарски краткорочни депозити со валутна клаузула на сектор-држава	0	7	0	7
Денарски краткорочни депозити со валутна клаузула на непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	179	81	0	260
Денарски краткорочни депозити со валутна клаузула на домаќинства	0	76	0	76
Денарски краткорочни депозити со валутна клаузула на нерезидентни - нефинансиски субјекти	0	0	49	49
Ограничени депозити на нефинансиски субјекти до една година	1.612	964	28	2.604

* Интерна шема на НБРМ

Забелешка: Одредени минимални отстапувања меѓу поединечните износи и збирните износи се резултат на заокружувања.

во милиони денари

ПАСИВА	Група големи банки	Група средни банки	Група мали банки	Вкупно
ДОЛГОРОЧНИ ДЕПОЗИТИ НА НЕФИНАНСИСКИ СУБЈЕКТИ	12.812	5.882	477	19.171
Денарски долгорочни депозити на нефинансиски друштва	609	147	6	762
Денарски долгорочни депозити на непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	12	0	0	12
Денарски долгорочни депозити на домаќинства	2.700	1.355	281	4.336
Денарски долгорочни депозити на нерезидентни - нефинансиски субјекти	0	4	0	4
Долгорочни депозити во сиранска валута на нефинансиски друштва	0	165	7	173
Долгорочни депозити во сиранска валута на домаќинства	6.332	3.207	94	9.632
Долгорочни депозити во сиранска валута на нерезидентни - нефинансиски субјекти	13	104	0	117
Денарски долгорочни депозити со валутна клаузула на нефинансиски друштва	16	40	0	56
Денарски долгорочни депозити со валутна клаузула на сектор - држава	0	0	0	0
Денарски долгорочни депозити со валутна клаузула на непрофитни институции кои им служат на домаќинства	52	0	0	52
Денарски долгорочни депозити со валутна клаузула на домаќинства	0	5	0	5
Ограничени депозити на нефинансиски субјекти над една година	3.077	856	89	4.021
ИЗДАДЕНИ ДОЛЖНИЧКИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ	630	300	0	930
Издадени осиганати должнички хартии од вредност	630	300	0	930
ОБВРСКИ ПО КРЕДИТИ	4.525	7.106	1.323	12.954
Обврски по кредити кон финансиски друштва	1.306	2.428	14	3.748
Обврски по кредити кон сектор-држава	1.437	1.116	227	2.781
Обврски по кредити кон осиганати сектори-резидентни	0	22	0	22
Обврски по кредити кон нерезидентни	1.782	3.533	1.079	6.394
Обврски по финансиски лизинг кон финансиски друштва	0	0	3	3
Обврски по финансиски лизинг кон осиганати сектори-резидентни	0	6	0	6
КОМПОНЕНТА НА ОБВРСКИ ПО ОСНОВ НА ХИБРИДНИ ИНСТРУМЕНТИ	0	184	0	184
Компоненти на обврски по основ на хибридни инструменти во сиранска валута	0	184	0	184
СУБОРДИНИРАНИ ОБВРСКИ И КУМУЛАТИВНИ ПРИОРИТЕТНИ АКЦИИ	4.454	979	0	5.433
Субординирани обврски во сиранска валута	4.346	979	0	5.325
Кумулативни приоритетни акции	108	0	0	108
ОБВРСКИ ВРЗ ОСНОВА НА КАМАТИ	939	523	62	1.525
Обврски врз основа на камати од обврските по кредити	28	36	14	78
Обврски по камати од депозитите по видување и шековните сметки	76	52	2	130
Обврски по камати од орочени депозити	809	390	47	1.245
Обврски врз основа на камати од хибридни инструменти	0	9	0	9
Обврски врз основа на камати од субординиран долг	14	30	0	44
Обврски врз основа на камати од друштва инструменти	7	0	0	7
Обврски за камати за издадени хартии од вредност	6	7	0	13
ОСТАНАТИ ОБВРСКИ	1.514	779	129	2.422
Обврски врз основа на провизии и надоместии	1	1	4	6
Премешани расходи, разграничени приходи и времени сметки	496	429	89	1.015
Осиганати обврски	1.017	348	36	1.401
ПОСЕБНА РЕЗЕРВА И РЕЗЕРВИРАЊА	727	98	13	838
Посебна резерва	727	98	13	838
КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ	16.588	8.369	5.675	30.632
Акционерски капитал	8.746	7.058	5.270	21.074
Резервен фонд	5.092	1.230	862	7.184
Задржана добивка/акмулирана загуба	2.693	816	-272	3.237
Ревалоризациски резерви	57	6	14	77
Тековна загуба	0	-741	-199	-940
ТЕКОВНА ДОБИВКА	1.917	288	83	2.288
ВКУПНА ПАСИВА	171.527	72.838	12.613	256.979

* Интерна шема на НБРМ

Забелешка: Одредени минимални отстапувања меѓу поединечните износи и збирните износи се резултат на заокружувања.

БИЛАНС НА УСПЕХ

Анекс бр. 3

во милиони денари

БИЛАНС НА УСПЕХ	Група големи банки	Група средни банки	Група мали банки	Вкупно
ПРИХОДИ ОД КАМАТИ	9.310	4.066	503	13.879
Приходи од камати за нефинансиски друштва	4.228	1.809	126	6.164
Приходи од камати за приватни нефинансиски друштва	4.205	1.794	126	6.126
Приходи од камати за јавни нефинансиски друштва	23	15	0	38
Приходи од камати од сектор држава	281	114	47	442
Приходи од камати од централна влада	281	112	47	440
Приходи од камати од локална самоуправа	0	1	0	1
Приходи од камати од непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	4	1	0	6
Приходи од камати од финансиски друштва	579	273	184	1.037
Приходи од камати од централна банка	308	212	114	633
Приходи од камати од банки	214	49	71	334
Приходи од камати од иптедилници	56	0	0	56
Приходи од камати од осигуришени друштва	0	0	0	0
Приходи од камати од пензиски фондови	0	0	0	0
Приходи од камати од други финансиски друштва	1	12	0	14
Приходи од камати од домаќинства	3.725	1.840	124	5.689
Приходи од камати од самостојни вршители на дејности со личен труд	8	418	2	428
Приходи од камати од физички лица	3.716	1.423	122	5.261
Приходи од камати од нерезиденци	63	29	0	102
Приходи од камати од нефинансиски друштва - нерезиденци	0	0	0	0
Приходи од камати од непрофитни институции кои им служат на домаќинствата - нерезиденци по основ на кредити и пазмани	0	0	0	0
Приходи од камати од финансиски друштва - нерезиденци	63	29	0	101
Приходи од камати од домаќинства - нерезиденци	0	0	0	0
Исправка на вредноста (загуби поради оштетување) на приходите од камати на нешто основа	430	-2	12	440
РАСХОДИ ЗА КАМАТИ	-4.265	-1.818	-122	-6.205
Расходи за камати за нефинансиски друштва	-735	-414	-25	-1.174
Расходи за камати за приватни нефинансиски друштва	-659	-368	-21	-1.048
Расходи за камати за јавни нефинансиски друштва	-77	-46	-4	-126
Расходи за камати за сектор држава	-29	-28	-1	-58
Расходи за камати за централна влада	-29	-27	-1	-57
Расходи за камати за локална самоуправа	0	-1	0	-1
Расходи за камати за фондови за социјално осигурување	0	0	0	0
Расходи за камати за непрофитните институции кои им служат на домаќинствата	-27	-13	-1	-42
Расходи за камати за финансиски друштва	-371	-295	-12	-677
Расходи за камати за Централна банка	-1	-1	0	-2
Расходи за камати за банки	-219	-117	-1	-337
Расходи за камати за иптедилници	-4	-1	0	-6
Расходи за камати за осигуришени друштва	-73	-98	-3	-174
Расходи за камати за пензиски фондови	-20	-22	-2	-44
Расходи за камати за други финансиски институции	-53	-55	-5	-114
Расходи за камати за домаќинствата	-2.784	-791	-60	-3.636
Расходи за камати за самостојни вршители на дејности со личен труд	-3	0	0	-3
Расходи за камати за физички лица	-2.782	-791	-60	-3.633
Расходи за камати за нерезиденци	-318	-277	-23	-618
Расходи за камати за нефинансиски друштва - нерезиденци	-44	-86	-4	-133
Расходи за камати за сектор држава - нерезиденци	-1	-1	0	-2
Расходи за камати за непрофитни институции кои им служат на домаќинствата - нерезиденци	0	0	0	0
Расходи за камати за финансиски друштва - нерезиденци	-261	-179	-19	-459
Расходи за камати за домаќинства - нерезиденци	-12	-10	-1	-23
НЕТО ПРИХОДИ ОД КАМАТИ	5.045	2.248	381	7.674
НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРОВИЗИИ И НАДОМЕСТОЦИ	1.595	576	127	2.298
Приходи од провизии и надоместоци	1.857	772	187	2.815
Расходи од провизии и надоместоци	-261	-195	-60	-517
НЕТО ПРИХОДИ ОД ТРГУВАЊЕ	220	15	6	242
Нејшо приходи од средствата и обврските за тргување	22	8	0	30
Реализирани нејшо-приходи од средствата и обврските за тргување	8	8	0	16
Нереализирани нејшо-приходи од средствата и обврските за тргување	13	1	0	14
Нејшо приходи од деривативните средства и обврски чувани за тргување	18	0	0	18
Реализирани нејшо приходи од деривативните средства и обврски чувани за тргување	3	0	0	3
Нереализирани нејшо-приходи од деривативните средства и обврски чувани за тргување	16	0	0	16
Приходи од дивиденди од средствата за тргување	1	0	0	1
Нејшо каматен приход од финансиските средства и обврски чувани за тргување	179	7	6	192
НЕТО ПРИХОДИ ОД ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ	0	0	0	0
ЕВАЛУИРАНИ ПО ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ	324	177	17	519
Реализирани нејшо приходи од курсни разлики	270	-452	21	-162
Нереализирани нејшо приходи од курсни разлики	20	626	-2	644
Нејшо приходи од девизно ажурирање	35	3	-2	36
ОСТАНАТИ ПРИХОДИ ОД ДЕЈНОСТА	776	227	76	1.080
Приходи врз основа на дивиденди и капитални вложувања	24	41	15	81
Добивка од продажба на финансиските средства расположливи за продажба	1	0	0	2
Капитални добивки реализирани од продажба на средства	22	13	0	35
Ослободување на посебна резерва за вонбилансна изложеност	534	52	28	614
Ослободување на останиати резервирања	0	0	0	0
Приходи по други основи	126	72	28	226
Најлаште претходно оштетени побарувања	66	40	5	110
Вопредни приходи	3	9	0	12
ЗАГУБИ ПОРАДИ ОШТЕТУВАЊЕ - ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА	-1.911	-1.005	-119	-3.035
Исправка на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските средства	-5.793	-1.850	-399	-8.041
Исправка на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските средства на поединична основа	-4.855	-1.671	-387	-6.913
Исправка на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските средства на групна основа	-938	-179	-12	-1.129
Ослободување на исправката на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските средства	3.882	884	281	5.046
Ослободување на исправката на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските средства на поединична основа	3.807	733	275	4.815
Ослободување на исправката на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските средства на групна основа	74	151	6	231
Нереализирана исправка на вредноста	0	-39	-2	-40
ЗАГУБИ ПОРАДИ ОШТЕТУВАЊЕ НА НЕФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА	0	-35	0	-36
Исправка на вредноста (загуби поради оштетување) на нефинансиските средства	0	-35	0	-36
ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ	-1.557	-1.089	-264	-2.910
АМОРТИЗАЦИЈА	-414	-300	-59	-773
ОСТАНАТИ РАСХОДИ НА ДЕЈНОСТА	-2.161	-1.268	-280	-3.709
Општи и административни трошоци	-1.194	-1.001	-225	-2.420
Премии за осигурување на дејности	-449	-135	-12	-595
Загуба од продажба на финансиски средства расположливи за продажба	0	0	0	0
Посебна резерва за вонбилансна изложеност	-372	-49	-25	-445
Останиати резервирања	-2	-8	-2	-10
Расходи по други основи	-132	-72	-14	-219
Вопредни расходи	-12	-4	-4	-20
ТЕКОВНА ДОБИВКА/ЗАГУБА	1.917	-453	-116	1.348

Забелешка: Одредени минимални отстапувања меѓу поединечните износи и збирните износи се резултат на заокружувања.

Анекс бр. 4

ПРОМЕНА НА АКТИВАТА И ПАСИВАТА ПО ГРУПИ БАНКИ

во милиони денари

КАТЕГОРИИ	ГОЛЕМИ		СРЕДНИ		МАЛИ	
	износ	%	износ	%	износ	%
Парични средства и средства на сметки кај НБРМ	2.095	11,5%	1.607	21,11%	275	28,73%
Портфолио на хартии од вредност	2.248	19,4%	1.142	20,07%	63	2,18%
Пласмани кај други домашни и странски банки	3.538	20,0%	-1.193	-15,53%	-544	-11,88%
Кредити на нефинансиски субјекти (нето)*	-1.331	-1,2%	30	0,07%	49	1,72%
Останата актива	263	3,1%	359	6,34%	33	2,27%
Вкупна актива	6.814	4,1%	1.945	2,74%	-124	-0,98%
Депозити од банки	896	14,5%	-710	-8,19%	81	18,82%
Депозити на нефинансиски субјекти	5.444	4,3%	2.299	5,23%	-79	-1,61%
Позајмици (краткорочни и долгорочни)	-276	-3,0%	285	3,65%	-75	-5,39%
Останата пасива	951	23,5%	82	4,10%	16	6,28%
Посебна резерва за вонбилансни побарувања и останати резервирања	-176	-19,5%	1	1,00%	-2	-15,34%
Капитал и резерви	-25	-0,2%	-13	-0,15%	-64	-1,12%
Вкупна пасива	6.814	4,1%	1.945	2,74%	-124	-0,98%

Валутна структура на кредитната изложеност на населението според одделни кредитни производи и на претпријатијата и останати комитенти според дејноста на која и припаѓаат

во милиони денари

Ред. бр.	Сектор	30.06.2009				30.09.2009			
		Денарска кредитна изложеност	Денарска кредитна изложеност со девизна клаузула	Девизна кредитна изложеност	Вкупно	Денарска кредитна изложеност	Денарска кредитна изложеност со девизна клаузула	Девизна кредитна изложеност	Вкупно
1	Земјоделство, лов и шумарство	1.249	1.289	1.173	3.711	1.148	1.451	1.137	4
2	Рибарство	28	9	55	92	31	18	73	0
3	Вадење на руди и камен	248	117	1.591	1.956	252	134	1.612	2
4	Преработувачка индустрија	16.937	8.459	16.739	42.135	15.701	9.616	16.154	41
5	Снабдување со електрична енергија, гас и вода	1.508	1.495	2.320	5.324	1.567	1.528	1.947	5
6	Градежништво	5.893	3.737	3.209	12.838	5.454	4.147	3.188	13
7	Трговија на големо и трговија на мало; поправка на мот. возила, и предмети за лич. употр. и домаќ.	16.218	10.534	11.950	38.702	16.608	11.077	12.114	40
8	Хотели и ресторани	1.184	1.068	1.697	3.950	930	1.048	1.448	3
9	Сообраќај, складирање и врски	3.508	2.624	2.115	8.247	3.537	2.702	2.105	8
10	Финансиско посредување	11.651	3.697	30.501	45.849	14.132	3.725	31.823	50
11	Активности во врска со недвижен имот, изнајмување и деловни активности	2.895	1.475	1.898	6.268	3.035	1.621	2.872	8
12	Јавна управа и одбрана; задолжителна социјална заштита	5.704	2.913	30	8.648	1.671	6.979	355	9
13	Образование	230	158	312	700	212	158	325	1
14	Здравство и социјална работа	276	264	375	915	242	290	359	1
15	Други комунални, културни, општи и лични услужни активности	680	743	358	1.782	730	863	365	2
16	Приватни домаќинства со вработени лица	0	0	2	2	1	0	4	0
17	Екстериторијални организации и тела	225	0	12	237	229	4	47	0
18	Физички лица	49.375	24.393	4.019	77.788	49.371	24.427	3.948	77.747
	-Кредити за набавка и реновирање на станбен простор	1.560	10.148	1.786	13.494	1.538	10.500	1.712	14
	-Кредити за набавка и реновирање на деловен простор	18	697	0	715	31	684	0	1
	-Потрошувачки кредити	15.396	7.810	1.094	24.299	15.447	8.957	1.073	25
	-Негативни салда по тековни сметки	8.341	0	0	8.341	8.482	0	1	8
	-Кредити врз основа на издадени кредитни картички	23.327	0	137	23.465	23.204	0	196	23
	-Автомобилски кредити	285	3.747	735	4.767	307	3.736	685	5
	-Други кредити	448	1.991	268	2.707	362	550	281	1
19	Трговци-поединци, физички лица кои не се сметаат за трговци и физички лица кои вршат трговска дејност од мал обем	1.967	1.886	257	4.109	1.824	1.955	210	4
	-Земјоделство	500	800	16	1.315	473	786	13	1
	-Трговија	592	520	108	1.220	539	519	94	1
	-Други услужни дејности	195	74	17	286	181	90	16	0
	-Останати дејности	680	492	116	1.288	630	561	87	1
	Вкупно	119.776	64.862	78.614	263.252	116.677	71.742	80.084	268.504

Анекс бр. 7

Годишна и квартална релативна промена на
кредитите кај одделните сектори, според валутната
структура

во милиони денари

Опис	06.2009	09.2009	квартална промена 09.2009/ 06.2009
ПРЕТПРИЈАТИЈА И ДРУГИ КЛИЕНТИ	102.571	102.338	-0,2%
денарски кредити	36.600	35.098	-4,1%
девизни кредити	34.593	34.494	-0,3%
денарски кредити со девизна клаузула	31.378	32.745	4,4%
НАСЕЛЕНИЕ	68.127	68.279	0,2%
денарски кредити	36.999	37.385	1,0%
девизни кредити	4.050	3.885	-4,1%
денарски кредити со девизна клаузула	27.077	27.009	-0,3%

Распределба на кредитите на нефинансиските субјекти по одделни групи банки

Структури на кредитите		30.06.2009				30.09.2009			
		Големи банки	Средни банки	Мали банки	Вкупно	Големи банки	Средни банки	Мали банки	Вкупно
Секторска структура	Претпријатија	72,6%	25,5%	1,9%	100,0%	71,5%	26,5%	1,9%	100,0%
	Население	66,8%	30,8%	2,4%	100,0%	67,8%	29,8%	2,5%	100,0%
	Други клиенти	72,0%	26,2%	1,8%	100,0%	75,1%	23,7%	1,2%	100,0%
Рочна структура	Краткорочни	72,2%	26,3%	1,5%	100,0%	71,9%	26,5%	1,7%	100,0%
	Долгорочни	70,1%	28,1%	1,8%	100,0%	69,5%	28,6%	1,9%	100,0%
	Достасани	66,3%	29,6%	4,1%	100,0%	76,0%	21,9%	2,2%	100,0%
	Нефункционални	67,5%	27,1%	5,4%	100,0%	68,0%	26,9%	5,1%	100,0%
Валутна структура	Денарски	76,2%	20,0%	3,8%	100,0%	76,9%	19,3%	3,8%	100,0%
	Денарски со валутна клаузула	60,0%	38,7%	1,3%	100,0%	59,4%	39,1%	1,5%	100,0%
	Девизни	74,7%	25,3%	0,1%	100,0%	73,6%	26,3%	0,1%	100,0%

Анекс бр. 9

Структура на кредитите на нефинансиските субјекти кај одделни групи банки

Структури на кредитите		30.06.2009			30.09.2009		
		Големи банки	Средни банки	Мали банки	Големи банки	Средни банки	Мали банки
Секторска структура	Претприја	61,9%	55,3%	53,5%	61,1%	57,0%	54,2%
	Население	37,9%	44,5%	46,3%	38,7%	42,8%	45,7%
	Други клиенти	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%
	Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Рочна структура	Краткороч	24,3%	22,5%	17,1%	22,9%	21,2%	17,1%
	Долгорочни	65,9%	67,2%	57,3%	65,6%	67,9%	58,2%
	Достасани	1,6%	1,8%	3,3%	2,4%	1,7%	2,2%
	Нефункци	8,3%	8,4%	22,2%	9,2%	9,2%	22,4%
	Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Валутна структура	Денарски	46,7%	31,3%	77,8%	46,6%	29,5%	75,1%
	Денарски со валутна клаузула	29,2%	48,0%	21,3%	29,7%	49,3%	23,6%
	Девизни	24,0%	20,7%	0,9%	23,6%	21,3%	1,3%
	Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Структура на депозитите на нефинансиски субјекти со состојба на 30.09.2009 година

во милиони денари

Опис	Вкупно	Вкупно			Население			Претпријатија			Останати сектори		
		Денари	Клаузула	Девизи	Денари	Клаузула	Девизи	Денари	Клаузула	Девизи	Денари	Клаузула	Девизи
Депозити по видување	67.048	34.968	0,3	32.080	12.823	-	20.332	18.768	0,3	9.723	3.377	-	2.025
Краткорочни депозити	98.000	28.601	7.917	61.482	19.973	76	48.184	7.549	7.497	8.635	1.079	344	4.663
Долгорочни депозити	19.171	6.139	252	12.780	4.640	5	11.551	1.410	192	420	89	54	809

Структурни карактеристики на изложеноста на кредитен ризик по одделни групи банки (сектор, валута и ставки кои ја сочинуваат изложеноста)

во милиони денари

Структури на изложеноста на кредитен ризик (во милиони денари)		30.06.2009			30.09.2009			Промена		
		Големи банки	Средни банки	Мали банки	Големи банки	Средни банки	Мали банки	Големи банки	Средни банки	Мали банки
Секторска структура на изложеноста на кредитен ризик	Претплатијата и други клиенти	93.551	31.102	2.206	93.556	32.264	2.263	5	1.162	57
	Население и трговци поединци	57.389	22.587	1.921	57.839	21.955	1.942	450	-632	21
	Финансиски институции и држава	32.108	14.229	8.160	37.102	14.139	7.444	4.994	-90	-716
	Вкупно	183.048	67.918	12.287	188.497	68.358	11.649	5.449	440	-638
Валутна структура на изложеноста на кредитен ризик	Денарска изложеност	86.057	27.331	6.389	83.788	26.885	6.004	-2.269	-446	-385
	Денарска изложеност со девизна клаузула	40.706	21.969	2.163	46.281	23.130	2.331	5.575	1.161	168
	Девизна изложеност	56.285	18.618	3.735	58.428	18.343	3.314	2.143	-275	-421
	Вкупно	183.048	67.918	12.287	188.497	68.358	11.649	5.449	440	-638
Структура на изложеноста на кредитен ризик според одделните ставки на изложеност	Редовни кредити	129.912	51.466	7.541	131.702	50.538	6.970	1.790	-928	-571
	Нефункционални кредити	9.749	4.010	926	10.981	4.385	942	1.232	375	16
	Други побарувања и редовна камата	12.287	6.908	3.249	14.796	7.742	3.132	2.509	834	-117
	Вонбилансни ставки	31.100	5.534	571	31.018	5.693	605	-82	159	34
Вкупно	183.048	67.918	12.287	188.497	68.358	11.649	5.449	440	-638	

Структури на изложеноста на кредитен ризик (во проценти)		30.06.2009			30.09.2009			Промена на структурните учество (во процентни поени)		
		Големи банки	Средни банки	Мали банки	Големи банки	Средни банки	Мали банки	Големи банки	Средни банки	Мали банки
Секторска структура на изложеноста на кредитен ризик	Претплатијата и други клиенти	51,1%	45,8%	18,0%	49,6%	47,2%	19,4%	1,3	0,2	-1,6
	Население и трговци поединци	31,4%	33,3%	15,6%	30,7%	32,1%	16,7%	0,6	-1,0	-0,6
	Финансиски институции и држава	17,5%	21,0%	66,4%	19,7%	20,7%	63,9%	-1,9	0,8	2,2
	Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0	0,0	0,0
Валутна структура на изложеноста на кредитен ризик	Денарска изложеност	47,0%	40,2%	52,0%	44,5%	39,3%	51,5%	-1,2	-6,3	-4,5
	Денарска изложеност со девизна клаузула	22,2%	32,3%	17,6%	24,6%	33,8%	20,0%	-9,7	6,4	1,0
	Девизна изложеност	30,7%	27,4%	30,4%	31,0%	26,8%	28,4%	10,9	-0,1	3,5
	Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0	0,0	0,0
Структура на изложеноста на кредитен ризик според одделните ставки на изложеност	Редовни кредити	71,0%	75,8%	61,4%	69,9%	73,9%	59,8%	4,5	-3,1	3,8
	Нефункционални кредити	5,3%	5,9%	7,5%	5,8%	6,4%	8,1%	0,9	2,3	-0,5
	Други побарувања и редовна камата	6,7%	10,2%	26,4%	7,8%	11,3%	26,9%	-5,3	0,8	-3,0
	Вонбилансни ставки	17,0%	8,1%	4,6%	16,5%	8,3%	5,2%	-0,1	-0,1	-0,4
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0	-0,1	-0,1	

Показатели за кредитниот ризик по одделни сектори или кредитни производи за физички лица, по групи банки

Сектор / Дејност или кредитен производ	Големи банки			Средни банки			Мали банки		
	Учество на В, Г и Д во вкупна кредитна изложеност	Просечно ниво на ризичност	Загуби поради оштетување / Изложеност во В, Г и Д	Учество на В, Г и Д во вкупна кредитна изложеност	Просечно ниво на ризичност	Загуби поради оштетување / Изложеност во В, Г и Д	Учество на В, Г и Д во вкупна кредитна изложеност	Просечно ниво на ризичност	Загуби поради оштетување / Изложеност во В, Г и Д
Индустија	17,2%	13,0%	75,7%	13,7%	9,2%	67,3%	27,9%	24,3%	87,0%
Земјоделство, лов и шумарство	13,1%	13,3%	102,0%	24,2%	17,4%	71,7%	51,7%	46,9%	90,6%
Градежништво	7,5%	6,1%	81,2%	5,2%	4,0%	77,0%	34,9%	30,9%	88,6%
Трговија на големо и мало	9,3%	8,4%	89,9%	6,7%	4,5%	67,0%	41,2%	34,3%	83,3%
Сообраќај, складирање и врски	10,3%	8,2%	79,7%	9,7%	5,7%	58,4%	20,3%	15,9%	78,2%
Вкупна изложеност кон претпријатија и други клиенти	12,1%	10,0%	82,5%	9,3%	6,3%	66,9%	32,4%	27,7%	85,6%
Кредити за станбен и деловен простор	2,9%	2,9%	98,1%	4,9%	2,9%	59,5%	9,6%	8,1%	86,5%
Потрошувачки кредити	9,7%	8,8%	91,2%	15,7%	8,7%	55,6%	8,7%	7,0%	80,9%
Негативни салда по тековни сметки	3,4%	5,9%	171,6%	6,5%	7,7%	119,5%	10,3%	9,0%	87,4%
Кредитни картички	5,9%	6,2%	104,9%	12,2%	9,3%	75,6%	16,6%	20,0%	120,3%
Автомобилски кредити	4,1%	4,2%	100,8%	8,6%	5,0%	57,7%	13,7%	15,4%	112,6%
Други кредити	56,8%	54,0%	95,1%	32,1%	18,7%	58,2%	49,5%	43,6%	88,2%
Вкупна изложеност кон физички лица	6,2%	6,4%	102,5%	11,8%	7,2%	61,0%	10,6%	9,4%	89,1%
Вкупна изложеност кон трговци поединци	14,5%	14,4%	99,6%	6,7%	4,3%	64,1%	22,0%	13,1%	59,3%

Показатели за ликвидност на банкарскиот систем

Показател	09.2008	10.2008	11.2008	12.2008	01.2009	02.2009	03.2009	04.2009	05.2009	06.2009	07.2009	08.2009	09.2009
Ликвидна актива/Вкупна актива	27,4%	25,4%	23,5%	23,0%	21,7%	21,0%	20,2%	20,6%	20,1%	20,5%	21,3%	23,0%	23,3%
Ликвидна актива/Вкупни обврски	32,0%	29,8%	27,6%	26,2%	25,3%	24,4%	23,3%	23,8%	23,3%	23,8%	24,7%	26,6%	26,9%
Ликвидна актива/Краткорочни обврски	38,0%	36,0%	34,0%	32,4%	31,5%	30,5%	29,2%	29,7%	29,2%	29,7%	30,6%	33,1%	33,8%
Ликвидна актива/Вкупни депозити на нефинансиски субјекти	35,5%	33,2%	31,0%	31,1%	30,7%	29,6%	27,8%	28,4%	27,8%	28,2%	29,2%	31,3%	32,0%
Ликвидна актива/Депозити на население	60,7%	56,4%	51,7%	52,2%	49,4%	47,7%	44,2%	44,9%	43,5%	44,1%	45,5%	49,7%	50,2%

Очекувана рочна структура на средствата и обврските на банкарскиот систем на 30.09.2009 година

во милиони денари

РЕДЕН БРОЈ	ОПИС	Очекувана рочност (билансна и вонбилансна евиденција)			Очекувана рочност (идни активности)		
		до 7 дена	од 8 до 30 дена	од 31 до 90 дена	до 7 дена	од 8 до 30 дена	од 31 до 90 дена
СРЕДСТВА							
1	Парични средства, парични еквиваленти, злато и благородни метали	20.684	199	0	0	0	0
2	Финансиски средства чувани за тргување	422	355	211	0	0	0
	инструменти на пазарот на пари	129	0	60	0	0	0
	други должнички инструменти	290	355	151	0	0	0
	сопственички инструменти	3	0	0	0	0	0
3	Деривативи за тргување	16	0	0	0	0	0
4	Вградени деривати и деривати чувани за управување со	0	0	0	0	0	0
5	Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определни како такви при почетно	0	0	0	0	0	0
	инструменти на пазарот на пари	0	0	0	0	0	0
	други должнички инструменти	0	0	0	0	0	0
	сопственички инструменти	0	0	0	0	0	0
	кредити	0	0	0	0	0	0
6	Финансиски средства коишто се чуваат до достасување	401	1.283	353	52	0	0
	инструменти на пазарот на пари	328	1.283	0	0	0	0
	други должнички инструменти	74	0	353	52	0	0
7	Финансиски средства расположливи за продажба	1.903	7.756	1.122	-42	-70	46
	инструменти на пазарот на пари	1.714	7.732	922	-42	-70	46
	други должнички инструменти	150	24	200	0	0	0
	сопственички инструменти	39	0	0	0	0	0
	други инструменти	0	0	0	0	0	0
8	Кредити и побарувања	15.475	15.827	14.462	-232	-2.444	-1.191
	меѓубанкарски трансакции	11.994	8.248	849	-40	133	0
	депозити	0	880	5	0	0	0
	финансиски лизинг	0	0	0	0	0	0
	кредити	3.473	6.670	13.577	-192	-2.577	-1.191
	други побарувања	7	29	32	0	0	0
9	Побарувања врз основа на камати	562	580	380	66	97	184
10	Побарувања врз основа на провизии и надоместоци	123	9	4	4	15	34
11	Останата неспомната билансна актива	682	182	43	1	0	0
12	ВКУПНИ СРЕДСТВА (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11)	40.266	26.190	16.576	-150	-2.402	-927
ОБВРСКИ							
13	Трансакциски сметки	10.860	2.578	1.246	3.310	829	690
14	Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех	0	0	0	0	0	0
	инструменти на пазарот на пари	0	0	0	0	0	0
	други должнички инструменти	0	0	0	0	0	0
	сопственички инструменти	0	0	0	0	0	0
	депозити	0	0	0	0	0	0
	обврски по кредити	0	0	0	0	0	0
	субординирани инструменти	0	0	0	0	0	0
15	Деривати за тргување	0	0	0	0	0	0
16	Вградени деривати и деривати чувани за управување со ризик	0	0	0	0	0	0
17	Депозити	4.442	7.457	13.652	1.158	3.620	6.818
	депозити по видување	1.437	27	35	311	60	4
	орочени депозити	3.006	7.430	13.617	846	3.560	6.814
18	Обврски по кредити	84	228	847	19	233	1.117
19	Издадени должнички хартии од вредност	0	0	0	0	0	0
20	Обврски по камати	260	289	287	3	24	151
21	Обврски по провизии и надоместоци	2	0	0	0	14	13
22	Обврски по основ на финансиски лизинг	6	0	0	0	0	0
23	Останата неспомната билансна пасива	2.298	830	79	1	0	0
24	Вкупни обврски (13+14+15+16+17+18+19+20+21+22+23)	17.953	11.383	16.110	4.491	4.720	8.789
ВОНБИЛАНСНИ СТАВКИ							
25	Вонбилансни средства	188	39	42	317	1.079	2.757
26	Вонбилансна пасива	808	361	1.073	0	-10	-14
27	Нето вонбилансни ставки (25-26)	-620	-323	-1.031	317	1.089	2.771
28	РАЗЛИКА (12-24+27)	21.694	14.485	-566	-4.325	-6.034	-6.945
29	ЗБИР НА РАЗЛИКАТА	21.694	36.179	35.613	-4.325	-10.358	-17.303

Договорна рочна структура на средствата и обврските на банкарскиот систем на 30.09.2009 година

		во милиони денари					
РЕДЕН БРОЈ	ОПИС	до 7 дена	од 8 до 30 дена	од 31 до 90 дена	од 91 до 180 дена	од 181 до 365 дена	Вкупно
СРЕДСТВА							
1	Парични средства, парични еквиваленти, злато и благородни метали	21.980	222	0	0	6	22.208
2	Финансиски средства чувани за тргување	34	454	370	0	200	1.058
	инструменти на пазарот на пари	30	99	60	0	60	248
	други должнички инструменти	1	355	310	0	141	807
	сопственички инструменти	3	0	0	0	0	3
3	Деривативи за тргување	16	0	0	0	0	16
4	Вградени деривати и деривати чувани за управување со ризик	0	0	0	0	0	0
5	Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определни како такви при почетно признавање	0	0	0	0	0	0
	инструменти на пазарот на пари	0	0	0	0	0	0
	други должнички инструменти	0	0	0	0	0	0
	сопственички инструменти	0	0	0	0	0	0
	кредити	0	0	0	0	0	0
6	Финансиски средства коишто се чуваат до достасување	401	1.283	299	131	870	2.984
	инструменти на пазарот на пари	328	1.283	0	0	382	1.993
	други должнички инструменти	74	0	299	131	487	991
7	Финансиски средства расположливи за продажба	1.944	8.879	1.087	994	1.948	14.852
	инструменти на пазарот на пари	1.864	8.879	872	994	1.490	14.098
	други должнички инструменти	25	0	215	0	443	684
	сопственички инструменти	55	0	0	0	15	70
	други инструменти	0	0	0	0	0	0
8	Кредити и побарувања	18.255	17.176	16.004	21.530	28.831	101.796
	меѓубанкарски трансакции	12.279	8.544	843	1.349	43	23.057
	депозити	4	889	0	0	0	894
	финансиски лизинг	0	0	0	0	0	0
	кредити	5.938	7.714	15.134	20.166	28.780	77.732
	други побарувања	34	29	27	15	8	113
9	Побарувања врз основа на камати	863	460	68	13	335	1.738
10	Побарувања врз основа на провизии и надоместоци	119	7	1	0	0	126
11	Останата неспомната билансна актива	768	182	43	21	60	1.074
12	ВКУПНИ СРЕДСТВА (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11)	44.380	28.662	17.872	22.688	32.250	145.852
ОБВРСКИ							
13	Трансакциски сметки	55.693	0	0	0	0	55.693
14	Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех	0	0	0	0	0	0
	инструменти на пазарот на пари	0	0	0	0	0	0
	други должнички инструменти	0	0	0	0	0	0
	сопственички инструменти	0	0	0	0	0	0
	депозити	0	0	0	0	0	0
	обврски по кредити	0	0	0	0	0	0
	субординирани инструменти	0	0	0	0	0	0
15	Деривати за тргување	0	0	0	0	0	0
16	Вградени деривати и деривати чувани за управување со ризик	0	0	0	0	0	0
17	Депозити	20.343	17.049	34.380	28.976	28.891	129.639
	депозити по видување	13.197	0	0	0	0	13.197
	орочени депозити	7.146	17.049	34.380	28.976	28.891	116.442
18	Обврски по кредити	223	228	946	760	1.449	3.606
19	Издадени должнички хартии од вредност	0	0	0	0	0	0
20	Обврски по камати	546	290	294	175	174	1.479
21	Обврски по провизии и надоместоци	2	0	0	0	0	2
22	Обврски по основ на финансиски лизинг	6	0	0	0	1	7
23	Друга неспомната билансна пасива	1.500	793	81	4	7	2.385
24	ВКУПНИ ОБВРСКИ (13+14+15+16+17+18+19+20+21+22+23)	78.312	18.362	35.701	29.916	30.521	192.811
ВОНБИЛАНСНИ СТАВКИ							
25	Вонбилансна актива	192	59	213	796	105	1.365
26	Вонбилансна обврски	6.212	1.163	2.724	4.293	4.813	19.205
27	Нето вонбилансни ставки (25-26)	-6.020	-1.103	-2.512	-3.498	-4.709	-17.841
28	РАЗЛИКА (12-24+27)	-39.952	9.197	-20.340	-10.726	-2.979	-64.800
29	ЗБИР НА РАЗЛИКАТА	-39.952	-30.755	-51.095	-61.821	-64.800	0

Структура на билансната и вонбилансната актива во странска валута и во денари со девизна клаузула

Ред. број	Ставка	30.06.2009		30.09.2009	
		Износ (во милиони денари)	Структура (во %)	Износ (во милиони денари)	Структура (во %)
1	Парични средства, парични еквиваленти, злато и благородни метали	18.643	13,3%	19.223	13,2%
2	Финансиски средства чувани за тргување	407	0,3%	548	0,4%
3	Деривати за тргување	0	0,0%	16	0,0%
4	Вградени деривати и деривати чувани за управување со ризик	0	0,0%	0	0,0%
5	Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	0	0,0%	0	0,0%
5.1	во странска валута	0	0,0%	0	0,0%
5.2	во денари со девизна клаузула	0	0,0%	0	0,0%
6	Финансиски средства кои се чуваат до достасување	3.907	2,8%	3.747	2,6%
6.1	во странска валута	0	0,0%	0	0,0%
6.2	во денари со девизна клаузула	3.907	2,8%	3.747	2,6%
7	Финансиски средства расположливи за продажба	2.737	1,9%	4.899	3,4%
7.1	во странска валута	14	0,0%	144	0,1%
7.2	во денари со девизна клаузула	2.722	1,9%	4.755	3,3%
8	Кредити и побарувања во странска валута	59.670	42,5%	61.261	42,0%
8.1	депозити	23.259	16,6%	25.273	17,3%
8.2	финансиски лизинг	0	0,0%	0	0,0%
8.3	кредити	38.820	27,6%	38.790	26,6%
8.4	други побарувања	15	0,0%	23	0,0%
8.5	исправка на вредноста	-2.425	-1,7%	-2.826	-1,9%
9	Кредити и побарувања во денари со девизна клаузула	54.121	38,5%	55.430	38,0%
9.1	депозити	306	0,2%	306	0,2%
9.2	финансиски лизинг	0	0,0%	0	0,0%
9.3	кредити	55.678	39,6%	57.051	39,1%
9.4	други побарувања	12	0,0%	9	0,0%
9.5	исправка на вредноста	-1.875	-1,3%	-1.937	-1,3%
10	Побарувања врз основа на камата во странска валута	224	0,2%	236	0,2%
10.1	пресметана камата	381	0,3%	419	0,3%
10.2	исправка на вредноста	-157	-0,1%	-182	-0,1%
11	Побарувања врз основа на камата во денари со девизна клаузула	440	0,3%	523	0,4%
11.1	пресметана камата	698	0,5%	801	0,5%
11.2	исправка на вредноста	-258	-0,2%	-278	-0,2%
12	Побарувања врз основа на провизии и надомести	15	0,0%	2	0,0%
12.1	пресметани провизии и надомести	15	0,0%	2	0,0%
12.2	исправка на вредноста	0	0,0%	0	0,0%
13	Вложувања	0	0,0%	0	0,0%
14	Останата неспомната билансна актива	176	0,1%	226	0,2%
15	Вкупна билансна актива (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11+12+13+14)	140.341	99,9%	146.111	100,2%
16	Вонбилансна актива	185	0,1%	-253	-0,2%
17	Вкупна билансна и вонбилансна актива во странска валута и во денари со девизна клаузула (15+16)	140.525	100,0%	145.858	100,0%

Структура на билансната и вонбилансната пасива во странска валута и во денари со девизна клаузула

Ред. број	Ставка	30.06.2009		30.09.2009	
		Износ (во милиони денари)	Структура (во %)	Износ (во милиони денари)	Структура (во %)
1	Тековни сметки и други краткорочни обврски	21.509	15,8%	23.040	16,2%
2	Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех	0	0,0%	0	0,0%
2.1	во странска валута	0	0,0%	0	0,0%
2.2	во денари со девизна клаузула	0	0,0%	0	0,0%
3	Деривати за тргување	0	0,0%	0	0,0%
4	Вградени деривати и деривати чувани за управување со ризик	0	0,0%	0	0,0%
5	Депозити во странска валута	83.891	61,7%	90.759	63,9%
5.1	финансиски институции	1.874	1,4%	1.354	1,0%
5.2	нефинансиски институции	7.995	5,9%	9.070	6,4%
5.3	физички лица	66.979	49,2%	69.845	49,2%
5.4	нерезиденти	7.038	5,2%	10.465	7,4%
5.5	останати клиенти	6	0,0%	24	0,0%
6	Депозити во денари со девизна клаузула	11.927	8,8%	8.990	6,3%
6.1	финансиски институции	835	0,6%	935	0,7%
6.2	нефинансиски институции	10.794	7,9%	7.611	5,4%
6.3	физички лица	81	0,1%	81	0,1%
6.4	нерезиденти	61	0,0%	61	0,0%
6.5	останати клиенти	157	0,1%	303	0,2%
7	Обврски по кредити	11.337	8,3%	11.109	7,8%
7.1	во странска валута	8.659	6,4%	8.337	5,9%
7.2	во денари со девизна клаузула	2.678	2,0%	2.772	2,0%
8	Издадени должнички хартии од вредност	630	0,5%	630	0,4%
9	Обврски по камати во странска валута	770	0,6%	868	0,6%
10	Обврски по камати во денари со девизна клаузула	50	0,0%	45	0,0%
11	Обврски по провизии и надомести	0	0,0%	1	0,0%
12	Финансиски лизинг	4	0,0%	5	0,0%
13	Хибридни и субординирани инструменти во странска валута	5.103	3,8%	5.509	3,9%
14	Хибридни и субординирани инструменти во денари со девизна клаузула	0	0,0%	0	0,0%
15	Останата неспомната билансна пасива	657	0,5%	746	0,5%
16	Вкупна билансна пасива (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11+12+13+14+15)	135.879	99,9%	141.702	99,8%
17	Вонбилансна пасива	120	0,1%	297	0,2%
18	Вкупна билансна и вонбилансна пасива во странска валута и во денари со девизна клаузула (16+17)	135.999	100,0%	142.000	100,0%

Сопствени средства по групи банки

Анекс бр. 18

во милиони денари

Реден број	Опис	30.06.2009				30.09.2009			
		Големи банки	Средни банки	Мали банки	Вкупно	Големи банки	Средни банки	Мали банки	Вкупно
ОСНОВЕН КАПИТАЛ									
1	Уплатени и запишани обични и некумулативни приоритетни акции и премија по овие акции	8.746	7.007	5.270	21.024	8.746	7.007	5.270	21.024
1.1	Номинална вредност	6.363	5.738	5.267	17.368	6.363	5.738	5.267	17.369
1.1.1	Номинална вредност на обични акции	6.363	5.734	5.174	17.271	6.363	5.734	5.174	17.271
1.1.2	Номинална вредност на некумулативни приоритетни акции	0	4	93	97	0	4	93	97
1.2	Премија	2.383	1.269	3	3.655	2.383	1.269	3	3.655
1.2.1	Премија од обични акции	2.383	1.269	3	3.655	2.383	1.269	3	3.655
1.2.2	Премија од некумулативни приоритетни акции	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Резерви и задржана добивка или загуба	7.784	2.015	90	9.888	7.784	2.015	91	9.889
2.1	Резервен фонд	5.091	1.230	424	6.745	5.091	1.230	425	6.746
2.2	Задржана добивка	2.693	1.074	6	3.773	2.693	1.074	6	3.773
2.3	Акумулирана загуба од претходни години	0	-289	-340	-630	0	-289	-340	-630
2.4	Тековна добивка	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5	Нереализирана загуба од сопственичките хартии од вредност расположливи за продажба	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Позиции како резултат на консолидација (позитивни ставки)	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1	Малцинско учество	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2	Резерви од курсни разлики	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3	Останати разлики	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Одбитни ставки	78	821	136	1.035	81	807	215	1.103
4.1	Загуба на крајот на годината или тековна загуба	0	481	121	602	0	706	197	903
4.2	Сопствени акции	0	0	0	0	0	0	1	1
4.3	Нематеријални средства	78	61	7	146	81	62	15	158
4.4	Нето негативни ревалоризациски резерви	0	0	0	0	0	0	0	0
4.5	Разлика меѓу висината на потребната и извршената исправка на вредноста/посебна резерва	0	0	0	0	0	0	0	0
4.6	Износ на неиздвоена исправка на вредноста и посебна резерва како резултат на сметководствено доцнење	0	279	8	286	0	39	2	40
5	Обични акции, резерви и задржана добивка и одбитни ставки	16.452	8.198	5.130	29.780	16.449	8.211	5.053	29.713
6	Износ на останати позиции кои можат да се вклучат во основниот капитал	0	4	93	97	0	4	93	97
I	ОСНОВЕН КАПИТАЛ	16.452	8.201	5.223	29.877	16.449	8.215	5.146	29.811
ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ I									
7	Уплатени и запишани кумулативни приоритетни акции и премија за овие акции	108	51	0	158	108	51	0	158
7.1	Номинална вредност на кумулативни приоритетни акции	107	16	0	123	107	16	0	123
7.2	Премија од кумулативни приоритетни акции	0	35	0	36	0	35	0	36
8	Ревалоризациски резерви	84	0	0	84	68	5	0	73
9	Хибридни капитални инструменти	0	183	0	183	0	184	0	184
10	Субординирани инструменти	4.168	581	0	4.749	4.108	979	0	5.087
11	Износ на субординирани инструменти кои можат да бидат дел од дополнителниот капитал I	4.168	581	0	4.749	4.108	979	0	5.087
II	ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ I	4.359	816	0	5.175	4.283	1.218	0	5.502
ОДБИТНИ СТАВКИ ОД ОСНОВЕН КАПИТАЛ И ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ I									
12	Вложувања во капитал на други банки или финансиски институции кои изнесуваат над 10% од капиталот на тие институции	52	15	256	322	52	15	256	322
13	Вложувања во субординирани и хибридни капитални инструменти на институциите од реден број 12	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Збирен износ на вложувања во капиталот, субординираните и хибридниите инструменти и други инструменти кој надминува 10% од (I+II)	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Директни вложувања во капиталот на друштва за осигурување и реосигурување и на друштва за управување со пензиски фондови	151	2	7	160	154	2	7	163
16	Вложувања во финансиски инструменти издадени од друштва од реден број 15 кои се вклучуваат во нивниот капитал	5	0	0	5	0	0	0	0
17	Износ на надминување на лимитите за вложувања во нефинансиски институции	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Позиции како резултат на консолидација (негативни ставки)	0	0	0	0	0	0	0	0
III	ОДБИТНИ СТАВКИ ОД ОСНОВЕН КАПИТАЛ И ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ I	208	16	263	488	206	16	263	485
IV	ОСНОВЕН КАПИТАЛ ПО ОДБИТНИ СТАВКИ	16.309	8.185	4.960	29.454	16.308	8.199	4.883	29.391
V	ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ I ПО ОДБИТНИТЕ СТАВКИ	4.294	816	0	5.110	4.219	1.217	0	5.436
ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ 2									
19	Субординирани инструменти од дополнителниот капитал 2	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Дополнителен капитал 1 и 2	4.294	816	0	5.110	4.219	1.217	0	5.436
21	Дозволен износ на дополнителен капитал 1 и 2	4.294	816	0	5.110	4.219	1.217	0	5.436
21.1	Дополнителен капитал 1	4.294	816	0	5.110	4.219	1.217	0	5.436
21.2	Дополнителен капитал 2	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Вишок на основен капитал	4.523	3.915	4.173	12.612	4.491	3.863	4.106	12.459
22.1	Вишок на основен капитал (150%)	6.785	5.873	6.260	18.918	6.736	5.794	6.159	18.689
22.2	Вишок на основен капитал (250%)	11.309	9.788	10.433	31.531	11.227	9.657	10.265	31.149
VI	Дозволен износ на дополнителен капитал 2	0	0	0	0	0	0	0	0
СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА									
VII	Основен капитал	16.309	8.185	4.960	29.454	16.308	8.199	4.883	29.391
VIII	Дополнителен капитал 1	4.294	816	0	5.110	4.219	1.217	0	5.436
IX	Дополнителен капитал 2	0	0	0	0	0	0	0	0
X	СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА	20.603	9.001	4.960	34.564	20.527	9.417	4.883	34.827

Стапка на адекватност на капиталот , по групи банки

во милиони денари

Реден број	Опис	30.06.2009				30.09.2009			
		Големи банки	Средни банки	Мали банки	Вкупно	Големи банки	Средни банки	Мали банки	Вкупно
I	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД КРЕДИТНИОТ РИЗИК								
1	Билансна актива пондерирана според кредитниот ризик	118.773	48.401	7.083	174.257	118.610	48.321	7.064	173.995
2	Вонбилансна актива пондерирана според кредитниот ризик	20.729	3.833	301	24.864	21.589	4.001	295	25.884
3	Актива пондерирана според кредитниот ризик (1+2)	139.502	52.235	7.384	199.121	140.199	52.322	7.359	199.879
4	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик (8% од реден број 3)	11.160	4.179	591	15.930	11.216	4.186	589	15.990
II	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД ВАЛУТНИОТ РИЗИК								
5	Агрегатна девизна позиција	7.818	1.135	2.451	11.404	7.521	1.887	2.354	11.762
6	Нето-позиција во злато	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Актива пондерирана според валутниот ризик (5+6)	7.818	1.135	2.451	11.404	7.521	1.887	2.354	11.762
8	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик (8% од реден број 7)	625	91	196	912	602	151	188	941
III	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД РИЗИЦИ (3+7)	147.320	53.370	9.835	210.525	147.720	54.209	9.713	211.641
9	Капитал потребен за покривање на ризиците (4+8)	11.786	4.270	787	16.842	11.818	4.337	777	16.931
IV	СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА	20.603	9.001	4.960	34.564	20.527	9.417	4.883	34.827
V	СТАПКА НА АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ (IV/III)	14,0%	16,9%	50,4%	16,4%	13,9%	17,4%	50,3%	16,5%

Преглед на банки по групи банки со состојба на 30.09.2009 година

Група големи банки		Група средни банки		Група мали банки	
1	Комерцијална банка АД Скопје	1	Алфа банка АД Скопје	1	Еуростандард банка АД Скопје
2	НЛБ Тутунска банка АД Скопје	2	Извозна и кредитна банка АД Скопје	2	Зираат банка АД Скопје
3	Стопанска банка АД Скопје	3	Инвестбанка АД Скопје	3	Капитал банка АД Скопје
		4	Охридска банка АД Охрид	4	Македонска банка за поддршка на развојот АД Скопје
		5	Прокредит банка АД Скопје	5	Поштенска банка АД Скопје
		6	Стопанска банка АД Битола	6	Статер банка АД Куманово
		7	ТТК банка АД Скопје	7	Централна кооперативна банка АД Скопје
		8	УНИ банка АД Скопје		

* Банките се по азбучен редослед